แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน

อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

สถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2

กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2562

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน
อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

สถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2
กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2562

สารบัญ

		หน้า
สารบัญ		**I**
สารบัญตาราง		**III**
สารบัญรูป		**V**
บทที่ 1	**บทนำ**	**1**
1.1	หลักการและเหตุผล	1
1.2	วัตถุประสงค์	1
1.3	ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1
1.4	ขั้นตอนการดำเนินงาน	1
1.5	นิยามศัพท์	2
1.6	คำสำคัญ	3
บทที่ 2	**สภาพทั่วไปของพื้นที่**	**5**
2.1	ที่ตั้งและอาณาเขต	5
2.2	การแบ่งส่วนการปกครอง การบริหาร	5
2.3	สภาพภูมิประเทศ	5
2.4	สภาพภูมิอากาศ	8
2.5	สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	12
2.6	สภาพเศรษฐกิจและสังคม	16
2.7	การถือครองที่ดิน	23
บทที่ 3	**ทรัพยากรธรรมชาติ**	**26**
3.1	ทรัพยากรป่าไม้	26
3.2	ทรัพยากรน้ำ	26
3.3	ทรัพยากรดิน	27

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่ 4	**กระบวนการมีส่วนรวมของชุมชน**	**34**
	4.1 หลักการ	34
	4.2 กระบวนการวิเคราะห์ DPSIR	35
	4.3 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	37
	4.4 ค่าวิเคราะห์ดิน	39
บทที่ 5	**การประเมินคุณภาพที่ดิน**	**43**
	5.1 ทรัพยากรดิน	43
	5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	43
	5.3 ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน	43
บทที่ 6	**แผนการใช้ที่ดิน**	**45**
	6.1 ปรัชญาและกระบวนทัศน์	45
	6.2 นโยบายแห่งรัฐ ในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	45
	6.3 เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	47
	6.4 แผนการใช้ที่ดิน	49
	6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	57
	6.6 การจัดการความเสี่ยง (Risk management)	58
บทที่ 7	**การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน**	**59**
	7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	59
	7.2 ตัวชี้วัด	59
เอกสารอ้างอิง		70
ภาคผนวกที่ 1	เขตการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน และกิจกรรมตามภารกิจกรมพัฒนาที่ดินที่สนับสนุน	ผ 1

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2532 - 2561	9
ตารางที่ 2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	13
ตารางที่ 2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2562	16
ตารางที่ 2-4	สภาพสังคม ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	17
ตารางที่ 2-5	แสดงต้นทุนการผลิตข้าว	18
ตารางที่ 2-6	พื้นที่ปลูกพืชสำคัญ จำแนกตามรายพืช ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2561	19
ตารางที่ 2-7	การลงทุนและผลตอบแทนของการปลูกมะม่วง	20
ตารางที่ 2-8	จำนวนสัตว์เลี้ยง จำแนกตามชนิด ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดคลองเขื่อน ปี 2561	22
ตารางที่ 2-9	การถือครองที่ดิน และสัดส่วนการถือครองที่ดินรายหมู่บ้าน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	25
ตารางที่ 3-1	ชุดดิน และพื้นที่เบ็ดเตล็ด ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	28
ตารางที่ 3-2	หน่วยแผนที่ดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	29
ตารางที่ 3-3	สมบัติดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	31
ตารางที่ 3-4	สถานภาพทรัพยากรดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	32
ตารางที่ 4-1	จุดเก็บตัวอย่างดินของเกษตรกร ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	41
ตารางที่ 5-1	ชั้นความเหมาะสมด้านกายภาพของดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	44
ตารางที่ 6-1	แผนภาพรวมการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	48

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 6-2	แผนการใช้ที่ดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	55
ตารางที่ 6-3	ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	57
ตารางที่ 7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดิน จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2563	60
ตารางที่ 7-2	สรุปกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน และหน่วยงานที่สนับสนุนในเขตการใช้ที่ดิน	61
ตารางที่ 7-3	กิจกรรมที่ดำเนินการในตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2562 และแผนการดำเนินงานปี 2563-2565 สถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2	68

สารบัญรูป

		หน้า
รูปที่ 2-1	ที่ตั้ง อาณาเขต และสภาพภูมิประเทศ ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	6
รูปที่ 2-2	ภาพตัดขวางสภาพภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	7
รูปที่ 2-3	เส้นชั้นน้ำฝน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	10
รูปที่ 2-4	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	11
รูปที่ 2-5	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	15
รูปที่ 2-6	แผนที่ถือครอง ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	24
รูปที่ 3-1	หน่วยแผนที่ชุดดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	30
รูปที่ 3-2	สถานภาพทรัพยากรที่ดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	33
รูปที่ 4-1	การวิเคราะห์ DPSIR ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	36
รูปที่ 4-2	จุดเก็บตัวอย่างดินในที่ดินเกษตรกร ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	42
รูปที่ 6-1	แผนการใช้ที่ดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	56

คำนำ

ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นตำบลนำร่องในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลในปี 2562 โดยแนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” หลักการดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่าง ๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวิเคราะห์ปัญหา และร่วมกันเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาร่วมกัน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น ผลจากการวางแผนการใช้ที่ดินตามศักยภาพของพื้นที่และการใช้ที่ดิน จะนำไปสู่การกำหนดแผนงานกิจกรรมที่มาสนองตอบต่อความต้องการของชุมชนในการจัดการทรัพยากรดินให้มีการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้

บทที่ 1
บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72(1) ได้มีการบัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศลงวันที่6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบลจำนวน 7,225 ตำบลให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศดังกล่าวข้างต้นสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดฉะเชิงเทราจึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทราขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา มีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่และเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 กุมภาพันธ์ 2562 - 31กรกฎาคม 2562

1.3.2 สถานที่ ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

1.4.1.1 ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศสภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

1.4.1.2 ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์การตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษาฯลฯ

1.4.1.3 นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลตำบลหรือแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล (ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดำเนินการ)

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และ กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สำรวจข้อมูลทั้ง กายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้นโดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อร่างแผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

1.4.9.1 การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาลหรือสภาตำบลมีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณของเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลเอง ดำเนินการ เช่น งบซื้อเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น

1.4.9.2 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา16 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่าง ๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

1.4.9.3 กิจกรรมของส่วนราชการต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อบาดาลเป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“ที่ดิน” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“ที่ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วยชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1993)

“ที่ดิน” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนผิวของของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิผลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียวแต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำขั้นบันไดและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“ดิน” หมายความรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรียวัตถุต่าง ๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึงเทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่ค้ำจุนการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วยแร่ธาตุ และอินทรียวัตถุต่าง ๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขบวนการกำเนิดดิน

ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการะกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

"ดิน" อินทรียวัตถุและอนินทรียวัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิด และระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกันเนื่องมาจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมี ชีวภาพ และสัณฐาน (คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา, 2551)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

"การใช้ที่ดิน" หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

"การใช้ที่ดิน" หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

"การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน" หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ได้ให้ความหมายของการวางแผนการใช้ที่ดินว่าเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลง ที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางของการลงทุน แนวทางของการพัฒนาเทคโนโลยี และเป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่าง ๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB, 2012)

1.5.5 "เศรษฐกิจที่ดิน" หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 "เกษตรกรรม" หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 "การชะล้างพังทลายของดิน" หมายความว่า ปรากฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

1.5.8 "การอนุรักษ์ดินและน้ำ" หมายความว่า การกระทำใด ๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกันรักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดินและการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาดุลธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการเกษตรกรรม

1.6 คำสำคัญ

แผนการใช้ที่ดิน : การคาดคะเนวางแผนการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากรดิน โดยมีพื้นฐานจาก การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของผู้ใช้ที่ดินกับการตอบสนองทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อจัดให้มีผลตอบแทนสูงสุด

ตำบลคลองเขื่อน : ศูนย์ข้าวคุณภาพชุมชนตำบลคลองเขื่อน

ดินกรดจัด : ดินที่มีความเป็นกรด เป็นด่าง ของดินต่ำกว่า 5.5 ความเป็นกรดจัดของดินมีผลทำให้ระบบรากพืชจำกัดการเจริญเติบโต พบกรดกำมะถัน อยู่ที่ความลึกของดิน 150 เซนติเมตรลงไป

เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก : การพัฒนาต่อจากโครงการพัฒนาบริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก (Eastern Seaboard) ซึ่งเป็นการพัฒนาเชิงพื้นที่ ยกระดับพื้นที่ในเขต 3 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศครั้งใหญ่

บทที่ 2
สภาพทั่วไปของพื้นที่

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา มีเนื้อที่ 21,077 ไร่ หรือประมาณ 35.21 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอคลองเขื่อน และทางทิศเหนือของจังหวัดฉะเชิงเทรา

อาณาเขต (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อ	ตำบลบางโรง อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศใต้	ติดต่อ	ตำบลบางตลาด อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	ติดกับแม่น้ำบางปะกง
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	ตำบลตำบลก้อนแก้ว อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

การเดินทางไปตำบลคลองเขื่อน จากตัวเมืองฉะเชิงเทรา ใช้ทางหลวงหมายเลข 304 (สายกบินทร์บุรี - ฉะเชิงเทรา) เลี้ยวซ้ายมุ่งหน้าผ่านวัดสมานรัตนาราม และเขื่อนทดน้ำบางปะกงวิ่งตรงไปถึงสามแยกจุดสกัดก้อนแก้ว เลี้ยวขวาไปอีก 5.2 กิโลเมตร จะเข้าสู่พื้นที่ตำบลคลองเขื่อน นอกจากนี้ ตำบลคลองเขื่อน สามารถเดินทางติดต่อกับตำบลบางโรง ตำบลก้อนแก้ว ตำบลบางตลาด และพื้นที่อำเภอคลองเขื่อน ตำบลคลองเขื่อน สามารถเดินทางติดต่ออีก 3 เส้นทาง ผ่านอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา โดยใช้ถนนเลียบคลองชลประทาน มุ่งหน้าสู่อำเภอคลองเขื่อน หรือเส้นทางอำเภอบางคล้า ผ่านวัดปากน้ำโจ้โล้ มุ่งหน้าสู่อำเภอคลองเขื่อน และเส้นทางจากอำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี โดยมุ่งสู้อำเภอบางน้ำเปรี้ยว และเลี้ยวซ้ายเข้าสู่คลองชลประทาน มุ่งหน้าอำเภอคลองเขื่อน

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง การบริหาร

ตำบลคลองเขื่อน เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง ตั้งอยู่เลขที่ 117 หมู่ที่ 4 ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 6 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านพลับ
หมู่ที่ 2 บ้านลาดปลาเค้า
หมู่ที่ 3 บ้านคลองเขื่อน
หมู่ที่ 4 บ้านหัวลำพู
หมู่ที่ 5 บ้านวังควาย
หมู่ที่ 6 บ้านหัวลำพูเก่า

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่โดยรวมของตำบลคลองเขื่อน เป็นที่ราบลุ่ม ทิศตะวันออกติดกับแม่น้ำบางปะกง ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญ มีโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระองไชยานุชิต ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ชลประทานและคลองส่งน้ำเล็ก ๆ ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่ขุดโดยหน่วยงานของรัฐ เพื่อนำน้ำไปใช้ในการบริโภค อุปโภค และการเกษตร

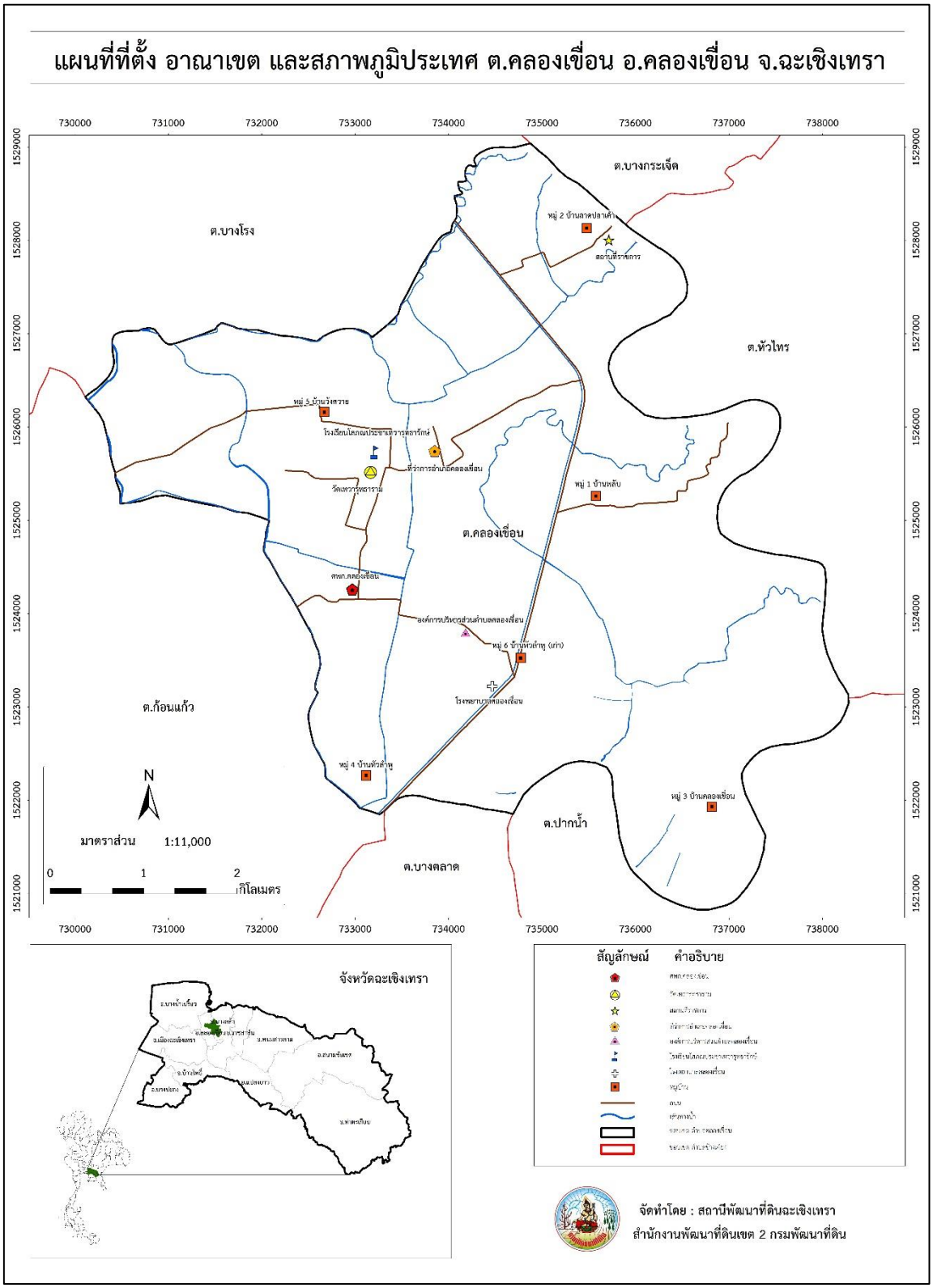

รูปที่ 2-1 ที่ตั้ง อาณาเขต และสภาพภูมิประเทศ ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

ภาพตัดขวางสภาพภูมิประเทศ ต.คลองเขื่อน อ.คลองเขื่อน จ.ฉะเชิงเทรา

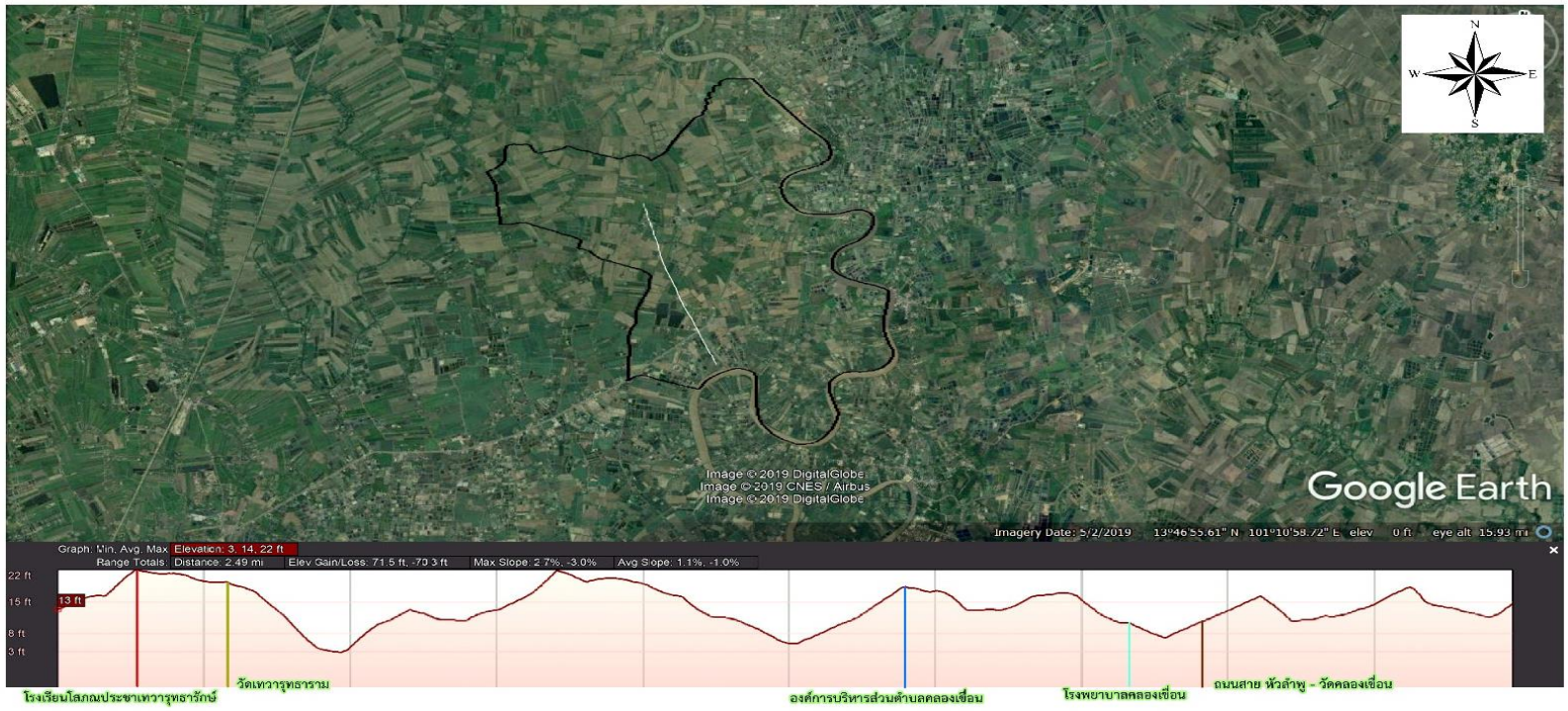

รูปที่ 2-2 ภาพตัดขวางสภาพภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จังหวัดฉะเชิงเทราอยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุมที่พัดปกคลุมประเทศไทย 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งลมนี้เป็นลมที่พัดพาความหนาวเย็นจากประเทศจีนมาสู่ประเทศไทยในช่วงฤดูหนาว อิทธิพลของลมนี้จะทำให้จังหวัดฉะเชิงเทราประสบกับสภาวะอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง กับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดปกคลุมในช่วงฤดูฝน ซึ่งทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนทั่วไป สามารถแบ่งฤดูกาลของจังหวัดฉะเชิงเทราได้เป็น 3 ฤดูดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่มีคุณสมบัติเย็นและแห้งจะแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยในช่วงนี้ ทำให้จังหวัดฉะเชิงเทรามีอากาศหนาวเย็นโดยทั่วไป

ฤดูร้อน เริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์และสิ้นสุดประมาณกลางเดือนพฤษภาคม ในระยะนี้จะมีหย่อมความกดอากาศต่ำ เนื่องจากความร้อนปกคลุมประเทศไทยตอนบน ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยเฉพาะเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนจัดที่สุดในรอบปี

ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้าสู่ประเทศไทย อากาศจะเริ่มชุ่มชื้นขึ้นและมีฝนตกชุก ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยมีฝนตกหนาแน่นในช่วงเดือนกันยายน

อุณหภูมิ เฉลี่ยตลอดปี 27 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดในเดือนเมษายน 35.40 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุดในเดือนมกราคม 19.70 องศาเซลเซียส

ปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปี 1,420.30 มิลลิเมตร โดยมีปริมาณน้ำฝนสูงสุดในเดือนกันยายน 289.5 มิลลิเมตร และปริมาณน้ำฝนต่ำสุดในเดือนธันวาคม 6.10 มิลลิเมตร

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2532 – 2561

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ*	ปริมาณฝนใช้การ*
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	19.70	32.60	25.20	70	19.60	3	113.46	19.00
ก.พ.	21.40	34.20	26.70	72	23.10	4	115.36	22.20
มี.ค.	23.20	35.10	27.80	76	88.20	8	138.85	75.80
เม.ย.	24.20	35.40	28.30	79	123.00	10	138.00	98.80
พ.ค.	25.00	34.40	28.10	83	169.60	15	128.96	123.60
มิ.ย.	24.90	33.60	27.50	83	144.70	17	116.70	111.20
ก.ค.	24.50	32.70	27.50	84	177.30	20	111.60	127.00
ส.ค.	24.50	32.80	27.75	83	170.30	19	114.08	123.90
ก.ย.	23.10	32.40	27.71	86	289.50	21	107.10	153.90
ต.ค.	23.70	32.40	26.90	85	174.80	14	111.60	125.90
พ.ย.	20.00	32.40	26.30	79	34.10	5	109.50	32.20
ธ.ค.	22.00	32.10	25.10	72	6.10	2	113.15	6.00
เฉลี่ย	23.13	33.3	27.07	83	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,420.30	138	1,386.55	1,019.50

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2561)

หมายเหตุ : จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

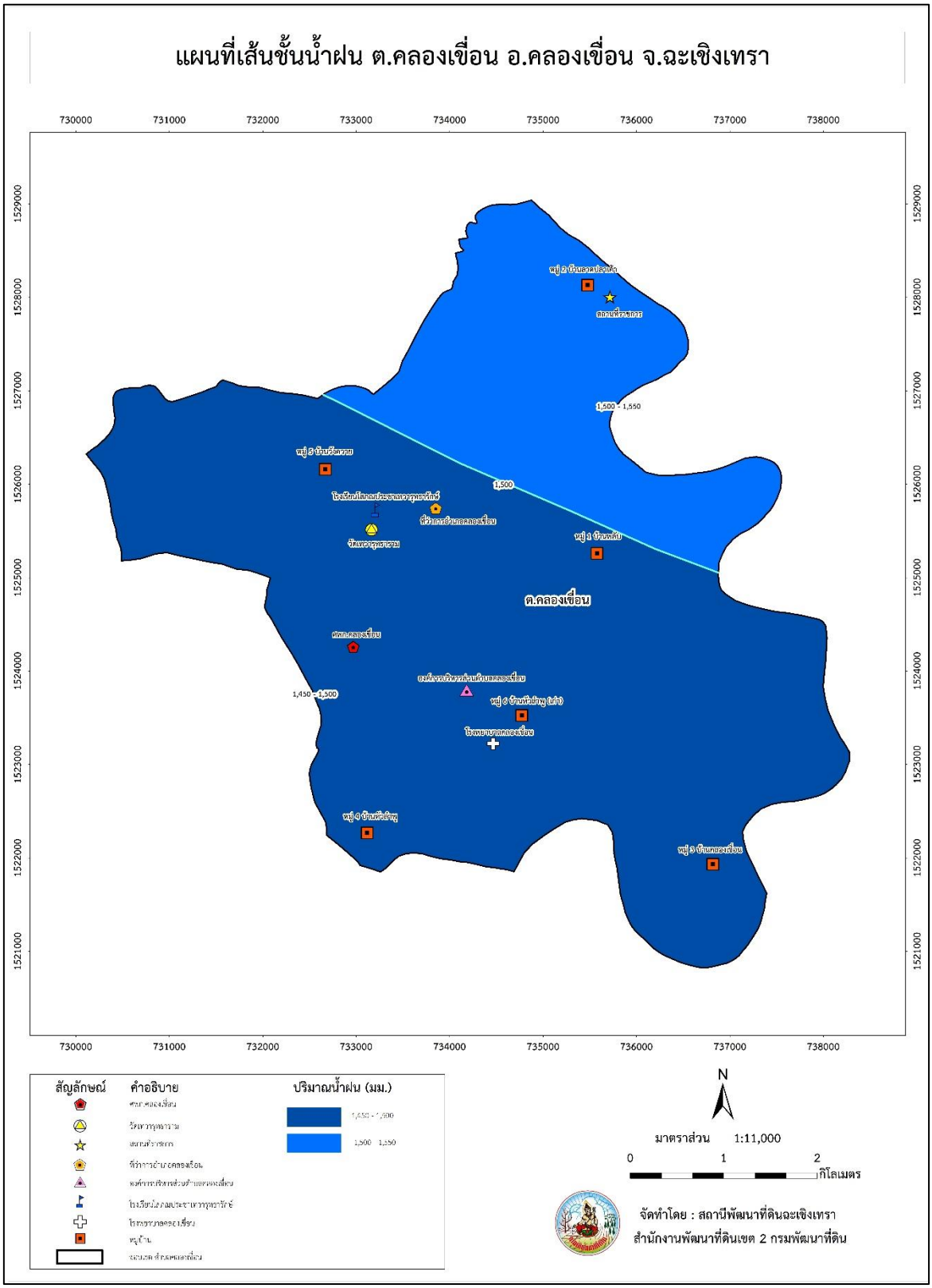

รูปที่ 2-3 เส้นชั้นน้ำฝน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร เป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกในฤดูฝนที่เหมาะสม ช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ซึ่งต้องหลีกเลี่ยงการปลูกพืช เมื่อจัดหาน้ำไว้ให้พืชได้ไม่เพียงพอ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน ค่าศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETo) (ตารางที่ 2-1) ค่า ETo คำนวณด้วยโปรแกรม Crop Wat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith จากการวิเคราะห์ สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรตำบลคลองเขื่อนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก เริ่มจากต้นเดือนมีนาคม ปริมาณน้ำฝนเริ่มสูงขึ้นจนถึงปลายเดือนกันยายน มีปริมาณน้ำฝน 88.20–289.50 มิลลิเมตร ปริมาณน้ำฝนเริ่มลดลง ตั้งแต่ต้นเดือนตุลาคมจนถึงปลายเดือนพฤศจิกายน มีปริมาณน้ำฝน 174.80–34.10 มิลลิเมตร ช่วงที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกมีปริมาณน้ำฝนรวม 1,072.39 มิลลิเมตร คิดเป็นร้อยละ 75.50 ของปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี

ช่วงน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงฝนตกหนักติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน อยู่ในช่วงปลายเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน ช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้าสู่ประเทศไทย อากาศจะเริ่มชุ่มชื้นและมีฝนตก ในช่วงระยะเวลานี้เหมาะสมสำหรับเกษตรกรเก็บกักน้ำสำรองไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้ง

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่เสี่ยงต่อการขาดน้ำอยู่ระหว่างเดือนธันวาคม–กุมภาพันธ์ ปริมาณน้ำฝนเริ่มลดลงจากเดือนธันวาคมจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ โดยปริมาณน้ำฝนที่ต่ำสุดอยู่ในช่วงเดือนธันวาคม ซึ่งเป็นเดือนที่มีปริมาณน้ำฝนต่ำที่สุดในรอบปี

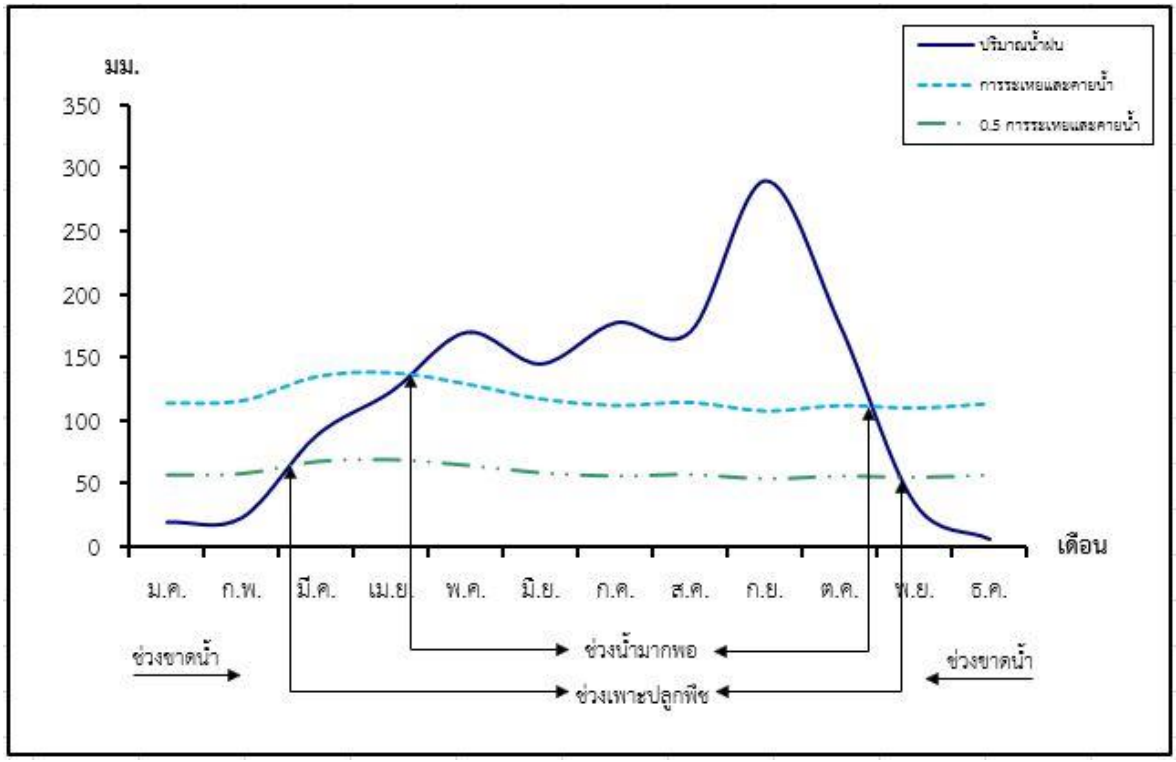

รูปที่ 2-4 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2561 โดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน เมื่อนำมาวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดินในตำบลคลองเขื่อน พบการใช้ที่ดิน 5 ประเภท ประกอบด้วย พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ป่า พื้นที่น้ำ และพื้นที่เบ็ดเตล็ด โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-5)

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เนื้อที่ 1,071 ไร่ หรือร้อยละ 5.08 ของเนื้อที่ตำบลคลองเขื่อน ได้แก่ หมู่บ้าน สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม เนื้อที่ 17,407 ไร่ หรือร้อยละ 85.59 ของเนื้อที่ตำบลประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

2.5.2.1 นาข้าว เนื้อที่ประมาณ 8,905 ไร่ หรือร้อยละ 42.25 ของเนื้อที่ตำบลปลูกในทุกหมู่บ้าน พบส่วนใหญ่ทางทิศตะวันตก และบริเวณตอนกลางของตำบลคลองเขื่อน

2.5.2.2 ไม้ยืนต้น เนื้อที่ประมาณ 2,103 ไร่ หรือร้อยละ 9.98 ของเนื้อที่ตำบลอยู่ทางทิศเหนือ ได้แก่ หมาก

2.5.2.3 ไม้ผล มีเนื้อที่ 1,682 ไร่ หรือร้อยละ 7.97 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มะม่วง มะพร้าว

2.5.2.4 พืชสวน มีเนื้อที่ 18 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มะนาว พืชผัก

2.5.2.5 สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 4,699 ไร่ หรือร้อยละ 22.29 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลาและกุ้ง

2.5.3 พื้นที่ป่า ป่าชายเลนสมบูรณ์ เนื้อที่ 104 ไร่ หรือร้อยละ 0.49 ของเนื้อที่ตำบลคลองเขื่อน

2.5.4 พื้นที่น้ำ เนื้อที่ 1,222 ไร่ หรือร้อยละ 5.80 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

2.5.4.1 แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ ลำน้ำ ลำคลองต่าง ๆ เช่น คลองลาดปลาเค้า คลองวังควาย คลองคลองโปร่งแรด คลองหัวลำพู และแม่น้ำบางปะกง รวมเนื้อที่ 1,153 ไร่ หรือร้อยละ 5.47 ของเนื้อที่ตำบลคลองเขื่อน

2.5.4.2 แหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ และบ่อน้ำในไร่นา รวมเนื้อที่ 69 ไร่ หรือร้อยละ 0.33 ของเนื้อที่ตำบลคลองเขื่อน

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด เนื้อที่ 1,274 ไร่ หรือร้อยละ 6.04 ของเนื้อที่ตำบลได้แก่ ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม และพื้นที่ถม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

สัญลักษณ์	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A	พื้นที่เกษตรกรรม	17,407	82.59
A1	นาข้าว	8,905	42.25
A100	นาร้าง	55	0.26
A101	นาข้าว	8,850	41.99
A3	ไม้ยืนต้น	2,103	9.98
A301	ไม้ยืนต้นผสม	43	0.20
A303	ปาล์มน้ำมัน	27	0.13
A304	ยูคาลิปตัส	7	0.03
A317	หมาก	1,030	4.89
A317/A407	หมาก/มะม่วง	996	4.73
A4	ไม้ผล	1,682	7.97
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโสม	5	0.02
A401	ไม้ผลผสม	100	0.47
A405	มะพร้าว	707	3.35
A405/A407	มะพร้าว/มะม่วง	67	0.32
A407	มะม่วง	800	3.80
A411	กล้วย	3	0.01
A5	พืชสวน	18	0.08
A422	มะนาว	5	0.02
A502	พืชผัก	13	0.06
A9	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	4,699	22.29
A900	สถานที่เพาะเลี้ยวสัตว์น้ำร้าง	264	1.25
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	1,360	6.45
A903	สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง	3,075	14.59
F	พื้นที่ป่า	104	0.49
F301	ป่าชายเลนสมบูรณ์	104	0.49
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,274	6.04
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	106	0.50
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	1,056	5.01
M201	พื้นที่ลุ่ม	96	0.46
M301	พื้นที่ถม	16	0.08

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา (ต่อ)

ประเภทการใช้ที่ดิน		เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,070	5.08
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	239	1.20
U201/A401	หมู่บ้านบนพื้นราบ/ไม้ผลผสม	14	0.10
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	717	0.11
U601	ถนน	86	0.02
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	14	0.07
W	พื้นที่น้ำ	1,222	5.80
W101	ลำห้วย ลำคลอง	1,153	5.47
W202	บ่อน้ำในไร่นา	69	0.33
	รวมเนื้อที่	21,077	100.00

ที่มา : ดัดแปลงจากกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2561)
หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

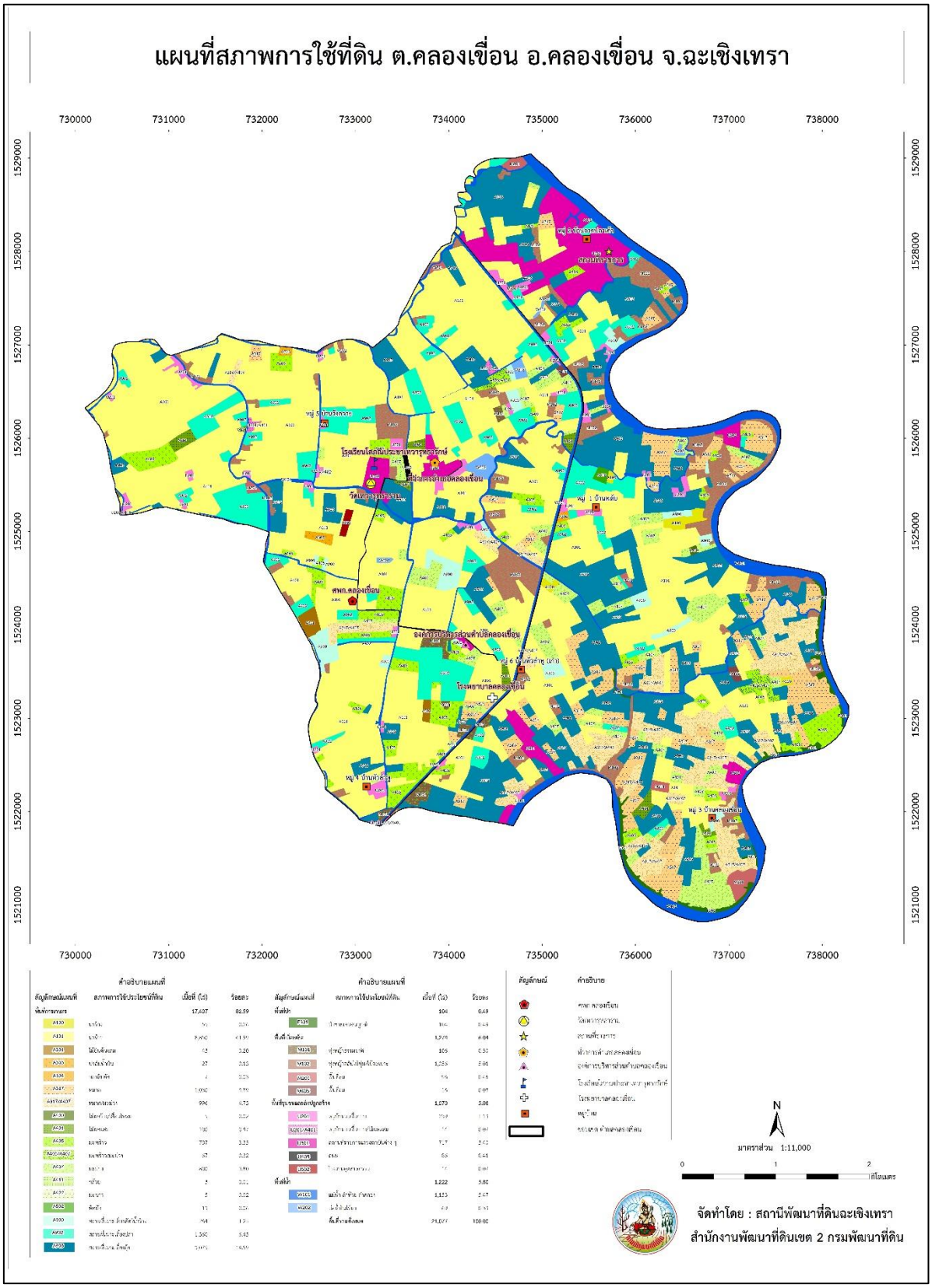

รูปที่ 2-5 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

2.6.1.1 ประชากร

จากหลักฐานแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พศ.2561-2564) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเขื่อน ปี 2562 (ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม 2562) พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลคลองเขื่อนมีประชากรรวม 3,549 คน จำนวนครัวเรือน 1,203 หลังคาเรือน จำนวนครัวเรือนที่มีประชากรมากที่สุดอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 2 บ้านลาดปลาเค้า มีประชากร 983 คน จำนวนครัวเรือน 342 หลังคาเรือน รองลงมาเป็นหมู่ที่ 5 บ้านวังควาย มีประชากร 663 คน จำนวนครัวเรือน 194 หลังคาเรือน ตามลำดับ (ตารางที่ 2-3)

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2562

พื้นที่	จำนวนประชากร(คน)			
	ครัวเรือน	ชาย	หญิง	รวม
ตำบลคลองเขื่อน	3,549	1,713	1,836	3,549
บ้านพลับ	197	242	265	507
บ้านลาดปลาเค้า	342	499	484	983
บ้านคลองเขื่อน	225	294	338	632
บ้านหัวลำพู	128	202	229	431
บ้านวังควาย	194	324	339	663
บ้านหัวลำพู เก่า	117	152	181	333

ที่มา : ข้อมูลแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พศ.2561-2564) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเขื่อน (2562)

2.6.1.2 สภาพทั่วไป

จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านและชุมชน ปี 2562 สภาพทั่วไปของตำบลคลองเขื่อน ได้แก่ แหล่งน้ำ โครงสร้างพื้นฐาน เส้นทางคมนาคม การประกอบอาชีพ ดังนี้ (ตารางที่ 2 - 4)

1) แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือน มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง 1 สาย ลำห้วย ลำน้ำ ลำคลอง ทั้งหมด 14 สาย คือ คลองบางอีแก้ว คลองชวดตาหล่อ คลองชวดช้างตาย คลองหลวงใต้ คลองหนองอ้อ คลองตาพูน คลองจระเข้สามตัว คลองตาเพลิน คลองตาไสว คลองตาวาล คลองตาย้น และคลองโปร่งแรด และมีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น คือ คลองชลประทาน จำนวน 1 สาย ประปาหมู่บ้าน จำนวน 2 แห่ง ประปาส่วนภูมิภาค จำนวน 1 แห่ง ฝาย จำนวน 12 แห่ง และถังเก็บน้ำ จำนวน 4 แห่ง

2) เส้นทางการคมนาคม ตำบลคลองเขื่อนมีเส้นทางคมนาคมที่สำคัญสามารถเดินทางติดต่อกันระหว่างตำบลก้อนแก้ว ตำบลบางตลาด ตำบลบางโรง และอำเภอต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว โดยสามารถเดินทางได้ทางรถยนต์ 3 สาย

3) การประกอบอาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลคลองเขื่อน ร้อยละ 80.00 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา สวนมะม่วง มะพร้าว รองลงมาได้แก่ ด้านอาชีพการเลี้ยงสัตว์ ประมาณ 20.00

4) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง มีวัด 3 แห่ง โรงเรียน 3 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 แห่ง โรงพยาบาล 1 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 1 แห่ง

5) การรวมกลุ่มเกษตรกร

- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตมะม่วงส่งออกตำบลคลองเขื่อน 1 กลุ่ม
- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านวังควาย 1 กลุ่ม
- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคลองเขื่อนก้าวหน้าสามัคคี 1 กลุ่ม
- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านลาดปลาเค้า 1 กลุ่ม
- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็นบ้านลาดปลาเค้า 1 กลุ่ม
- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านหัวลำพู 1 กลุ่ม
- กลุ่มฝึกอาชีพดอกไม้จันทน์ 1 กลุ่ม

6) หมอดินอาสา กรมพัฒนาที่ดิน

หมอดินอาสาในตำบลคลองเขื่อนมีจำนวน 6 ราย คือ

1. นายกิตติภพ มงคล หมอดินอาสาประจำตำบลคลองเขื่อน และหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านคลองเขื่อน
2. นายวิโรจน์ บุญคง หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านพลับ
3. นายสายชล เกตุกัปตัน หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านลาดปลาเค้า
4. นายสุชาติ เสน่หา หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านหัวลำพู
5. นายอุดม นาคภิภพ หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านวังควาย
6. นายประชุม มิ่งฉาย หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านหัวลำพูเก่า

ตารางที่ 2-4 สภาพสังคม ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2562

สภาพสังคม	ตำบลคลองเขื่อน
แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือน	
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	
ลำคลอง ลำห้วย (สาย)	14
แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (แห่ง)	
คลองชลประทาน	31
ประปาหมู่บ้าน	2
ประปาส่วนภูมิภาค	1
ฝาย	12
ถังเก็บน้ำ	4

ตารางที่ 2-4 สภาพสังคม ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2562 (ต่อ)

สภาพสังคม	ตำบลคลองเขื่อน
เส้นทางการคมนาคม	
ถนนสายหลัก (แห่ง)	3
โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะในหมู่บ้าน(แห่ง)	
สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล	1
วัดเทวารุททาราม/วัดคลองเขื่อน/วัดบางตลาด	3
โรงเรียน	3
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3
โรงพยาบาล	1
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	1

ที่มา : ข้อมูลแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2561-2564) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเขื่อน (2562)

2.6.2 ด้านเศรษฐกิจ

2.6.2.1 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ พืชอัตลักษณ์ และพืชทางเลือก

1) พืชเศรษฐกิจที่สำคัญและพืชอัตลักษณ์ของตำบลคลองเขื่อน คือ ข้าว ผลผลิตเฉลี่ย 850 กิโลกรัมต่อไร่ ข้าวมีต้นทุนการผลิต 4,816 บาทต่อไร่ ราคาที่เกษตรกรชายได้ 9 บาทต่อกิโลกรัม เกษตรจะได้กำไร 4,184 บาทต่อเกวียน (ตารางที่ 2-5) พบว่าตำบลคลองเขื่อนมีพื้นที่ปลูกพืชทั้งสิ้น 10,411 ไร่ ได้แก่ ข้าว 7,576 ไร่ มะม่วง 1,448 ไร่ มะพร้าว 901 ไร่ และหมาก 516 ไร่ ส่วนใหญ่พื้นที่ทำเกษตรกรรมอยู่ที่หมู่ที่ 5 บ้านวังควาย จำนวน 2,664 ไร่ รองลงมา คือ หมู่ที่ 4 บ้านหัวลำพู จำนวน 2,053 ไร่ และหมู่ที่ 1 บ้านพลับ จำนวน 1,684 ไร่ ตามลำดับ (ตารางที่ 2-6)

ตารางที่ 2-5 แสดงต้นทุนการผลิตข้าว

ที่	รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
1	ค่าเตรียมดิน	600
2	ค่าพันธุ์ข้าว	400
3	ค่าจ้างหว่านข้าว	70
4	ค่ายาคุมหญ้าและค่าแรง	150
5	ค่าปุ๋ยเคมี ครั้งที่ 1	360
6	ค่าหว่านปุ๋ย	70
7	ยากำจัดหอยเชอรรี่	0
8	ค่าปุ๋ยเคมี ครั้งที่ 2	60
9	ค่าจ้างหว่านปุ๋ย	70
10	สารเคมีป้องกันกำจัดแมลง	350

ตารางที่ 2-5 แสดงต้นทุนการผลิตข้าว (ต่อ)

ที่	รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
11	ค่าฉีดยา	210
12	ค่าน้ำมันเครื่องสูบน้ำ	460
13	ค่ารถเกี่ยว	350
14	ค่าขนข้าวไปขายโรงสี	150
15	ค่าเช่านา	1,000
	รวมต้นทุนการผลิต	**4,230**
	- ผลผลิตเฉลี่ย 850 กก./ไร่	
	- รายได้ (ขายได้) 5,950 บาท/ไร่	
	- กำไรสุทธิ 1,720 บาท/ไร่	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอคลองเขื่อน (2561)

ตารางที่ 2-6 พื้นที่ปลูกพืชสำคัญ จำแนกตามรายพืช ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2561

พื้นที่	เนื้อที่ (ไร่)				
	ข้าว	มะม่วง	มะพร้าว	หมาก	รวม
ตำบลคลองเขื่อน	7,546	1,448	901	516	10,411
บ้านพลับ	1,271	290	86	37	1,684
บ้านลาดปลาเค้า	1,458	81	78	47	1,664
บ้านคลองเขื่อน	390	681	221	283	1,575
บ้านหัวลำพู	1,592	108	289	64	2,053
บ้านวังควาย	2,444	61	148	11	2,664
บ้านหัวลำพู (เก่า)	392	227	79	74	772

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอคลองเขื่อน (2561)

2) พืชทางเลือกในการลดพื้นที่ปลูกข้าว สืบเนื่องจากข้าวมีราคาตกต่ำ เกษตรกรในพื้นที่ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อนจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แสดงความจำนงที่จะหาพืชอื่นมาปลูกทดแทนข้าว จึงได้มีการวิเคราะห์ทางเลือกในการลดพื้นที่ปลูกข้าว โดยมีพืชที่จะทดแทน รวม 5 ชนิด คือ มะม่วง มะพร้าว เกษตรผสมผสาน หมาก และพืชผักอินทรีย์

2.1) มะม่วง เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลคลองเขื่อนเป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การปลูกพืช โดยมีการปลูกข้าวเป็นหลัก ปลูกสวนไม้ผลเป็นบางส่วน ได้แก่ มะม่วง มะพร้าว หมาก ซึ่งต่อมาเกษตรกรหันมาเปลี่ยนพื้นที่บางส่วนจากการทำนา มาทำสวนผลไม้ เป็นการเพิ่มรายได้ และกิจกรรมด้านการผลิตให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น ซึ่งในปีพ.ศ. 2534 ได้มีเกษตรกรนายวิเชียร มงคล บ้านเลขที่ 93/1 ม. 3 ต.คลองเขื่อน อ.คลองเขื่อน จ.ฉะเชิงเทรา นำความรู้เกี่ยวกับการผลิตมะม่วงให้มีผลผลิตนอกฤดู เป็นรายแรกๆของจังหวัด และประสบความสำเร็จ สามารถขายผลผลิตได้ปีละ 2 ครั้ง ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและได้นำความรู้นี้ไปถ่ายทอดแก่เพื่อนบ้าน โดยนายวิเชียร มงคล มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นที่ประจักษ์ ดังนี้

- เกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพทำสวน หมอดินอาสาดีเด่นระดับประเทศ

- ริเริ่มทำมะม่วงนอกฤดูเป็นคนแรกของ อ.คลองเขื่อน ตั้งแต่ปี 2534 และประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี ทำให้ได้ผลผลิตปีละ 2 ครั้ง มีรายได้เพิ่ม

- เป็นประธานกลุ่ม IPM สามารถชักนำสมาชิกเข้าอบรมทำน้ำหมักชีวภาพและต่อมาก็หันมาใช้น้ำหมักชีวภาพแทนยาฆ่าแมลง ใช้แทนฮอร์โมน และปุ๋ยเกร็ดต่าง ๆ ทำให้ลดต้นทุนการผลิตเป็นอย่างมาก ทำให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้นระบบนิเวศน์ก็คืนมาไม่ต้องเสียเงินตราต่างประเทศในการซื้อสารเคมีทำให้ผู้บริโภคปลอดภัยจากสารพิษ

- รณรงค์แนะนำเอาน้ำสกัดชีวภาพผสมน้ำราดทรงพุ่มมะม่วงช่วยปรับสภาพดินให้เป็นกลางและย่อยอินทรียวัตถุในดินให้เป็นปุ๋ยทำให้ลดการใช้ปุ๋ยเคมีได้ถึง ½ ของจำนวนที่เคยใส่ต่อต้น

- คิดทำยาป้องกันและกำจัดเชื้อราโดยใช้ว่านน้ำ กระเทียม เหล้าขาว มาทำยาป้องและกำจัดเชื้อราได้สำเร็จ ทำให้มะม่วงปลอดจากโรคแอนแทคโนส อย่างได้ผลดี

ตารางที่ 2-7 การลงทุนและผลตอบแทนของการปลูกมะม่วง

ที่	การลงทุน (ไร่)	จำนวนเงิน (บาท)
1	ค่ากิ่งพันธุ์มะม่วง	1,250
2	ค่าจ้างตัดแต่งกิ่ง	1,200
3	ค่าจ้างพรวนดินและใส่ปุ๋ย	500
4	ค่าปุ๋ยเคมี สูตร 30-10-10 (บำรุงต้น) 25 กก./ไร่	300
	สูตร 12-24-12 (เร่งตาดอก) 25 กก./ไร่	375
	สูตร 15-15-15 (บำรุงผล) 25 กก./ไร่	250
	สูตร 13-15-21 (ปรับปรุงคุณภาพการผลิต) 25 กก./ไร่	375
5	ค่าปุ๋ยคอก 500 กก./ไร่	1,000
6	ค่าสารเคมีกำจัดโรคแมลง	150
7	ค่าจ้างดายหญ้า	150
8	ค่าสารบังคับมะม่วงออกนอกฤดู	350
9	ค่าจ้างฉีดยา	75
10	ค่าจ้างเก็บเกี่ยว	120
	รวมต้นทุนการผลิต	**6,095**
	-ผลผลิตเฉลี่ย 600 กก./ไร่	
	-รายได้ (ขายได้ กก. ละ 15 บาท) 9,000 บาท/ไร่	
	- กำไรสุทธิ 2,945 บาท/ไร่	

ที่มา : แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคลองเขื่อน

2.2) มะพร้าว "มะพร้าวน้ำหอม" ฉะเชิงเทรา หวาน หอม สร้างรายได้เกือบ 2 แสนบาทต่อเดือน มะพร้าวน้ำหอม ผลไม้ธรรมดา ๆ นี่ ใคร ๆ ก็รู้จัก แต่ถ้าจะบอกว่ามะพร้าวน้ำหอม ที่สามารถสร้างรายได้เกือบ 2 แสนบาทต่อเดือน นี่คงไม่ธรรมดาแล้วคุณราตรี พรชัยสิทธิ์ หรือพี่ราตรี เจ้าของสวนมะพร้าวน้ำหอม ตั้งอยู่ที่ ต.บางตลาด อ.คลองเขื่อน จ.ฉะเชิงเทราจำนวน 50 ไร่ มีมะพร้าวราวสองพันต้น สามารถผลิตมะพร้าวได้เกือบ 10,000 ลูกต่อสัปดาห์ โดยมีกลุ่มลูกค้าหลัก ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดที่มาสั่งไปเลี้ยงที่สภาผู้แทนราษฎร พากันติดใจ รวมทั้งพ่อค้าแม่ค้าที่มารับถึงสวน รวมทั้งที่คุณราตรีนำออกขายเองในย่านมีนบุรี กรุงเทพฯ สำหรับราคาขายมะพร้าวน้ำหอม อยู่ที่ลูกละ 9 บาท ถึง 10 บาท นั่นหมายความว่า มีรายได้เข้าสวนราว 2 แสนบาทต่อเดือนเลยทีเดียว พี่ราตรี ปลูกมะพร้าวมากว่า 40 ปี และอาจย้อนหลังไปได้อีกหลายสิบปีตั้งแต่รุ่นพ่อ รุ่นแม่ “มะพร้าวปลูกไปครั้งหนึ่งก็กินได้ถาวร ไม่ต้องปลูกบ่อย ๆ และในชีวิตที่ผ่านมาก็ทำแต่สวนมะพร้าว ซึ่งเป็นไม้ผลที่เราถนัดที่สุด”พี่ราตรี ว่าอย่างนั้น มะพร้าวน้ำหอมที่สวนพี่ราตรี หวานและหอม เป็นที่ชื่นชอบของผู้ที่ได้ชิม เหตุผลประการหนึ่งที่ได้มะพร้าวน้ำหอมเช่นนี้ เธอบอกว่าทุก ๆ ช่วงต้นปี จะมีน้ำเค็มขึ้นมาถึงที่สวน ซึ่งแน่นอนว่า มะพร้าวน้ำหอมชอบดินเค็ม ในขณะที่สวนในจังหวัดอื่น ๆ ไม่มีน้ำเค็มขึ้นมาถึง จึงต้องไปซื้อเกลือ หรือไม่ก็กากน้ำปลามาใส่โคนต้นมะพร้าว

นอกจากนี้ มะพร้าวน้ำหอมที่นี่ ยังตัดแต่งได้สวย น่าซื้อ น่าชิม ด้วยการนำผลสดมาปอกเปลือกรอบนอกปอกเปลือก ปลอกเปลือกรอบใน ขัดเกลาด้วยมือ และเครื่องขัดผิวมะพร้าวให้เกลี้ยงเกลา ไม่มีเศษเสี้ยนหลงเหลือ จากนั้นนำไปแช่ในน้ำสารส้มประมาณครึ่งชั่วโมง เพื่อให้ผิวมะพร้าวขาวสวย พร้อมส่งขาย ส่วนเปลือกมะพร้าว ยังนำไปโรยรอบต้นมะพร้าว เป็นปุ๋ยให้กับมะพร้าวได้อีก นอกไปจากการบำรุงด้วยปุ๋ยคอกอีกปีละครั้ง เท่านี้ก็จะได้มะพร้าวน้ำหอม หวานๆ ออกมาให้สม่ำเสมอ พี่ราตรี บอกว่าทำสวนมะพร้าวมานาน มีเท่าไหร่ขายได้หมด ไม่ต้องหาตลาดมาก เพราะถึงอย่างไรก็ขายได้ ทั้งนี้อาจจะด้วยรสชาติที่หวาน หอม มีเอกลักษณ์ นอกจากขายผลสด ยังขายน้ำมะพร้าวสดที่บรรจุในถุง ในแก้ว และในขวดที่ขายได้ตลอด มะพร้าวสดบางส่วนนำไปเผา เป็นมะพร้าวเผาที่ให้รสชาติต่างออกไป และตลาดให้การยอมรับดีไม่แพ้กัน ดังที่ทราบกันดีว่าหลายพื้นที่ปลูกมะพร้าวในประเทศไทยประสบปัญหาศัตรูสำคัญของมะพร้าวได้แก่ด้วงมะพร้าว ถ้าเข้าทำลายยอดได้จะทำให้ใบแดงเหี่ยว ไม่เป็นรูปทรง ซึ่งพี่ราตรีบอกว่าไม่ต้องคิดหาทางแก้ไข มีทางเดียวคือตัดทิ้งไปเลย ที่สวนของพี่ราตรี มีเทคนิคการสอยมะพร้าวน้ำหอม โดยจะใช้ตะขอฟันก้าน พร้อมกับไม้ค้ำ จากนั้นจะปล่อยให้มะพร้าวตกน้ำ เพื่อลดแรงกระแทก จะได้มะพร้าวสดคุณภาพดี นอกจากนี้ ยังเก็บมะพร้าวแก่บางส่วน ไว้เป็นพันธุ์มะพร้าวสำหรับปลูกซ่อมแซม และจำหน่ายให้กับชาวสวนอื่น ๆ ที่สนใจอีกด้วย
(https://www.khaosod.co.th/view_newsonline.php?newsid=1467788704)

2.3) เกษตรผสมผสาน ลุงรุ่งโรจน์ สุขสะนะ (เกษตรผสมผสาน วิถีพอเพียง)
สถานที่ตั้ง : บ้านสวนรุ่งโรจน์ เลขที่ ๗/๒ ม.๒ ต.คลองเขื่อน อ.คลองเขื่อน จ.ฉะเชิงเทรา
โทรศัพท์ : 085-0877388
ผลผลิต : ปลูกทุกอย่างที่บ้าน กินทุกอย่างที่ปลูก
ความเป็นมา : สวนนี้แม่ทำมาก่อน เป็นร่องสวน ปลูกหมาก มะม่วง มะพร้าว สามสี่ปีน้ำท่วมก็มาล้างไปที แม่ก็ปลูกใหม่ต่อมา เริ่มมีข้าวโพด พริก ผักกาดขาว ผักคะน้า หัวใช้เท้า ปลูกไว้เป็นร่องยาวเหยียด ตัดทีก็มีเรือมารับไปขาย ปลาก็มีในร่องสวนตลอด เข้ามาจากแม่น้ำตามธรรมชาติ มีทั้งปลาสลิด ปลาดุก ปลาหมอ

ปลาซ่อน กุ้งก้ามกราบ หิ่งห้อยก็มีเยอะ ระยิบระยับเต็มใต้ทุนบ้าน คุณแม่จรวย สงสะนะ เป็นคนเก่ง ทั้งปลูกผักขาย รู้จักคนทั่วย่านน้ำทั้งท่าขนมไม่ว่าจะเป็นทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ถือว่าเป็นมือหนึ่งประมาณสิบกว่าปีที่แล้ว ถึงยุคข้าวที่ราคาดี เลยล้มสวนเปลี่ยนเป็นนา แต่พอข้าวราคาตกรวมถึงนโยบายที่ให้ชาวนาซื้อข้าวกัน มันไม่น่าจะรอด ก็เลยเปลี่ยนกลับมาเป็นสวนอีกครั้ง ตอนนี้ทำแบบผสมผสานทำด้วยใจรัก ข้าวก็ปลูกเอง กินเอง แจกเอง เหลือแจกก็เอาไปขาย ตอนนี้มีนา 8 ไร่ ใช้สูตรโคกหนองโมเดลพอกินแล้วไม่ต้องแข่งขันกับใครไม่เอาเงินเป็นตัวตั้ง แต่เราเอาคุณภาพเอาสุขภาพร่างกายที่ดี ปลอดสารพิษและอุดมสมบูรณ์ เราเปลี่ยนความคิดใครไม่ได้ หลายคนอาจมองว่าใครทำเกษตรมันลำบากไม่อยากให้ลูกหลานกลับไปทำแบบพ่อแม่ แต่เรามองว่ามันสบายเราเป็นนายของตัวเอง ไม่ต้องเป็นลูกจ้างใคร มันสบายที่สุด อยากปลูกฝังจิตสำนึกให้คนรักลุ่มแม่น้ำ อยากเชื่อมเครือข่ายให้คนหันมาทำเกษตรอินทรีย์ อยากกระจายความคิดแบบนี้ให้เห็นว่าเราอยู่แบบนี้เรารักสิ่งแวดล้อมและอยู่กับธรรมชาติ ความผูกพันกับสายแม่น้ำบางปะกง แต่ก่อนแถวนี้กุ้งปลาชุกชุมมากเคยมีวังปลาเค้า จับได้เยอะเป็นลำเรือ พี่ชายชอบไปงมกุ้งสองสามทุ่มก็ยังไม่กลับ จนแม่ต้องพายเรืออีกลำไปหาตามลูกชาย

บ้านสวนลุงรุ่งโรจน์ การทำเกษตรแบบผสมผสานบนพื้นที่บริเวณแถวบ้านปลูกพืชหลายอย่าง อยากให้พื้นที่แถวนี้มีอากาศที่บริสุทธิ์เป็นมิตรกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่บริเวณแถวนี้มีนกมาอาศัยอยู่จำนวนหนึ่งเพราะว่าแถวนี้มีอาหารให้แก่พวกนกได้หากินเองได้ง่าย ก็จะเป็นผลไม้ที่ปลูกไว้บริเวณแถว ๆ บ้านมีอากาศที่เย็นสบายในตอนกลางวันอากาศร้อนทำให้เกิดภาวะโลกร้อน บริเวณแถว ๆ บ้านจะปกคลุมไปด้วยต้นไม้น้อยใหญ่ปลูกไว้เพื่อเป็นร่มเงาช่วยทำให้เย็นสบายได้ ในหลวงเคยตรัสไว้ว่า “ต้นไม้ 3อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง (http://www.khlongkhuean.com)

2.6.2.2 ปศุสัตว์ ข้อมูลจากสำนักงานปศุสัตว์อำเภอคลองเขื่อน ปี 2561 เกษตรกรเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจในตำบลคลองเขื่อนมีทั้งหมด 3 ชนิด ได้แก่ โค 21 ตัว ไก่ 2,010 ตัว เป็ด 100 ตัว หมู่ที่ 1 บ้านวังควาย เลี้ยงสัตว์มากที่สุด รวม 1,060 ตัว หมู่ที่ 2 บ้านลาดปลาเค้า 510 ตัว หมู่ที่ 3 บ้านหัวลำพู (เก่า) 290 ตัว ตามดำดับ (ตารางที่ 2-8)

ตารางที่ 2-8 จำนวนสัตว์เลี้ยง จำแนกตามชนิด ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2561

พื้นที่	จำนวนสัตว์เลี้ยง (ตัว)					
	โค	สุกร	ไก่	เป็ด	แพะ	อื่น ๆ
ตำบลคลองเขื่อน	21	-	2,010	100	-	-
บ้านพลับ	-	-	80	-	-	-
บ้านลาดปลาเค้า		-	500	10	-	-
บ้านคลองเขื่อน	1	-	100	-	-	-
บ้านหัวลำพู	-	-	150	-	-	-
บ้านวังควาย	20	-	980	60	-	-
บ้านหัวลำพู (เก่า)	-	-	200	90	-	-

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอคลองเขื่อน (2561)

2.6.2.3 ประมง ข้อมูลจากสำนักงานประมงอำเภอคลองเขื่อน ปี2561 พบว่าในตำบลคลองเขื่อน เป็นการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในบ่อปลา สัตว์น้ำที่เลี้ยง ได้แก่ กุ้งทะเล 1,027 ไร่ กุ้งน้ำจืด 103 ไร่ ปลาทะเล 8 ไร่ และปลาน้ำจืด 327 ไร่ สำนักงานประมงอำเภอคลองเขื่อน (2561)

2.7 การถือครองที่ดิน

จากการสำรวจข้อมูลเพื่อจัดทำแผนที่ถือครองของเกษตรกรตำบลคลองเขื่อน โดยกลุ่มสำรวจเพื่อทำแผนที่ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2 (รูปที่ 2–6) พบว่า มีจำนวนแปลงที่ดินทั้งหมด 1,938 แปลง เนื้อที่19,824 ไร่ 2,862 งาน 95,410 วา การถือครองที่ดินประเภทกรรมสิทธิครอบครองที่ออกตามประมวลกฎหมายที่ดิน ได้แก่ โฉนดที่ดิน จำนวน 1,177 แปลง คิดเป็นร้อยละ 60.73 ของแปลงที่ดินทั้งหมด สามารถจำแนกเป็นรายหมู่บ้าน ได้ดังตารางที่ 2-9 เกษตรกรแต่ละรายถือครองที่ดินคนละประมาณ 5-10 ไร่ และจากการสัมภาษณ์เกษตรกรพบว่า ปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่เช่าพื้นที่เพื่อทำใช้ทำนา

รูปที่ 2-6 แผนที่ถือครอง ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ 2-9 การถือครองที่ดิน และสัดส่วนการถือครองที่ดินรายหมู่บ้าน ต.คลองเขื่อน อ.คลองเขื่อน จ.ฉะเชิงเทรา

หน่วย : ไร่

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ประเภทเอกสารสิทธิ์		สัดส่วนการถือครองที่ดิน							รวม
		โฉนดที่ดิน	ไม่ระบุ	น้อยกว่า 5 ไร่	5 -10 ไร่	11 – 15 ไร่	16 – 20 ไร่	21 – 25 ไร่	26 – 30 ไร่	มากกว่า 30 ไร่	
1	บ้านพลับ	277	102	167	92	57	25	6	13	14	**374**
2	บ้านลาดปลาเค้า	308	387	459	114	60	35	8	14	10	**700**
3	บ้านคลองเขื่อน	245	78	150	88	39	20	13	6	7	**323**
4	บ้านหัวลำพู	189	71	77	41	35	46	17	14	30	**260**
5	บ้านวังควาย	90	72	25	26	17	21	14	13	46	**162**
6	บ้านหัวลำพูเก่า	68	51	27	29	28	18	7	2	8	**119**
รวม (ไร่)		**1,177**	**761**	**905**	**390**	**236**	**165**	**65**	**62**	**115**	**1,938**
ร้อยละ		**60.73**	**39.27**	**46.7**	**20.12**	**12.18**	**8.51**	**3.35**	**3.2**	**5.93**	**100**

ที่มา : กลุ่มสำรวจและทำแผนที่ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2 , ข้อมูลแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พศ.2561-2564) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเขื่อน (2562)

บทที่ 3
สถานภาพทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติในตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทราทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

ในพื้นที่ตำบลคลองเขื่อน ไม่อยู่ในพื้นที่ป่าตามกฎหมาย และจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินของจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2561 โดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน พบว่ามีพื้นที่ที่เป็นป่าธรรมชาติ ประเภทป่าชายเลยสมบูรณ์ เนื้อที่ 104 ไร่ ซึ่งเป็นป่าชายเลนที่ขึ้นบริเวณริมแม่น้ำบางปะกง

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 แหล่งน้ำตามธรรมชาติ

3.2.1.1 คลองลาดปลาเค้าไหลผ่านพื้นที่หมู่ที่ 2 บ้านลาดปลาเค้า “ลาดปลาเค้า” เดิมเป็นชวดใหญ่ต่อมาปลายคลองเป็นวัง เรียก คลองลาดปลาเค้า เพราะมีปลาเค้าอยู่ชุกชุม มีลักษณะคล้ายปลาเนื้ออ่อน ลำตัวยาวเกือบวาแข็งแรง สุ่มไม่ดีเอาไม่อยู่ สมัยก่อนเวลาน้ำขึ้นจะเข้ามามาตามคลองลาดปลาเค้าเข้าวังอ้อ วังขาหนีบวังตาพรหมปัจจุบันขุดเป็นคลองไปออกวัดเทวรุทธาราม

3.2.1.2 คลองวังควาย และคลองโปร่งแรด ไหลผ่านพื้นที่หมู่ที่ 5 บ้านวังควาย มีต้นกำเนิดมาจากคนลาวสมัยก่อนจะต้อนควายมาขายโดยใช้หนองน้ำเป็นจุดพักควายเสมอ หนองน้ำนี้ค่อนข้างลึกจึงใช้น้ำทำนาไม่ได้ มีกกเหลี่ยมและบัวขึ้นอยู่มากมาย ต่อมาตื้นเขินจึงทำนา ปัจจุบันปรับพื้นที่เป็นที่ตั้งของวัดเทวรุทธาราม และบ่อเลี้ยงกุ้งของนายบุญ ดังนั้นที่เรียกวังควายก็เพราะเป็นจุดพักควายนั้นเอง

3.2.1.3 คลองหัวลำพูไหลเข้าผ่านหมู่ที่ 6 บ้านหัวลำพู (เก่า) รวมถึงไหลผ่านหมู่ที่ 4 บ้านหัวลำพู และแม่น้ำบางปะกงไหลผ่านเข้าหมู่ที่ 3 บ้านคลองเขื่อน

3.2.2 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นมีทั้งของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ได้แก่

3.2.2.1 แหล่งน้ำที่พัฒนาโดยหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่

- โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระองไชยานุชิต เป็นโครงการชลประทานขนาดใหญ่อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 5 บ้านวังควาย หมู่ที่ 4 บ้านหัวลำพู หมู่ที่6 บ้านหัวลำพู (เก่า) พร้อมระบบส่งน้ำครอบคลุมพื้นที่ 10,496 ไร่
- บ่อน้ำในไร่นาจำนวน 69 บ่อ
- บ่อน้ำสาธารณะ2แห่ง อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 2 บ้านลาดบ้านเค้า และ หมู่ที่ 3 บ้านคลองเขื่อน

3.2.2.2 แหล่งน้ำที่พัฒนาโดยเอกชน อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 4 บ้านหัวลำพู โดย บริษัทอีสท์วอเตอร์

3.3 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยโดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2561) พบว่าตำบลคลองเขื่อนมีดินทั้งหมด 2 ชุดดิน รวมเนื้อที่ 13,975 ไร่ หรือร้อยละ 66.30 ของเนื้อที่ตำบล และพื้นที่เบ็ดเตล็ด 5 ประเภท รวมเนื้อที่ 7,103 ไร่ หรือร้อยละ 33.70 ของเนื้อที่ตำบล (ตารางที่ 3-1) มีหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 4 หน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 5 หน่วย (ตารางที่ 3-2 และรูปที่ 3-1) โดยมีสมบัติดินแสดงไว้ในตารางที่ 3–3

3.3.1 ลักษณะและสมบัติดิน

1) ชุดดินบางน้ำเปรี้ยว

เกิดจากตะกอนน้ำกร่อยพามาทับถมอยู่บนที่ลุ่มน้ำเคยท่วมถึง สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึกมาก ดินเป็นกรดจัด มีรอยแตกและเป็นร่องลึก มีรอยไถล ดินบนเป็นดินเหนียว สีเทาเข้ม ถึงสีเทาเข้มมาก ปฏิกิริยาดินเป็นกรดปานกลาง (pH 6.0) ดินบนตอนล่าง เนื้อดินเป็นดินเหนียว สีน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีแดงปนเหลือง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดเล็กน้อย (pH 6.5) ดินล่างตอนล่างมีสีน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีเหลืองปนน้ำตาล สีน้ำตาลปนแดง สีแดงปนเหลือง อาจพบจุดประสีเหลืองฟางข้าว ปฏิกิริยาดินเป็นกรดเล็กน้อย (pH 6.5) ส่วนดินล่างพบดินเลนสีเทาปนเขียว ที่ความลึกประมาณ 150 ซม. ลงไป

ข้อจำกัดการใช้ประโยชน์ : ดินเป็นกรดจัด

ชุดดินบางน้ำเปรี้ยว มีเนื้อที่รวม 166 ไร่ หรือร้อยละ 0.78 ของพื้นที่ดำเนินการ พบ 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

(1) Bp-cA/d5,E0 : ชุดดินบางน้ำเปรี้ยว มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวความลาดชัน 0 - 2 เปอร์เซ็นต์ ลึกมาก ไม่มีการกร่อน เนื้อที่ 149 ไร่ หรือร้อยละ 0.71 ของพื้นที่ดำเนินการ

(2) Bp-cA/d5,E0,rb : ชุดดินบางน้ำเปรี้ยว มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวความลาดชัน 0 - 2 เปอร์เซ็นต์ ลึกมาก ไม่มีการกร่อน มีการยกร่อง เนื้อที่ 17 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของพื้นที่ดำเนินการ

2) ชุดดินฉะเชิงเทรา

เกิดจากตะกอนน้ำกร่อยพามาทับถมอยู่บนที่ราบลุ่มน้ำทะเลเคยท่วมถึง สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบราบเรียบ มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นดินเหนียวตลอด ดินบนมีสีเทาเข้มถึงเข้มมาก มีจุดประสีน้ำตาลหรือแดงปนเหลือง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัด (pH 5.5) ดินบนตอนล่างเป็นดินเหนียว สีน้ำตาลปนเทาถึงสีเทา มีจุดประสีแดงปนเหลืองและสีน้ำตาลเข้ม ปฏิกิริยาดินเป็นกลาง (pH 7.0) ดินล่างตอนล่างเป็นดินเหนียว สีน้ำตาลปนเทา จุดประสีเหลืองปนน้ำตาล และอาจจะพบจุดประสีเหลืองฟางข้าวปนอยู่บ้างเล็กน้อยในระดับความลึกมากกว่า 100 ซม. จะพบดินเลนสีน้ำเงินที่มีปริมาณกำมะถันต่ำและรอยไถลในดินล่าง ปฏิกิริยาดินเป็นด่างปานกลาง (pH 8.0)

ข้อจำกัดการใช้ประโยชน์ : ดินมีการระบายน้ำเลว และมีน้ำท่วมในฤดูฝน 30-40 ซม. นาน 4-5 เดือน

ชุดดินบางน้ำเปรี้ยว มีเนื้อที่รวม 13,809 ไร่ หรือร้อยละ 65.52 ของพื้นที่ดำเนินการ พบ 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

(1) Bp-cA/d5,E0 : ชุดดินฉะเชิงเทราที่มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวความลาดชัน 0 - 2 เปอร์เซ็นต์ ลึกมาก ไม่มีการกร่อน เนื้อที่ 10,092 ไร่ หรือร้อยละ 47.88 ของพื้นที่ดำเนินการ

(2) Bp-cA/d5,E0,rb : ชุดดินฉะเชิงเทราที่มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวความลาดชัน 0 - 2 เปอร์เซ็นต์ ลึกมาก ไม่มีการกร่อน มีการยกร่อง เนื้อที่ 3,717 ไร่ หรือร้อยละ 17.64 ของพื้นที่ดำเนินการ

ตารางที่ 3-1 ชุดดิน และพื้นที่เบ็ดเตล็ด ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

ชุดดิน	สัญลักษณ์	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1. ชุดดินบางน้ำเปรี้ยว	Bp-cA	166	0.78
2. ชุดดินฉะเชิงเทรา	Cc-cA	13,809	65.52
รวมพื้นที่ชุดดิน		13,975	66.30
3. สถานที่พาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	AQ	4,698	22.29
4. พื้นที่ลุ่ม	MASRUH	95	0.46
5. พื้นที่ถม	ML	16	0.07
6. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	U	1,071	5.08
7. พื้นที่น้ำ	W	1,222	5.80
รวมพื้นที่เบ็ดเตล็ด		7,103	33.70
รวมเนื้อที่		21,077	100.00

ที่มา : ดัดแปลงจากกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2561)

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และทำการถ่วงน้ำหนักกับเนื้อที่จากกรมการปกครอง

ตารางที่ 3-2 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

ลำดับ	หน่วยแผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
			ไร่	ร้อยละ
1.	Bp-cA/d5,E0	ชุดดินบางน้ำเปรี้ยวมีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวความลาดชัน 0 - 2 เปอร์เซ็นต์ ลึกมาก ไม่มีการกร่อน	149	0.71
2.	Bp-cA/d5,E0,rb	ชุดดินบางน้ำเปรี้ยว มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวความลาดชัน 0 - 2 เปอร์เซ็นต์ ลึกมาก ไม่มีการกร่อน มีการยกร่อง	17	0.08
3.	Cc-cA/d5,E0	ชุดดินฉะเชิงเทราที่มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวความลาดชัน 0 - 2 เปอร์เซ็นต์ ลึกมาก ไม่มีการกร่อน	10,092	47.88
4.	Cc-cA/d5,E0,rb	ชุดดินฉะเชิงเทราที่มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวความลาดชัน 0 - 2 เปอร์เซ็นต์ ลึกมาก ไม่มีการกร่อน มีการยกร่อง	3,717	17.64
5.	AQ	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	4,698	22.29
6.	MARSH	พื้นที่ลุ่ม	96	0.46
7.	ML	พื้นที่ถ่ม	16	0.07
8.	U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,071	5.08
9.	W	พื้นที่น้ำ	1,222	5.80
		รวมเนื้อที่	21,077	100.00

ที่มา : ดัดแปลงจากกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2561)

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และทำการถ่วงน้ำหนักกับเนื้อที่จากกรมการปกครอง

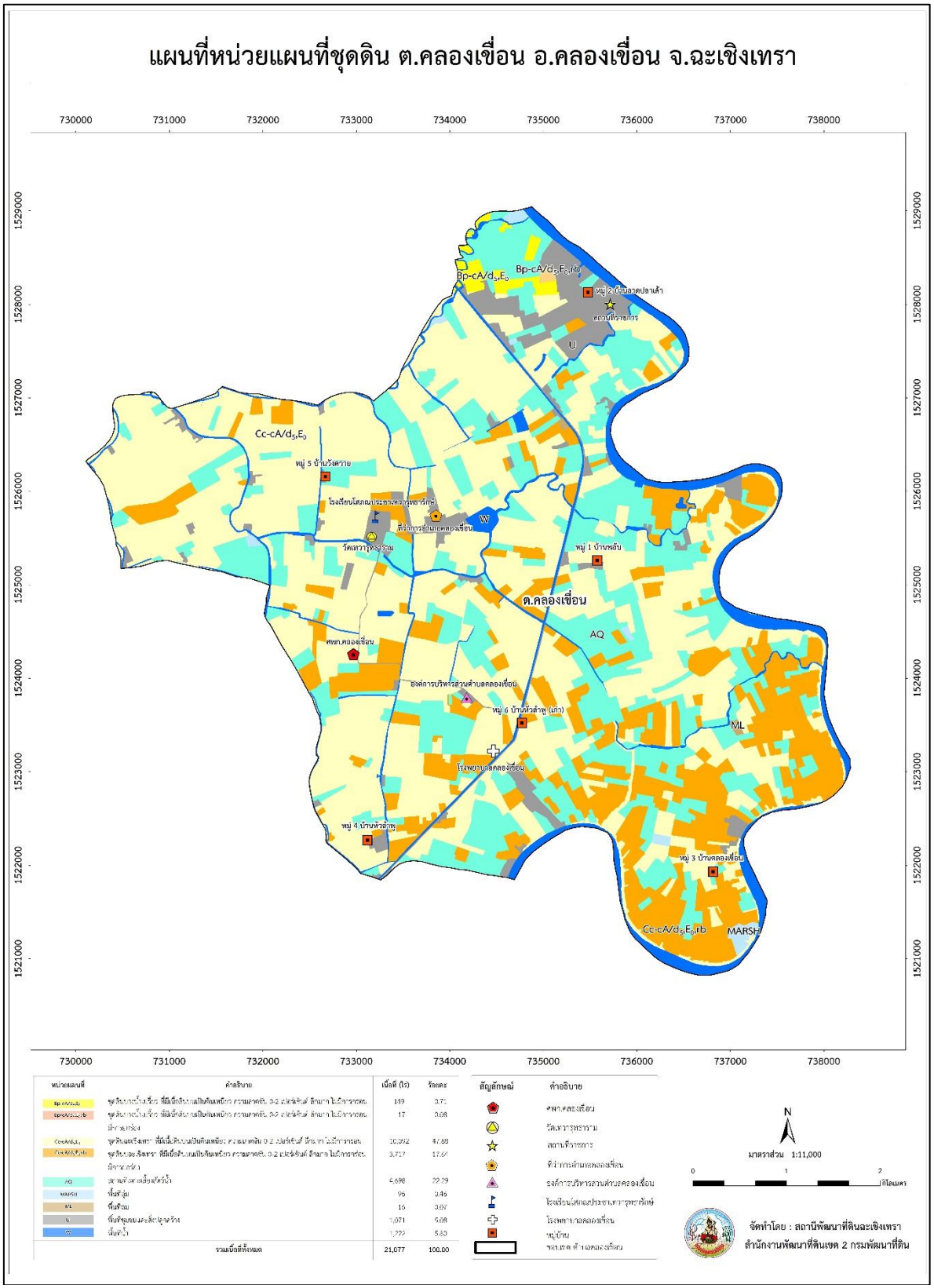

รูปที่ 3–1 หน่วยแผนที่ชุดดิน ต.คลองเขื่อน อ.คลองเขื่อน จ.ฉะเชิงเทรา

ตารางที่ 3-3 สมบัติของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

สมบัติของดิน	หน่วยวัด	หน่วยแผนที่ดิน			
		Bp-cA/d5,E0	Bp-cA/d5,E0,rb	Cc-cA/d5,E0	Cc-cA/d5,E0,rb
เนื้อดินบน	-	c	c	c	c
การระบายน้ำ	ชั้นมาตรฐาน	เลว	ดีปานกลาง	เลว	ดีปานกลาง
ความลึก	เซนติเมตร	>100	>100	>100	>100
ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนของดินบน	cmol/kg	>20	>20	>20	>20
อัตราร้อยละความอิ่มตัวเบสของดินบน	%	<35	<35	35-75	35-75
อินทรียวัตถุ	%	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	ppm	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูง
โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ppm	สูง	สูง	สูง	สูง
ปฏิกิริยาดินของดินบน	ชั้นมาตรฐาน	4.5-5.5	4.5-5.5	5.5-8.0	5.5-8.0
ค่าการนำไฟฟ้า	dS/m	<2	<2	4-6	4-6
ความลาดชัน	%	0-2	0-2	0-2	0-2
เนื้อที่	ไร่	149	17	10,092	3,717
	ร้อยละ	0.71	0.08	47.88	17.64

ที่มา : ดัดแปลงจากกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2561)

หมายเหตุ : 1. คำอธิบายเนื้อดินบน ได้แก่ c ดินเหนียว (clay)

2. เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และทำการถ่วงน้ำหนักกับเนื้อที่จากกรมการปกครอง

จากหน่วยแผนที่ดินในตำบลคลองเขื่อนเมื่อนำมาศึกษาถึงสถานภาพทรัพยากรในพื้นที่ พบว่า พื้นที่ทั้งตำบลมีสภาพเป็นดินกรดจัด (ตารางที่ 3 - 4 และรูปที่ 3 - 2) โดยมีเนื้อที่รวม 13,720 ไร่ หรือร้อยละ 65 ของเนื้อที่ตำบลเป็นดินที่พบในพื้นที่ลุ่ม เป็นดินที่พบชั้นจาโรไซต์ ที่ชั้นดินภายใน 100-150 เซนติเมตร และบางบริเวณพบดินเลนสีเทาปนเขียวที่มีปริมาณซัลเฟอร์สูง ที่ความลึกตั้งแต่ 150 ซม.ลงไป ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัด ทำให้มีปัญหาเรื่องการถูกตรึงของธาตุอาหารและเกิดสารพิษต่อพืช

ตารางที่ 3-4 สถานภาพทรัพยากรดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

สถานภาพทรัพยากรดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
ดินกรดจัด	13,720	65.00
พื้นที่อื่น ๆ	7,357	35.00
รวมเนื้อที่	21,077	100.00

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

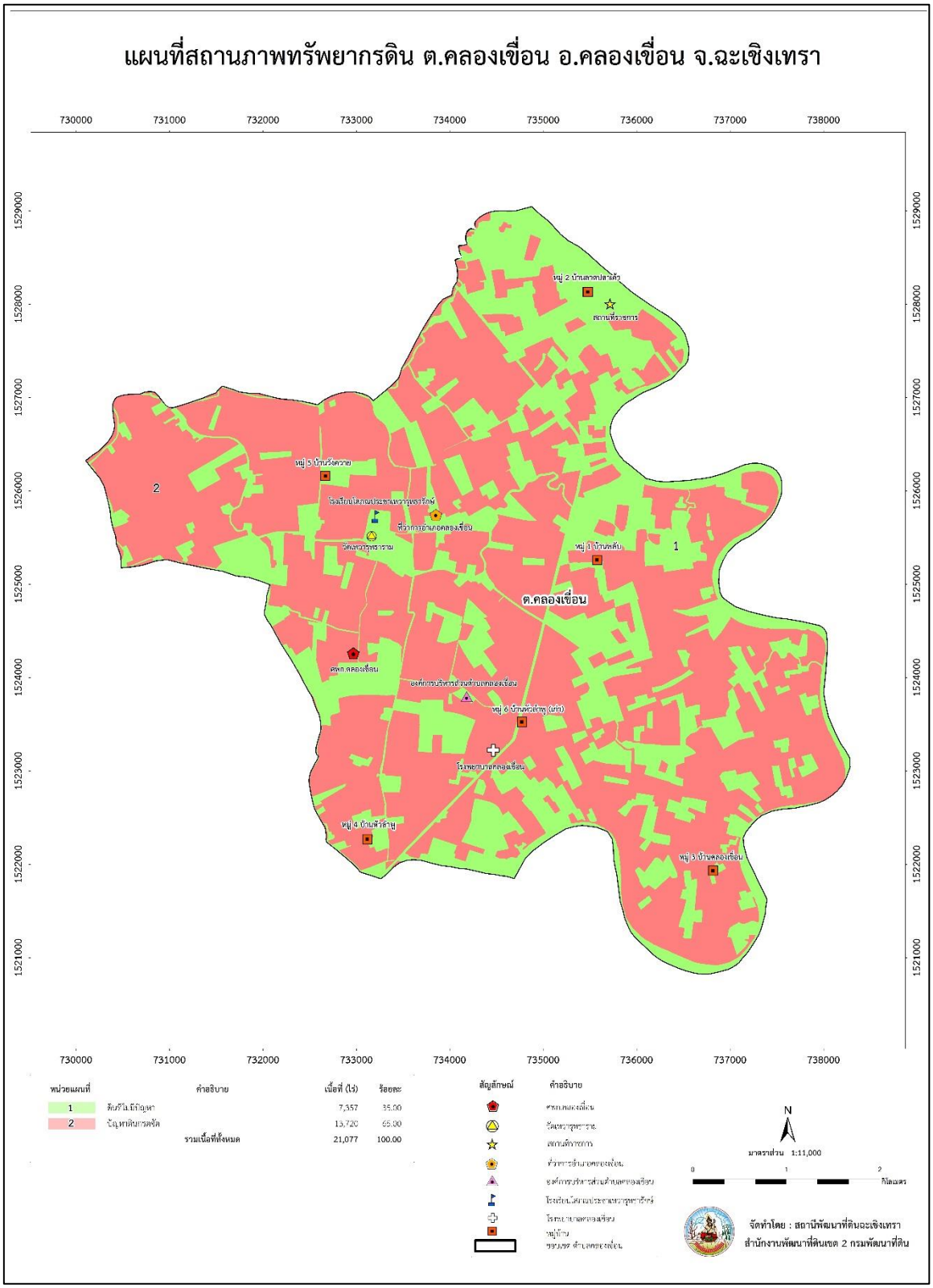

รูปที่ 3-2 สถานภาพทรัพยากรดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

บทที่ 4
กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
(Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนรวมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

1) พื้นที่ (Area)

2) หน้าที่ขององค์กร (Function)

3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร

2) ความต้องการของชุมชน

3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน

4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการคือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

1) ปัญหาทรัพยากรดิน

2) ปัญหาการประกอบอาชีพ

3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย

4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการ ต่าง ๆ

4.2 กระบวนการวิเคราะห์ DPSIR (Driver-Pressure-State-Impact-Response)

DPSIR (Driver-Pressure-State-Impact-Responses Framework) หมายถึง กรอบการทำงานสำหรับอธิบายปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับสิ่งแวดล้อม ผลกระทบของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อมจาก การพึ่งพาซึ่งกันและกัน กรอบการทำงานนี้เป็นส่วนเสริมของรูปแบบการตอบสนองต่อความกดดันของรัฐที่พัฒนาขึ้น โดยขั้นตอนแรกจะรวบรวมข้อมูลและข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประกอบต่าง ๆ ที่อยู่ในห่วงโซ่ DPSIR แล้วการเชื่อมต่อที่เป็นไปได้ระหว่างด้านต่าง ๆ เหล่านี้ซึ่งถูกตั้งสมมติฐานไว้ ด้วยการใช้กรอบการสร้างแบบจำลอง DPSIR ทำให้สามารถวัดประสิทธิภาพของการตอบสนองที่วางไว้กรอบแนวคิด DPSIR มีสาระสำคัญ คือกิจกรรมของมนุษย์เป็นตัวขับเคลื่อนในการสร้างภาวะกดดัน แก่สิ่งแวดล้อม (Pressure) ส่งผลให้สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแปรเปลี่ยนไป (State) สภาพของปัญหาที่เกิดขึ้นและข้อมูลคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปจึงถูกนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อกำหนดนโยบายหรือมาตรการในการตอบสนองในการแก้ปัญหา (Response) ลดผลกระทบ ตลอดจนป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต (Kristensen P, 2004)

แรงขับเคลื่อน (D-Driver) แรงขับเคลื่อน ที่มักจะมีพลังมาก (นโยบายชาติ โลกาภิวัตน์ ค่านิยม ความเชื่อของสังคม ฯลฯ) คือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่จะมีผลกระทบกับแรงกดดัน (Pressure) ตัวขับเคลื่อนเป็นสิ่งที่สามารถวัดเป็นปริมาณ หรือตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจได้ ตัวอย่าง เช่น การเติบโตของประชากร การเติบโตทางเศรษฐกิจ หรือความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเป็นต้น

ภาวะกดดัน (P-Pressure) สาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ (กิจกรรม) ใช้อธิบายกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ที่จะมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ที่เป็นสาเหตุทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีสภาพเปลี่ยนแปลงไปตัวอย่าง เช่น การคมนาคมขนส่งการอุตสาหกรรม/เกษตรกรรม แบบแผนของการใช้พลังงาน อัตราการขยายตัวของรายได้ ความหนาแน่นของประชากร ตัวแปรต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นภาวะกดดันที่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติต้องร่อยหรอ และสิ่งแวดล้อมต้องเสื่อมโทรมลง ตัวอย่างเช่น การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของมนุษย์ซึ่งมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม

สภาวะ (S-State) สถานการณ์ที่เราสนใจ อยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ ใช้อธิบายสภาพหรือสถานะของสภาพแวดล้อมที่ต้องการ การแก้ไขหรือปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือลักษณะทางกายภาพของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ ทั้งจากภาวะกดดัน และการตอบสนอง เช่นคุณภาพน้ำ อากาศ พื้นที่ป่า การพังทลายของหน้าดิน ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ ความเข้มข้นของก๊าซเรือนกระจกในชั้น บรรยากาศของโลกซึ่งบ่งบอกถึงสภาพแวดล้อมเป็นต้น

ผลกระทบ (I-Impact) ผลลัพธ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ตัวอย่าง เช่น การเสื่อมของดินจะทำให้ผลผลิตทางการเกษตรลดต่ำลง เป็นต้น

การตอบสนอง (R-Responses) การจัดการ แผนงาน โครงการ กิจกรรม องค์กร และกลไกการทำงาน (กฎหมาย งบประมาณ บุคลากร ประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วม การตรวจสอบ ความโปร่งใส ฯลฯ)

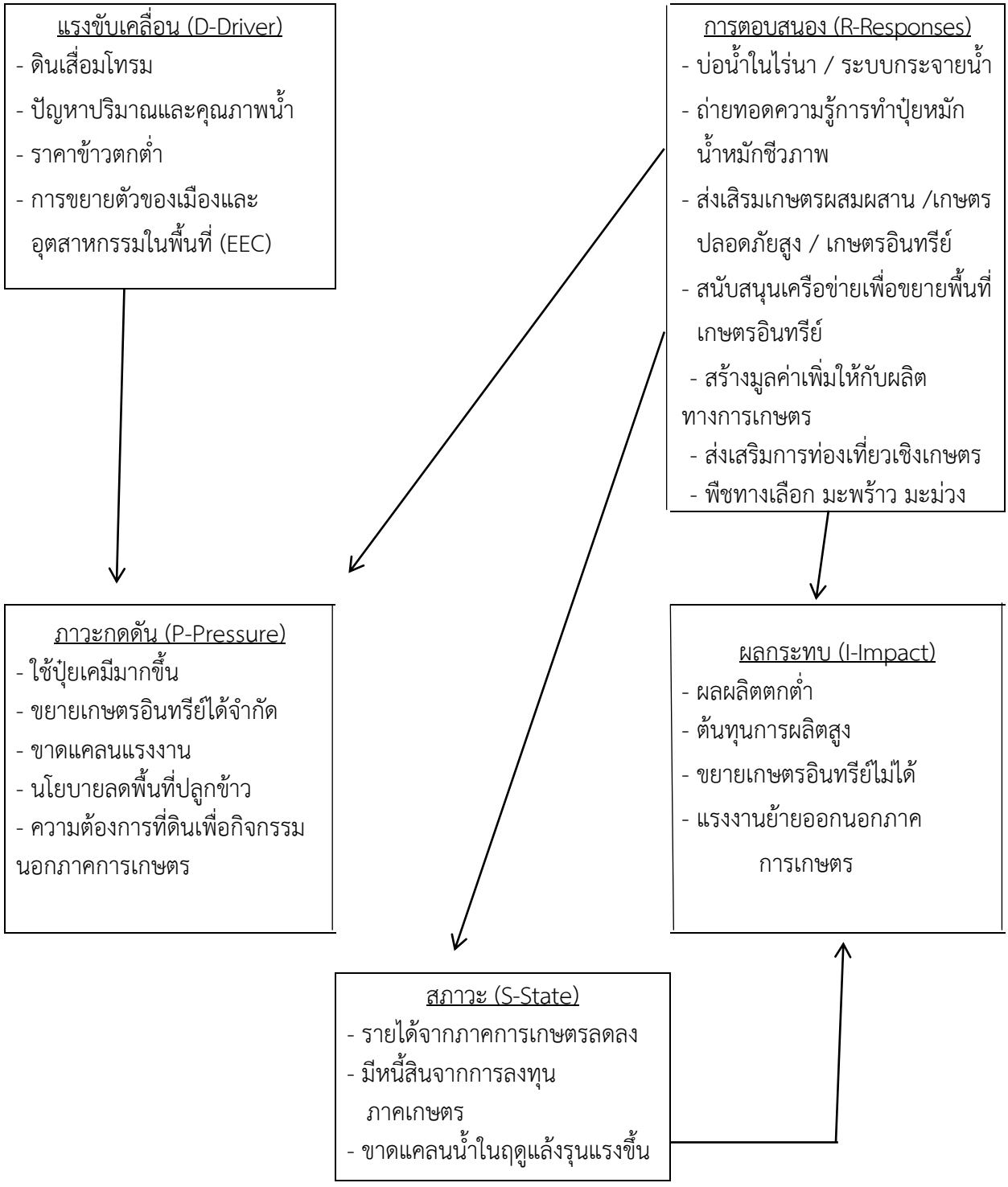

รูปที่ 4–1 การวิเคราะห์ DPSIR ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

4.3 กระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในตำบลคลองเขื่อน สามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

4.3.1 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

พบว่าพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ พืชทางเลือก พืชที่จะปลูกตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และพืชเสริมรายได้ ซึ่งปัจจุบันปลูกอยู่ในตำบลคลองเขื่อน คือ

4.3.1.1 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ปัจจุบัน ตำบลคลองเขื่อนมีเนื้อที่ปลูกข้าว 8,850 ไร่ หรือร้อยละ 41.99 ของเนื้อที่ตำบลเนื้อที่ปลูกหมาก 1,030 ไร่ หรือร้อยละ 4.89 ของเนื้อที่ตำบลเนื้อที่ปลูกมะม่วง 800 ไร่ หรือร้อยละ 3.80 ของเนื้อที่ตำบลและเนื้อปลูกมะพร้าว 707 ไร่หรือร้อยละ 3.35 ของเนื้อที่ตำบล (สำนักงานเกษตรอำเภอคลองเขื่อน, 2561)

4.3.1.2 พืชทางเลือก คือ เกษตรผสมผสาน พืชผักอินทรีย์ มะพร้าว หมาก และมะม่วง

4.3.1.3 พืชที่จะปลูกตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คือ ข้าว เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม

4.3.1.4 พืชเสริมรายได้ ได้แก่ พืชผัก เช่น กระเพรา โหระพา ผักบุ้ง ข่า ตะไคร้ เป็นต้น

4.3.2 ปัญหาการเกษตรและความต้องการของเกษตรกร

4.3.2.1 ปัญหาการเกษตร

1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

1.1) ทรัพยากรดิน ดินในพื้นที่ลุ่มส่วนใหญ่เป็นดินกรดจัด มีความอุดมสมบูรณ์ของดินตามธรรมชาติและอินทรียวัตถุอยู่ในระดับปานกลาง มีปัญหาน้ำท่วมขังในฤดูฝนหรือฤดูน้ำหลากเป็นพื้นที่เกษตรกรรมในเขตชลประทานที่มี การใช้ที่ดินทำนาปีและนาปรัง โดยขาดการปรับปรุงบำรุงดิน อาจจะทำให้ดินเสื่อมโทรม ปริมาณธาตุอาหารพืชหรือความสามารถในการดูดยึดธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืชลดลง ควรมีมาตรการในการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตลอดไป ส่วนมากจะพบปัญหาดินเป็นกรดจัดของตำบลคลองเขื่อน ในเขตหมู่ที่ 1 บ้านคลองเขื่อน หมู่ที่ 2 บ้านลาดปลาเค้า หมู่ที่ 3 บ้านคลองเขื่อน หมู่ที่ 4 บ้านหัวลำพู และหมู่ที่ 5 บ้านวังควาย พบปัญหาดินเปรี้ยว ในเขตหมู่ที่ 6 บ้านหัวลำพู (เก่า) และดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำในเขตพื้นที่ของหมู่ที่ 2 บ้านลาดปลาเค้า

1.2) น้ำ ทรัพยากรน้ำในตำบลคลองเขื่อนประสบปัญหาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ดังนี้

1.2.1) ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง เนื่องจากมีพื้นที่กักเก็บน้ำได้น้อย

1.2.2) ปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝน โดยเฉพาะบริเวณที่ลุ่มต่ำซึ่งเกิดปัญหาการขังน้ำเนื่องจากการไหลมาสะสมของน้ำจากบริเวณที่สูงกว่า และพื้นที่ทางทิศตะวันออกของตำบลคลองเขื่อน ทางพื้นที่หมู่1 บ้านพลับ หมู่2 บ้านลาดปลาเค้า และหมู่3 บ้านคลองเขื่อน ติดริมฝั่งแม่น้ำบางปะกงที่มักเกิดปัญหาน้ำท่วมขึ้นในแม่น้ำในปีที่มีปริมาณฝนตกมาก

1.2.3) ปัญหาคุณภาพน้ำ น้ำอุปโภค น้ำบริโภค น้ำประปามีความเค็ม และขาดน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร

ความต้องการของเกษตรกรด้านทรัพยากรธรรมชาติ

1) ต้องการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้แก่ ปูนมาร์ล โดโลไมท์ พืชปุ๋ยสด ให้เพียงพอต่อความต้องการ

2) มีเจ้าหน้าที่ตรวจติดตามวิเคราะห์ดิน เพื่อดูธาตุอาหารในดิน

3) แนวทางป้องกันน้ำท่วม ได้แก่ กรมชลประทานผันน้ำไปทางทิศตะวันออก (ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา) ตรวจสอบคุณภาพน้ำประปา

4) ต้องการให้มีน้ำเพียงพอต่อภาคการเกษตร ได้แก่ เจาะบ่อบาดาล ขุดลอกบ่อสาธารณะ วางระบบท่อส่งน้ำ

5) ขอสนับสนุน เรื่อง การให้น้ำด้วยระบบ (Sprinkler) กลุ่มแปลงใหญ่มะม่วง

2) ด้านปัจจัยการผลิต

2.1) ต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากปุ๋ยเคมี ยากำจัดวัชพืช/แมลง มีราคาสูง และจากการจ้างงานในกิจกรรมต่าง ๆ ในการผลิต เช่น การเตรียมดิน การดูแลรักษา

2.2) ขาดแคลนแรงงานในภาคการเกษตร เกษตรกรอยู่ในวัยชรา คนหนุ่มสาวทำงานโรงงาน งาน หรือรับราชการ

ความต้องการของเกษตรกรด้านปัจจัยการผลิต

1) ต้องการลดต้นทุนการผลิต ด้วยการใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร

2) ต้องการแรงงานเพิ่มมากขึ้น หรือเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อทดแทนแรงงานคนที่หายาก

3) โรคและแมลงศัตรูพืช

3.1) โรค ที่พบในพื้นที่ ตำบลคลองเขื่อน ได้แก่ โรคเชื้อราในข้าว โรคใบไหม้ในข้าว

3.2) แมลงศัตรูพืช ที่พบในพื้นที่ตำบลคลองเขื่อน ได้แก่ เพลี้ยไฟ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล จะพบได้ที่ข้าว ควรมีการเฝ้าระวังและติดตามการระบาดอย่างสม่ำเสมอ ด้วงมะพร้าว และแมลงดำหนาม จะพบได้ที่ต้นมะพร้าว

เกษตรกรมีความต้องการกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชดังกล่าว ด้วยวิธีชีวภาพ

4) ราคาผลผลผลิตและการตลาด

จากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และสัมภาษณ์เกษตรกร, ผู้นำหมู่บ้าน พบว่า ในพื้นที่ตำบลคลองเขื่อน ราคาข้าวเปลือกที่ขายได้ค่อนข้างต่ำ ซึ่งทำให้ไม่คุ้มทุนกับการผลิตข้าว ราคามะม่วงตกต่ำ มะม่วงล้นตลาดในพื้นที่ เนื่องจากมีการนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน ราคากุ้งตกต่ำ ต้นทุนสูงค่าอาหารกุ้งแพง ค่าน้ำมันสำหรับเครื่องตีน้ำมีราคาสูง

ความต้องการของเกษตรกรในด้านราคาผลผลิตและการตลาด

1) ต้องการค่าชดเชยรายละ 10 ไร่ ไร่ๆละ 5,000 บาท

2) ลดภาษีน้ำมันลง

3) ควบคุมคุณภาพอาหารกุ้ง

4) ต้องการแม่พันธุ์กุ้งคุณภาพดี

5) เพิ่มผลผลิตให้มีราคาสูงขึ้น

6) ควบคุมการนำเข้ามะม่วงและตรวจสอบสารพิษในมะม่วงก่อนน้ำเข้า

7) ให้พาณิชย์จังหวัดชดเชยรายละ 15 ไร่ ไร่ๆละ 1,500 บาท

5) เทคโนโลยีการเกษตร/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต

จากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และสัมภาษณ์เกษตรกร, ผู้นำหมู่บ้าน พบว่า ในพื้นที่ตำบลคลองเขื่อน เกษตรกรมีการพึ่งพาเทคโนโลยีและปัจจัยการผลิต ได้แก่ อัตราค่าจ้างเครื่องจักรที่มีราคาสูง (ค่าจ้างไถ, ค่าจ้างพ่นเมล็ดข้าว, ค่าจ้างพ่นปุ๋ยเคมี, ค่าจ้างพ่นสารเคมี, ค่าจ้างเก็บเกี่ยว, ค่าขนย้าย) ราคาปุ๋ยเคมีสูง ราคาสารเคมีสูง (สารกำจัดและปราบวัชพืช, สารกำจัดและปราบศัตรูพืช) ทำให้ต้นทุนการผลิตข้าวต่อฤดูการผลิตสูง

ความต้องการของเกษตรกรด้านเทคโนโลยีและการเพิ่มมูลค่าผลผลิต

1) ต้องการรถตีนตะขาบฉีดสารชีวภัณฑ์

2) ต้องการโดรนพ่นสารชีวภัณฑ์

3) ต้องการรถสำหรับเกี่ยวข้าว

4) ต้องการตลาด modern trade และตลาด ออนไลน์

6) เงินลงทุนและแหล่งทุน

จากข้อมูลพื้นฐานระดับตำบล (แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี พ.ศ.2561-2564) และสัมภาษณ์เกษตรกร, ผู้นำหมู่บ้านเกษตรกรสามารถเข้าถึงเงินลงทุนและแหล่งทุน โดยมีแหล่งเงินทุนเพื่อให้เกษตรกรกู้ไปประกอบอาชีพในตำบล ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นต้น สำหรับแหล่งเงินทุน ภายนอกตำบล ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ แต่เกิดปัญหาดอกเบี้ยสูง

ความต้องการของเกษตรกรคือ ต้องการลดดอกเบี้ยจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เป็นระยะ ๆ

4.4 ค่าวิเคราะห์ดิน

ผลจากการจัดทำ PRA ในตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ระบุถึงปัญหาและความต้องการของเกษตรกร/ชุมชน/เทศบาลไว้ข้างต้นนั้น ประกอบกับข้อมูลพื้นฐานด้านทรัพยากรดิน น้ำ และการใช้ที่ดิน มาสังเคราะห์และวิเคราะห์ ด้วยระบบ DPSIR เพื่อระบุปัญหาในภาพรวม จากนั้นจะเป็นการจัดทำตารางเขตการใช้ที่ดินที่ระบุ ปัญหา ความต้องการ การใช้ที่ดินในปัจจุบัน ความเหมาะสมของดิน และกำหนดเขตการใช้ที่ดินในอนาคตพร้อมข้อเสนอแนะ และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนด

อย่างไรก็ตามยังมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการสำรวจรายละเอียดเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง โดยจำเป็นต้องดำเนินการ เก็บตัวอย่างดินในที่ดินของเกษตรกร โดยระบุรายชื่อ พิกัด การใช้ที่ดินในปัจจุบัน เพื่อตรวจสอบปัญหาทรัพยากรดิน คือ ดินเป็นกรดจัด และความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ตามปัญหาที่เกษตรกรระบุ และต้องการแก้ไขและปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อใช้ในการกำหนดเป้าหมายในการนำแผนงานและกิจกรรมในการปรับปรุงบำรุงดินไปดำเนินการต่อไป โดยจากการเก็บตัวอย่างดินและวิเคราะห์ทางด้านเคมีของดิน สรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 4-1)

<u>ปัญหาทรัพยากรดิน</u>

ดินเป็นกรดจัด ดินเปรี้ยว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ความต้องการของเกษตรกร : ปรับปรุงบำรุงดิน

<u>สาเหตุ</u>

จากผลการวิเคราะห์ดิน 20 ตัวอย่าง (ตารางที่ 4-2) มีรายละเอียดดังนี้

1. ปฏิกิริยาของดิน (pH)

< 4.0	กรดจัดมาก	= 1 ตัวอย่าง
4.0–4.5	กรดจัดมาก	= 7 ตัวอย่าง
4.6.–4.5	กรดจัด	= 7 ตัวอย่าง
5.1–5.5	กรดปานกลาง	= 2 ตัวอย่าง
5.6–6.0	กรดปานกลาง	= 0 ตัวอย่าง
6.1-6.5	กรดเล็กน้อย	= 2 ตัวอย่าง
6.6–7.0	เป็นกลาง	= 1 ตัวอย่าง

สรุปได้ว่าพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นกรดจัดมาก ธาตุอาหารพืชที่สำคัญถูกตรึงอยู่ในรูปที่พืชไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ และธาตุบางชนิดละลายออกมามากเกิดจนเกิดเป็นพิษต่อพืช ดังนั้น ควร ต้องปรับสภาพดินและยกระดับ pH ของดิน ให้เป็นกลาง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน : สาธิต แนะนำ สนับสนุนให้ใช้ โดโลไมท์ ปูนมาร์ล และปุ๋ยหมัก เป็นต้น ตลอดจนการนำวิธีการล้างดินด้วยน้ำ มาช่วยได้อีกทางหนึ่ง

2. อินทรียวัตถุ %

< 1	= 3 ตัวอย่าง
1.0-2.5	= 11 ตัวอย่าง
> 2.5	= 7 ตัวอย่าง

(สูงสุด 5.72)

สรุปได้ว่าพื้นที่ทั้งหมดมีอินทรียวัตถุปานกลาง มีความจำเป็นต้องเพิ่มให้สูงขึ้น

กิจกรรมของกรมฯ : สาธิต แนะนำ สนับสนุนการใช้ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักและพืชปุ๋ยสด รวมทั้งเมล็ดพันธุ์ปุ๋ย พืชสดชนิดต่าง ๆ

3. ฟอสฟอรัส (P)

< 6 mg/kg = 3 ตัวอย่าง

6 – 25 = 7 ตัวอย่าง

> 25 = 10 ตัวอย่าง

สรุปได้ว่า ดินส่วนใหญ่ ฟอสฟอรัส ต่ำ–ปานกลาง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน : คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ใช้ในอัตราที่เหมาะสม

4. โพแทสเซียม (K)

30-60 mg/kg = 0 ตัวอย่าง

> 60 mg/kg = 20 ตัวอย่าง

สรุปได้ว่า ดินส่วนใหญ่ โพแทสเซียม ต่ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน : คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ใช้ในอัตราที่เหมาะ

ตารางที่ 4–1 จุดเก็บตัวอย่างดินของเกษตรกรตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่					จำนวนพื้นที่ (ไร่)	pH ดิน:น้ำ 1:1	OM (%)	P Bray II (mg/kg)	K NH4OAc (mg/kg)	พืชที่ปลูก	พิกัด		หมายเหตุ
		บ้านเลขที่	หมู่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด							E	N	
1	นายสุชาติ เสน่หา	47	4	คลองเขื่อน	คลองเขื่อน	ฉะเชิงเทรา	31	5.0	3.2	22	80	ข้าว	732970	1524261	
2	นายสุทิน พุ่มนิคม	26	4	คลองเขื่อน	คลองเขื่อน	ฉะเชิงเทรา	10	4.3	3.9	57	195	ข้าว	733910	1525813	
3	นางเอมอร จูเจริญ	50	4	คลองเขื่อน	คลองเขื่อน	ฉะเชิงเทรา	6	5.0	2.3	69	173	ข้าว	733538	1524000	
4	นายวิโรจน์ บุญคง	107	1	คลองเขื่อน	คลองเขื่อน	ฉะเชิงเทรา	18	4.6	0.8	34	250	ข้าว/มะม่วง/ผักสวนครัว	735848	1525377	
5	นางจันทร์แรม อักษร	63	4	คลองเขื่อน	คลองเขื่อน	ฉะเชิงเทรา	12	5.0	2.3	69	206	ข้าว	733378	1523946	
6	นางนิตยา มิ่งฉาย	29/2	4	คลองเขื่อน	คลองเขื่อน	ฉะเชิงเทรา	16	6.1	2.3	29	137	ข้าว	734105	1523837	
7	นายเดือน พุ่มนิคม	39	5	คลองเขื่อน	คลองเขื่อน	ฉะเชิงเทรา	12	4.7	2.9	15	889	มะม่วง	733841	1523236	
8	นายกิตติภพ มงคล	93/1	3	คลองเขื่อน	คลองเขื่อน	ฉะเชิงเทรา	6	6.3	2.19	551	390	มะม่วง	736941	1521656	
9	นายสุขเกษม จูเจริญ	71/1	3	คลองเขื่อน	คลองเขื่อน	ฉะเชิงเทรา	19	3.8	0.67	2	130	มะม่วง	734502	1523530	
10	นายประชุม มิ่งฉาย	15	6	คลองเขื่อน	คลองเขื่อน	ฉะเชิงเทรา	11	4.0	2.66	42	87	นาข้าว	734994	1524422	
11	นายประจวบ บุญจันทร์	35/1	1	คลองเขื่อน	คลองเขื่อน	ฉะเชิงเทรา	18	4.10	1.53	5	101	ข้าว/มะม่วง	736109	1524478	
12	นายชวลิต หาญวงศ์	74/1	3	คลองเขื่อน	คลองเขื่อน	ฉะเชิงเทรา	8	5.10	0.07	3	63	มะม่วง	736952	1523166	
13	นายณรงค์ศักดิ์ กลิ่นไม้	55	3	คลองเขื่อน	คลองเขื่อน	ฉะเชิงเทรา	2	4.80	1.37	66	170	มะม่วง	736884	1522715	
14	นางชั้น โขติสวัสดิ์	53	3	คลองเขื่อน	คลองเขื่อน	ฉะเชิงเทรา	3	4.6	1.74	13	73	มะม่วง	736859	1522397	
15	นางสมคิด อิ่มอารมณ์	71	3	คลองเขื่อน	คลองเขื่อน	ฉะเชิงเทรา	9	6.8	5.72	167	88	มะม่วง	736464	1522664	
16	นางประไพ พุ่มอรุณ	8/2	3	คลองเขื่อน	คลองเขื่อน	ฉะเชิงเทรา	6	4.40	1.82	100	87	มะม่วง	737467	1523358	
17	นางสมร นุชธิสาร	91/2	1	คลองเขื่อน	คลองเขื่อน	ฉะเชิงเทรา	6	5.2	1.41	14	90	นาข้าว	735581	1524744	
18	นายฉลอง สิตรานนท์	70/1	3	คลองเขื่อน	คลองเขื่อน	ฉะเชิงเทรา	12	4.3	2.62	23	230	มะม่วง	736075	1521457	
19	นายประดิษฐสร อุยโต	88/2	3	คลองเขื่อน	คลองเขื่อน	ฉะเชิงเทรา	7	4.3	2.28	25	290	มะม่วง	736294	1522710	
20	นายศรีไพร เจริญปาละ	77	4	คลองเขื่อน	คลองเขื่อน	ฉะเชิงเทรา	50	4.5	2.20	14	170	นาข้าว	733280	1523670	

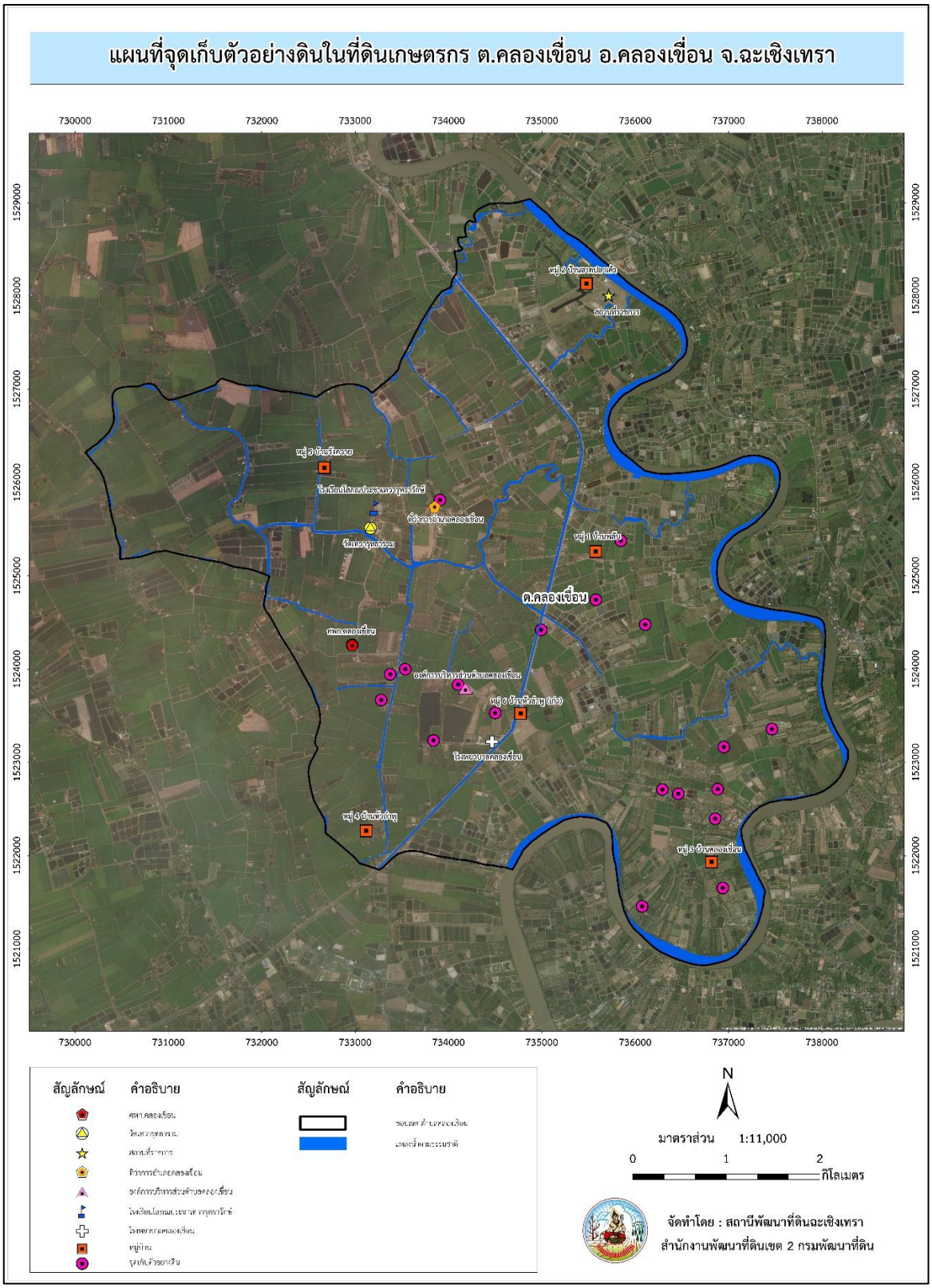

รูปที่ 4–2 จุดเก็บตัวอย่างดินในที่ดินเกษตรกร ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

บทที่ 5
การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

ประกอบด้วยดินต่าง ๆ จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยสถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา สมบัติดินแสดงไว้ในตารางที่ 3 - 3

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประกอบด้วยพืชเศรษฐกิจหลัก ที่ปลูกในปัจจุบันของตำบลคลองเขื่อน ได้แก่ ข้าว พืชทางเลือก ได้แก่ เกษตรผสมผสาน พืชผักอินทรีย์ มะพร้าว หมาก และมะม่วง พืชเสริมรายได้ ได้แก่ กระเพรา โหระพา ผักบุ้ง ข่า ตะไคร้ พืชที่จะปลูกตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ ข้าว เนื่องจากเป็นพื้นที่เหมาะสมในการปลูกข้าว

5.3 ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน

ใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด (ศันสนีย์ และคำรณ, 2562) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้ (ตารางที่ 5-1)

ข้าว

ชั้นความเหมาะสมสูง (S1)

Bp-cA/d5,E0

Cc-cA/d5,E0

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

Bp-cA/d5,E0 ข้อจำกัด คือ การระบายน้ำเลว (o) สภาพพื้นที่เป็นดินกรดจัด (a)

Cc-cA/d5,E0 ข้อจำกัด คือ การระบายน้ำเลว (o) สภาพพื้นที่เป็นดินกรดจัด (a) ค่าการนำไฟฟ้า (zx)

มะม่วง

ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2)

Bp-cA/d5,E0,rb ข้อจำกัด คือ ดินระบายน้ำดี (o) ปฏิกิริยาดินของดินบน (a)

Cc-cA/d5,E0,rb มีข้อจำกัด คือ ดินระบายน้ำดี (o) ปฏิกิริยาดินของดินบน (a) ค่าการนำไฟฟ้า (zx)

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

Bp-cA/d5,E0 ข้อจำกัด คือ การระบายน้ำเลว (o) สภาพพื้นที่เป็นดินกรดจัด (a)

Cc-cA/d5,E0 ข้อจำกัด คือ การระบายน้ำเลว (o) สภาพพื้นที่เป็นดินกรดจัด (a) ค่าการนำไฟฟ้า (zx)

มะพร้าว

ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2)

Bp-cA/d5,E0,rb ข้อจำกัด คือ ดินระบายน้ำดี (o) ความอิ่มตัวเบสของดินบน (b) ปฏิกิริยาดินของดินบน (a)

Cc-cA/d5,E0,rb มีข้อจำกัด คือ ดินระบายน้ำดี (o) ปฏิกิริยาดินของดินบน (a) ค่าการนำไฟฟ้า (zx)

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

Bp-cA/d5,E0 ข้อจำกัด คือ คือ การระบายน้ำเลว (o) สภาพพื้นที่เป็นดินกรดจัด (a)

Cc-cA/d5,E0 ข้อจำกัด คือ การระบายน้ำเลว (o) สภาพพื้นที่เป็นดินกรดจัด (a) ค่าการนำไฟฟ้า (zx)

หมาก

ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2)

Bp-cA/d5,E0,rb ข้อจำกัด คือ ดินระบายน้ำดี (o) ความอิ่มตัวเบสของดินบน (b) ปฏิกิริยาดินของดินบน (a)

Cc-cA/d5,E0,rb มีข้อจำกัด คือ ดินระบายน้ำดี (o) ปฏิกิริยาดินของดินบน (a) ค่าการนำไฟฟ้า (zx)

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

Bp-cA/d5,E0 ข้อจำกัด คือ การระบายน้ำเลว (o) สภาพพื้นที่เป็นดินกรดจัด (a)

Cc-cA/d5,E0 ข้อจำกัด คือ การระบายน้ำเลว (o) เป็นสภาพพื้นที่เป็นดินกรดจัด (a) ค่าการนำไฟฟ้า (zx)

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

					เนื้อที่	
ดิน	ข้าว	มะม่วง	มะพร้าว	หมาก	ไร่	ร้อยละ
Bp-cA/d5,E0	S1	N	N	N	149	0.71
Bp-cA/d5,E0,rb	N	S2oa	S2oba	S2oba	17	0.08
Cc-cA/d5,E0	S1	N	N	N	10,092	47.88
Cc-cA/d5,E0,rb	N	S2oazx	S2oazx	S2oazx	3,717	17.64

หมายเหตุ : 1 คำอธิบายชุดดินดูจากตารางหน่วยแผนที่ดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

2. ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน

o = การระบายน้ำ

a = ปฏิกิริยาของดิน

b = ความอิ่มตัวด้วยเบส

zx = ค่าการนำไฟฟ้า

บทที่ 6
แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาและกระบวนทัศน์

6.1.1 น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัส ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย มานับตั้งแต่ ปี 2517 เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำรงชีวิต โดยยึดหลักความพอเหมาะพอดี ความมีเหตุผล และความไม่ประมาท ได้ทรงเตือนล่วงหน้า ให้มีความระมัดระวังในการพัฒนาประเทศให้มีความสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ภายใต้กระแสโลกาภิวัฒน์ ด้วยการพัฒนาอย่าง “เป็นลำดับขั้น” โดยได้ทรงมีปฐมพระราชดำรัสว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียง ความว่า

“การพัฒนาประเทศนั้นจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นเริ่มด้วยการสร้างพื้นฐาน คือ ความมีกินมีใช้ของประชาชนก่อนด้วยวิธีการที่ประหยัดระมัดระวัง แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อพื้นฐานเกิดขึ้นมั่นคงพอควรแล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญขั้นสูงขึ้นตามลำดับต่อไปด้วยความรอบครอบระมัดระวัง และประหยัดนั้น เพื่อป้องกันความผิดพลาด ล้มเหลวและเพื่อบรรลุผลสำเร็จได้อย่างแน่นอนบริบูรณ์” (พระบรมราโชวาทของพระบาทสมพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 29 กรกฎาคม 2517)

“เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดินเปรียบเสมือนเสาเข็ม ที่ถูกตอกรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำ” (พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (จากวารสารชัยพัฒนา ประจำเดือน สิงหาคม 2542)

รัฐบาลให้ความสำคัญกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาเป็นแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ เพื่อนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

6.2 นโยบายแห่งรัฐ ในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดิน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบาย ที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะทำให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจ

ในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตาม ความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อนใช้กรอบแผนพัฒนาจังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ. 2561-2564 เป็นแนวทางกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ในแผนการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน ซึ่งแผนพัฒนาจังหวัดคลองเขื่อน (พ.ศ. 2561-2564) ได้เชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาลแผนบริหารราชการแผ่นดินยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา รายสาขาต่าง ๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

แผนพัฒนาจังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ.2561–2564 (2559 : 130) ได้สรุปประเด็นปัญหา และความต้องการทางเศรษฐกิจไว้ดังนี้

- ปัญหาที่พบเป็นผลอันเนื่องมาจากราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ ขาดองค์ความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการเกษตรขาดการร่วมมือในการแก้ไขปัญหาทั้งภาครัฐ เอกชน และเกษตรกร

- ความต้องการให้ภาครัฐช่วยเหลือ ประกอบด้วย

ด้านองค์ความรู้ ในการประกอบอาชีพเพื่อลดต้นทุน เช่น อบรมการผสมปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีการเพิ่มผลิตภาพ ลดการใช้สารเคมี ส่งผลให้ลดต้นทุนการผลิตข้าว มะม่วง มะพร้าว

ให้เกษตรกรรายย่อยปรับระบบการผลิตเป็นเกษตรผสมผสาน หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การก่อสร้างตลาดกลางเพื่อรวบรวมและกระจายผลิตผลทางการเกษตรรวม ทั้งเพิ่มอำนาจต่อรอง

ด้านการท่องเที่ยว พัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับการท่องเที่ยว รวมทั้ง ก่อสร้างศูนย์จำหน่ายสินค้าหรือผลิตภัณฑ์จากชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีรายได้เสริม นอกเหนือจากการทำการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลัก

แผนพัฒนาจังหวัดฉะเชิงเทราดังกล่าว มีเป้าประสงค์ต้องการผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพและได้มาตรฐาน ต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และวัฒนธรรมให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุล โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดที่เกี่ยวข้อง คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : พัฒนาศักยภาพการผลิตการบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมและพาณิชยการให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป้าประสงค์ภาคอุตสาหกรรม และพาณิชยกรรม มีการใช้นวัตกรรม และการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเป็นซุปเปอร์คลัสเตอร์ของภาคตะวันออก และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน และมีอัตลักษณ์สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ชุมชน เป้าประสงค์จังหวัดมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น แหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยวมีคุณภาพได้มาตรฐาน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนาการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตร ให้เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐานสากล เป้าประสงค์ผลผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยสูงเพิ่มขึ้น ผลผลิตการเกษตรมีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งในและ

ต่างประเทศ เกษตรกรน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติและทรัพยากรน้ำมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสม และเพียงพอต่อการเกษตร

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : อนุรักษ์ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม ตอบสนองต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าประสงค์เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ภายใต้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนต่อระบบนิเวศ และการใช้ประโยชน์ที่สมดุลสิ่งแวดล้อม ด้านน้ำ อากาศ ขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย ได้รับการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ไขลดและขจัดมลพิษที่อาจช่วยส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ

แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี พ.ศ. 2561-2564 องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเขื่อน

วิสัยทัศน์องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเขื่อน“คลองเขื่อนน่าอยู่ สู่การศึกษาก้าวไกล ใส่ใจคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจพอเพียง”

แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเขื่อนดังกล่าว มีเป้าประสงค์การขยายตลาดทางการค้าการลงทุนทั้งภาคเกษตรและอุตสาหกรรมในครัวเรือน การสร้างมูลค่าเพิ่มและความแตกต่างในสินค้า แนวทางการพัฒนาประเทศที่ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรการสร้างมูลค่าภาคการเกษตร และการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรอย่างเป็นระบบสนับสนุนเศรษฐกิจพื้นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและประชาชนในชนบท โดยส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรพัฒนาความรู้ทางการเงินและบัญชี โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ซึ่งผลวิเคราะห์กรอบการจัดทำยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี 2561-2564 องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเขื่อน พบว่าตำบลคลองเขื่อนมีค่าครองชีพที่สูงขึ้น ความผันผวนของราคาของสินค้าอุปโภค/บริโภค และเศรษฐกิจอยู่ในช่วงชะลอตัว ราคาพืชผลการเกษตรไม่คงที่ ขึ้นอยู่กับกลไกราคาของตลาด เกษตรกรยังนิยมใช้สารเคมีในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและกลุ่มอาชีพขาดความเข้มแข็ง เกษตรกรยังมีระบบความคิด หรือการประกอบอาชีพแบบเดิม ๆ เช่น การปลูกพืชเชิงเดี่ยว เกิดภัยพิบัติ เช่น อุทกภัย ภัยแล้ง ทำให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิตทางด้านเกษตรกรรม

6.3 เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นการพัฒนาต่อจากโครงการพัฒนาบริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก (Eastern Seaboard) เดิมซึ่งเป็นโครงการพัฒนาเชิงพื้นที่โครงการแรกของประเทศไทยที่ทำให้เกิดการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศครั้งใหญ่ ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นฐานการผลิตของอุตสาหกรรมหลายประเภท อาทิ เช่น ปิโตรเคมี ยานยนต์ และอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ และการจ้างงานที่มีรายได้สูงในพื้นที่เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ เช่น ทางหลวง ทางรถไฟ และท่าเรือน้ำลึก ส่งผลให้พื้นที่นี้มีโครงสร้างด้านการคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ รวมถึงระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการณ์ ที่เพียบพร้อม และมีคุณภาพดีที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศ

แผนภาพรวมการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้ถูกแบ่งออกเป็น 7 เขต ประกอบด้วย เขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษสำหรับกิจการพิเศษ เขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษ โครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ และสาธารณูปโภค พื้นที่พัฒนาเมืองใหม่ และพื้นที่ศูนย์กลางธุรกิจ พื้นที่

พัฒนารองรับศูนย์กลางโลจิสติกส์ แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ พื้นที่เกษตร แหล่งน้ำ พื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม สถานีไฟฟ้า ประปา รายละเอียดดังตารางที่ 6-1

สำหรับพื้นที่เกษตร แหล่งน้ำ พื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นพื้นที่ที่ถูกกำหนดไว้รองรับการพัฒนาโดย พื้นที่แหล่งน้ำสำคัญ ในพื้นที่ EEC ยังคงเป็นพื้นที่เดิม การพัฒนาในอนาคตเป็นการขยายศักยภาพของแหล่งน้ำเดิมซึ่งมีขนาดประมาณ 248,516.44 ไร่ ที่ปัจจุบันยังถูกใช้ไม่เต็มศักยภาพ ส่วนพื้นที่เกษตร มีขนาดลดลงจากปี 2550 จาก 5,635,707.56 ไร่ เหลือ 5,542,481.13 ไร่ ในปี 2559 และคาดว่าจะลดลงเหลือ 5,367,073.81 ไร่ในปี 2580 เนื่องจากมีการปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ที่ดินไปใช้สำหรับกิจกรรมอื่น ๆ มากขึ้น จะเห็นได้ว่าความสำคัญของพื้นที่เกษตรกรรมถูกลดทอนลงโดยที่ดินที่มีศักยภาพเหมาะสมสำหรับทำการเกษตรถูกนำไปใช้ในกิจกรรมอื่นๆ แทน ทำให้การทำการเกษตรในอนาคตจะต้องมุ่งไปที่การผลิตในพื้นที่เล็ก ๆ เน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ และเป็นการทำการเกษตรแม่นยำสูง (precision agriculture) โดยใช้เครื่องจักรทดแทนแรงงานคนที่ย้ายไปทำงานในภาคอุตสาหกรรมและบริการ ในอนาคตอันใกล้การทำการเกษตรจะต้องเป็นแบบอัจฉริยะ โดยใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เป็นโอกาสใหม่ของเกษตรกร

ตารางที่ 6-1 แผนภาพรวมการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

แผนการใช้ที่ดิน	**ประมาณการใช้งานพื้นที่ในระยะแรก (ไร่)**	**หมายเหตุ**
1. เขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษสำหรับกิจการพิเศษ	18,484.00	เขตส่งเสริมที่ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา 4 เขต
2. เขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษสำหรับอุตสาหกรรม เป้าหมายพิเศษ	86,755.00	เขตส่งเสริมที่ประกาศใน ราขกิจจานุเบกษา 21 เขต
3. โครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ และสาธารณูปโภค	13,870.00	ท่าเรือมาบตาพุด ท่าเรือแหลมฉบัง
4. พื้นที่พัฒนาเมืองใหม่ และพื้นที่ศูนย์กลางธุรกิจ	อย่างน้อย 15,500	ประมาณการจาก ● โมดูล 1 ของเมืองใหม่อัจฉริยะน่าอยู่ 12,500 ไร่ ● พื้นที่ศูนย์กลางการเงิน 500 ไร่ ● พื้นที่มหานครการบินภาคตะวันออก 2,500 ไร่
5. พื้นที่พัฒนารองรับศูนย์กลางโลจิสติกส์	1,500.00	การศึกษาของสนข.บริเวณ จ.ฉะเชิงเทรา

ตารางที่ 6-1 แผนภาพรวมการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (ต่อ)

แผนการใช้ที่ดิน	ประมาณการใช้งานพื้นที่ในระยะแรก (ไร่)	หมายเหตุ
6. แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ	ใช้พื้นที่เดิม	ประมาณการจากแหล่งท่องเที่ยวปัจจุบัน
7. พื้นที่เกษตร แหล่งน้ำ พื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม สถานีไฟฟ้า ประปา	8,202,814.81	ยผ. และสกพอ. จะพิจารณาตามหลักวิชาการผังเมืองเพื่อจัดทำแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินตาม พรบ. ต่อไป
รวมตัวเลขประมาณการใช้ที่ดิน	**8,338,923.81**	

ที่มา:สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก สิงหาคม 2561

6.4 แผนการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้กำหนดออกเป็น 5 เขต ดังนี้

6.4.1 เขตเกษตรกรรม เนื้อที่ 15,158 หรือร้อยละ 71.92 ของเนื้อที่ตำบลอยู่ในและนอกเขตชลประทาน มีการปลูกข้าว หมาก มะม่วง และมะพร้าว จึงกำหนดเขตเกษตรกรรมออกเป็น 2 เขต คือ

6.4.1.1 เขตเกษตรกรรมชั้นดี มีเนื้อที่ 8,235 ไร่ หรือร้อยละ 39.08 ของพื้นที่ตำบล เป็นเขตพื้นที่ทำการเกษตรโดยอาศัยระบบชลประทาน เป็นเขตเศรษฐกิจที่สำคัญในการผลิตข้าว พืชอาหารและพืชอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกมีระบบชลประทาน สามารถที่จะทำการเกษตรนอกฤดูฝน ประกอบกับระบบขนส่งผลผลิตและตลาดรับซื้อผลผลิตคลอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่ แบ่งเป็นเขตย่อยตามประเภทความเหมาะสมของการใช้ประโยชน์ที่ดิน

1) เขตทำนาในที่ลุ่ม เนื้อที่ 7,160 ไร่ หรือร้อยละ 33.97 ของเนื้อที่ตำบล

ดินในเขต ดินบนเป็นดินเหนียว เป็นดินลึกมาก มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง มีความเหมาะสมสูงในการปลูกข้าว

ปัญหาในการใช้ที่ดินในปัจจุบัน ดินกรด ความอุดสมบูรณ์ต่ำ

การจัดการดินในอนาคต ปรับปรุงคุณภาพดิน ยกระดับ pH เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ ได้แก่ ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตกรในการจัดการดินกรด การผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

(1) กรมชลประทาน เรื่องระบบกระจายน้ำในพื้นที่ชลประทาน

(2) กรมวิชาการเกษตร เรื่อง พันธุพืช โรคและแมลงระบาดในพื้นที่ GAP

(3) สวทช. เรื่อง AI

2) เขตปลูกมะม่วง/พืชผัก เนื้อที่ 110 ไร่ หรือร้อยละ 0.52 ของเนื้อที่ตำบล

ดินบนเป็นดินเหนียว ลึกมาก มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม เหมาะสมกับการทำนาแต่เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนเพื่อปลูกไม้ผล จึงมีการยกร่อง เพื่อป้องกันน้ำท่วมและกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง ดินมีความเหมาะสมสูงสำหรับปลูกมะม่วง โดยพืชที่ปลูกปัจจุบัน คือ มะม่วง ไม้ผลผสม และพืชผักสวนครัว ประกอบกับเกษตรกรมีความชำนาญในการทำมะม่วงโดยเฉพาะมะม่วงนอกฤดู

ปัญหาในการใช้ที่ดินในปัจจุบัน ดินกรด ความอุดสมบูรณ์ต่ำ

การจัดการดินในอนาคต ปรับปรุงคุณภาพดิน ยกระดับ pH

เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ ได้แก่ ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรในการจัดการดินกรด การผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

(1) กรมชลประทาน เรื่องระบบกระจายน้ำในพื้นที่ชลประทาน

(2) กรมวิชาการเกษตร เรื่อง พันธุพืช โรคและแมลงระบาดในพื้นที่ GAP และเกษตรอินทรีย์

(3) สวทช. เรื่อง AI

3) เขตปลูกมะพร้าว/พืชผัก เนื้อที่ 838 ไร่ หรือร้อยละ 3.99 ของเนื้อที่ตำบล ดินบนเป็นดินเหนียว ลึกมาก มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม เหมาะสมกับการทำนาแต่เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนเพื่อปลูกไม้ผล จึงมีการยกร่อง เพื่อป้องกันน้ำท่วมและกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง ดินมีความเหมาะสมสูงสำหรับปลูกมะพร้าว โดยปัจจุบันพืชที่ปลูกส่วนใหญ่ คือ มะพร้าว กล้วย ไม้ผลผสม มะนาว และพืชผัก นอกจากนี้ตำบลคลองเขื่อนมีกลุ่มแปลงใหญ่มะพร้าวที่เข้มแข็ง มีตลาดรองรับ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้เป็นเขตปลูกมะพร้าว/พืชผัก

ปัญหาในการใช้ที่ดินในปัจจุบัน ดินกรด ความอุดสมบูรณ์ต่ำ

การจัดการดินในอนาคต ปรับปรุงคุณภาพดิน ยกระดับ pH

เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ ได้แก่ ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรในการจัดการดินกรด การผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

(1) กรมชลประทาน เรื่องระบบกระจายน้ำในพื้นที่ชลประทาน

(2) กรมวิชาการเกษตร เรื่อง พันธุพืช โรคและแมลงระบาดในพื้นที่ GAP และเกษตรอินทรีย์

(3) สวทช. เรื่อง AI

4) เขตปลูกหมาก เนื้อที่ 126 ไร่ หรือร้อยละ 0.60 ของเนื้อที่ตำบล

ดินในเขต ดินบนเป็นดินเหนียวเป็นดินลึกมาก มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง เป็นพื้นที่เหมาะสมกับการทำนา แต่ปัจจุบันเกษตรกรมีการยกร่อง เพื่อป้องกันน้ำท่วมและกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง ความเหมาะสมสูงสำหรับหมาก ปัจจุบันปลูกหมาก และยูคาลิปตัส

ปัญหาในการใช้ที่ดินในปัจจุบัน ดินกรด ความอุดสมบูรณ์ต่ำ

การจัดการดินในอนาคต ปรับปรุงคุณภาพดิน ยกระดับ pH

เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ ได้แก่ ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรในการจัดการดินกรด การผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต

กิจกรรมของส่วนราชการอื่น ๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

(1) กรมชลประทาน เรื่องระบบกระจายน้ำในพื้นที่ชลประทาน

(2) กรมวิชาการเกษตร เรื่อง พันธุพืช โรคและแมลงระบาดในพื้นที่

(3) สวทช. เรื่อง AI

6.4.1.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง มีเนื้อที่ 6,923 ไร่หรือร้อยละ 32.84 ของพื้นที่ตำบล เป็นเขตพื้นที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำตามธรรมชาติ เป็นเขตเศรษฐกิจที่สำคัญในการผลิตข้าว พืชอาหารและพืชอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก และนอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น บ่อจิ๋วของกรมพัฒนาที่ดิน สระน้ำขนาดเล็กที่สร้างขึ้นเองไว้ใช้ประโยชน์ในการทำการเกษตร

1) เขตทำนาในพื้นที่ลุ่ม เนื้อที่ 2,313 ไร่ หรือร้อยละ 10.97 ของเนื้อที่ตำบล

ดินในเขต ดินบนเป็นดินเหนียว เป็นดินลึกมาก มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง มีความเหมาะสมปานกลางในการปลูกข้าว

ปัญหาในการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	ดินกรด ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
	ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง
การจัดการดินในอนาคต	ปรับปรุงคุณภาพดิน ยกระดับ pH
	เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ ได้แก่ ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตกรในการจัดการดินกรด การผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มศักยภาพการกักเก็บน้ำด้วยบ่อจิ๋ว

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

(4) กรมชลประทาน เรื่องระบบกระจายน้ำในพื้นที่ชลประทาน

(5) กรมวิชาการเกษตร เรื่อง พันธุพืช โรคและแมลงระบาดในพื้นที่ GAP และเกษตรอินทรีย์

(6) สวทช. เรื่อง AI

2) เขตปลูกมะม่วง/พืชผัก เนื้อที่ 1,476 ไร่ หรือร้อยละ 7.00 ของเนื้อที่ตำบล

ดินในเขต ดินบนเป็นดินเหนียว เป็นดินลึกมาก มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม เหมาะสมกับการทำนาแต่เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนเพื่อปลูกไม้ผล จึงมีการยกร่องเพื่อป้องกันน้ำท่วมและกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง ดินเหมาะสมปานกลางสำหรับมะม่วง ปัจจุบันพืชที่ในเขตปลูก คือ มะม่วง กล้วย ไม้ผลผสม มะนาว และพืชผัก

ปัญหาในการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	ดินเป็นกรด มีปัญหาเรื่องน้ำเค็มในช่วงฤดูแล้ง
การจัดการดินในอนาคต	ปรับปรุงคุณภาพดิน ยกระดับ pH
	เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ ได้แก่ ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตกรในการจัดการดินกรด การผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มศักยภาพการกักเก็บน้ำด้วยบ่อจิ๋ว

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

(1) กรมชลประทาน เรื่องระบบกระจายน้ำในพื้นที่ชลประทาน

(2) กรมวิชาการเกษตร เรื่อง พันธุพืช โรคและแมลงระบาดในพื้นที่ GAP และเกษตรอินทรีย์

(3) สวทช. เรื่อง AI

3) เขตปลูกมะพร้าว/พืชผัก เนื้อที่ 1,108 ไร่ หรือร้อยละ 5.26 ของเนื้อที่ตำบล

ดินในเขต ดินบนเป็นดินเหนียว เป็นดินลึกมาก มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม เหมาะสมกับการทำนาแต่เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนเพื่อปลูกไม้ผล จึงมีการยกร่องเพื่อป้องกันน้ำท่วมและกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง ดินเหมาะสมปานกลางสำหรับมะม่วง ปัจจุบันพืชที่ในเขตปลูก คือ มะม่วง กล้วย ไม้ผลผสม มะนาว และพืชผัก

ปัญหาในการใช้ที่ดินในปัจจุบัน ดินเป็นกรด มีปัญหาเรื่องน้ำเค็มในช่วงฤดูแล้ง
การจัดการดินในอนาคต ปรับปรุงคุณภาพดิน ยกระดับ pH
เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ ได้แก่ ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรในการจัดการดินกรด การผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มศักยภาพการกักเก็บน้ำด้วยบ่อจิ๋ว

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

(1) กรมชลประทาน เรื่องระบบกระจายน้ำในพื้นที่ชลประทาน

(2) กรมวิชาการเกษตร เรื่อง พันธุพืช โรคและแมลงระบาดในพื้นที่ GAP และเกษตรอินทรีย์

(3) สวทช. เรื่อง AI

4) เขตปลูกหมาก เนื้อที่ 955 ไร่ หรือร้อยละ 4.53 ของเนื้อที่ตำบล

ดินในเขต ดินบนเป็นดินเหนียว เป็นดินลึกมาก มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง เป็นพื้นที่เหมาะสมกับการทำนา แต่เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนเพื่อปลูกไม้ยืนต้น จึงมีการยกร่อง เพื่อป้องกันน้ำท่วมในฤดูฝน มีความเหมาะสมปานกลางสำหรับหมาก

ปัญหาในการใช้ที่ดินในปัจจุบัน ดินเป็นกรด มีปัญหาเรื่องน้ำเค็มในช่วงฤดูแล้ง
การจัดการดินในอนาคต ปรับปรุงคุณภาพดิน ยกระดับ pH
เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ ได้แก่ ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรในการจัดการดินกรด การผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มศักยภาพการกักเก็บน้ำด้วยบ่อจิ๋ว

กิจกรรมของส่วนราชการอื่น ๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

(1) กรมชลประทาน เรื่องระบบกระจายน้ำในพื้นที่ชลประทาน

(2) กรมวิชาการเกษตร เรื่อง พันธุพืช โรคและแมลงระบาดในพื้นที่ GAP และเกษตรอินทรีย์

(3) สวทช. เรื่อง AI

6.4.2 เขตชุมชน เนื้อที่ 1,071 ไร่ หรือร้อยละ 5.08 ของเนื้อที่ตำบลกำหนดจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2561 โดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน ประกอบด้วยหมู่บ้าน สถานที่ราชการและสถาบัน ต่าง ๆ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

1) รูปแบบและแนวทางการพัฒนาพื้นที่

1.1) ป้องกันการพัฒนาชุมชนแบบไร้ทิศทาง หรือการพัฒนาชุมชนที่ไม่สมดุล โดยเร่งดำเนินการจัดทำผังเมืองรวมชุมชน เพื่อใช้เป็นพื้นฐานและจุดเริ่มต้นกำหนดแนวทางในการพัฒนาชุมชนให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดี ชุมชนน่าอยู่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม มีการวางแผนหรือพัฒนาเมืองในอนาคตเพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชน

1.2) ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชน ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน ตระหนักถึงความสำคัญของการวางผังเมือง และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำผังเมืองตั้งแต่เริ่มต้น สามารถตัดสินใจกำหนดทิศทางหรือแนวทางการพัฒนาพื้นที่ของตนเองได้ด้วยการวางและจัดทำผัง โดยมีสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ และร่วมดำเนินการอย่างใกล้ชิด

6.4.3 เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 1,222 ไร่ หรือร้อยละ 5.80 ของเนื้อที่ตำบลพื้นที่เขตแหล่งน้ำกำหนดจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2561 โดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กำหนดเขตแหล่งน้ำออกเป็น 2 เขตย่อย คือ

6.4.3.1 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เนื้อที่ 1,153 ไร่ หรือร้อยละ 5.47 ของเนื้อที่ตำบลได้แก่ ลำน้ำ ลำคลองต่าง ๆ เช่น คลองลาดปลาเค้า คลองวังควาย คลองคลองโปร่งแรด คลองหัวลำพู และแม่น้ำบางปะกง

6.4.3.2 เขตแหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น เนื้อที่ 69 ไร่ หรือร้อยละ 0.33 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ และบ่อน้ำในไร่นา

1) รูปแบบและแนวทางการพัฒนาพื้นที่

1.1) สำรวจพื้นที่ กำหนดขอบเขตและจัดทำแนวเขตพื้นที่แหล่งน้ำให้ชัดเจน ถ้าเป็นที่ดินของรัฐ เร่งรัดให้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

1.2) ฟื้นฟู และอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำ ควบคุม รักษาต้นน้ำลำธาร ไม่ให้มีการตัดไม้ทำลายป่าอย่างเด็ดขาด พร้อมทั้งปลูกป่าบริเวณต้นน้ำลำธาร ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ซึ่งเป็นสาเหตุการตื้นเขินของแหล่งน้ำ

1.3) ประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม พื้นที่มีระบบนิเวศทางน้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์และ/หรือพื้นที่ที่มีแนวโน้มถูกทำลาย เพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

1.4) เฝ้าระวัง ควบคุมและลดปริมาณน้ำทิ้งจากชุมชน อุตสาหกรรมและเกษตรกรรม ลงสู่แหล่งน้ำ เพื่อประโยชน์ในการใช้อุปโภคบริโภค และการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำ

1.5) ป้องกันการบุกรุกทำลายแหล่งน้ำสาธารณะ สงวน รักษาไว้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ พืชอาศัย แหล่งอาหารของสัตว์น้ำ เป็นแหล่งรับน้ำตามธรรมชาติที่กักเก็บและชะลอการไหลของน้ำ เพื่อป้องกันน้ำท่วมและภัยแล้ง

1.6) บำรุงรักษา ปรับปรุง และขุดลอกแหล่งน้ำที่ตื้นเขิน เพื่อเพิ่มความจุในการกักเก็บน้ำ ส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นมีสิทธิในการมีส่วนร่วมจัดการแหล่งน้ำในพื้นที่

1.7) ควรมีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และปล่อยสัตว์น้ำวัยอ่อนลงสู่แหล่งน้ำเป็นประจำทุกปี

1.8) เสริมสร้างกลไก เครือข่ายองค์กรการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน หน่วยราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน และประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ให้มีทางเลือกที่หลากหลาย ให้ทุกภาคส่วนเข้าถึงทรัพยากรน้ำอย่างเป็นธรรม ดังนี้

(1) ร่วมศึกษา ค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของทรัพยากรน้ำที่เกิดในชุมชน ความต้องการทรัพยากรน้ำและวิธีแก้ปัญหาของชุมชนให้ชัดเจนสอดคล้องกับศักยภาพและภูมิสังคม

(2) ร่วมวางนโยบาย หรือกำหนดแผนงานกิจกรรมหรือโครงการ เพื่อบรรเทาหรือขจัดปัญหาเรื่องน้ำที่สนองความต้องการของชุมชน

(3) ร่วมกันสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาทรัพยากรน้ำของชุมชนร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรน้ำที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างเป็นธรรม

(4) ร่วมจัดการ หรือปรับปรุงรับการบริหารงานพัฒนาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(5) มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ชักชวน ผู้ แนะนำ ประชาสัมพันธ์ เรื่องราว ข่าวสารให้ประชาชนรับรู้เรื่องราวและเกิดความเข้าใจดี สร้างจิตสำนึกให้คนไทยตระหนักถึงความสำคัญของน้ำ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้ประชาชนทั่วไปในทุกลุ่มน้ำตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรน้ำ การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพรู้คุณค่า

(6) รณรงค์เรื่องการประหยัดน้ำ ถึงเวลาแล้วที่คนไทยจะต้องรู้จักประหยัดในการใช้น้ำ ไม่ใช้น้ำอย่างฟุ่มเฟือย ไม่ปล่อยให้สูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์

(7) สร้างเครือข่ายการอนุรักษ์แหล่งน้ำให้ชุมชนท้องถิ่น

1.9) เร่งรัดสำรวจความต้องการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตรคัดเลือกเกษตรกรและพื้นที่ที่มีศักยภาพ เพื่อจัดสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เป็นการบรรเทาสภาพปัญหาภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำ เพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำในพื้นที่เกษตรกรรม

1.10) บำรุงรักษา ปรับปรุง และขุดลอกแหล่งน้ำที่ตื้นเขิน เพื่อเพิ่มความจุในการกักเก็บน้ำ ส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นมีสิทธิในการมีส่วนร่วมจัดการแหล่งน้ำในพื้นที่

6.4.4 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 4,434 ไร่ หรือร้อยละ 21.04 ของเนื้อที่ตำบลส่วนมากเป็นพื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้งและปลา

1) รูปแบบและแนวทางการพัฒนาพื้นที่

1.1) ต้องเลือกสายพันธุ์กุ้งและปลาให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และปลอดโรค

1.2) มีระบบป้องกันเชื้อโรคก่อนเข้าฟาร์มกุ้งและฟาร์มปลา สามารถป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคจากภายนอกเข้าสู่ฟาร์มได้

1.3) ต้องมีแหล่งน้ำเพียงพอต่อการเลี้ยงกุ้งและปลาในแต่ละรอบ

6.4.5 เขตพื้นที่ป่านอกตามกฎหมาย เนื้อที่ 263 ไร่ หรือร้อยละ 1.26 ของเนื้อที่ตำบลคลองเขื่อน

6.4.5.1 ป่าชายเลนสมบูรณ์ มีเนื้อที่ 104 ไร่หรือร้อยละ 0.50 ของพื้นที่ตำบล

6.4.5.2 เขตฟื้นฟูสภาพป่าชายเลน มีเนื้อที่ 159 ไร่หรือร้อยละ 0.76 ของพื้นที่ตำบล โดยมีเกษตรกรนำต้นจากและไม้ป่าชายเลน มาปลูกเพื่อป้องกันกัดเซาะชายฝั่งเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศ

1) รูปแบบและแนวทางการพัฒนาพื้นที่

1.1) ส่งเสริม สนับสนุนประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม ความเชื่อด้านการอนุรักษ์ในการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลน

1.2) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

1.3) น้อมนำแนวพระราชดำริ แนวทางการมีส่วนร่วม และหลักวิชาการที่เหมาะสมกับปัญหา ภูมินิเวศ สอดคล้องกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละพื้นที่ มาใช้ประโยชน์ในการฟื้นฟูป่าชายเลน

1.4) ส่งเสริมภาคเอกชนที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR) ให้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมด้านฟื้นฟูป่าชายเลนให้มากขึ้น

1.5) ส่งเสริม และสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูป่าชายเลน

1.6) สร้างเครือข่ายชุมชนโดยรอบพื้นที่เพื่อฟื้นฟูป่าชายเลน

ตารางที่ 6-2 แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

เขตการใช้ที่ดิน		เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
	เขตเกษตรกรรม	15,158	71.92
	เขตเกษตรกรรมชั้นดี	8,235	39.08
211	เขตทำนาในพื้นที่ลุ่ม	7,160	33.97
212	เขตปลูกมะม่วง/พืชผัก	110	0.52
213	เขตปลูกมะพร้าว/พืชผัก	838	3.99
214	เขตปลูกหมาก	126	0.60
	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	6,923	32.84
221	เขตทำนาในพื้นที่ลุ่ม	2,313	10.97
222	เขตปลูกมะม่วง/พืชผัก	1,476	7.00
223	เขตปลูกมะพร้าว/พืชผัก	1,108	5.26
224	เขตปลูกหมาก	955	4.53
300	เขตชุมชน	1,071	5.08
	เขตแหล่งน้ำ	1,222	5.80
401	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	1,153	5.47
402	บ่อน้ำในไร่นา	69	0.33
	เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	4,434	21.04
500	เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	4,434	21.04
	เขตพื้นที่ป่านอกเขตป่าตามกฎหมาย	263	1.26
611	ป่าชายเลนสมบูรณ์	104	0.50
612	เขตฟื้นฟูสภาพป่าชายเลน	159	0.76
ผลรวมทั้งหมด		21,077	100.00

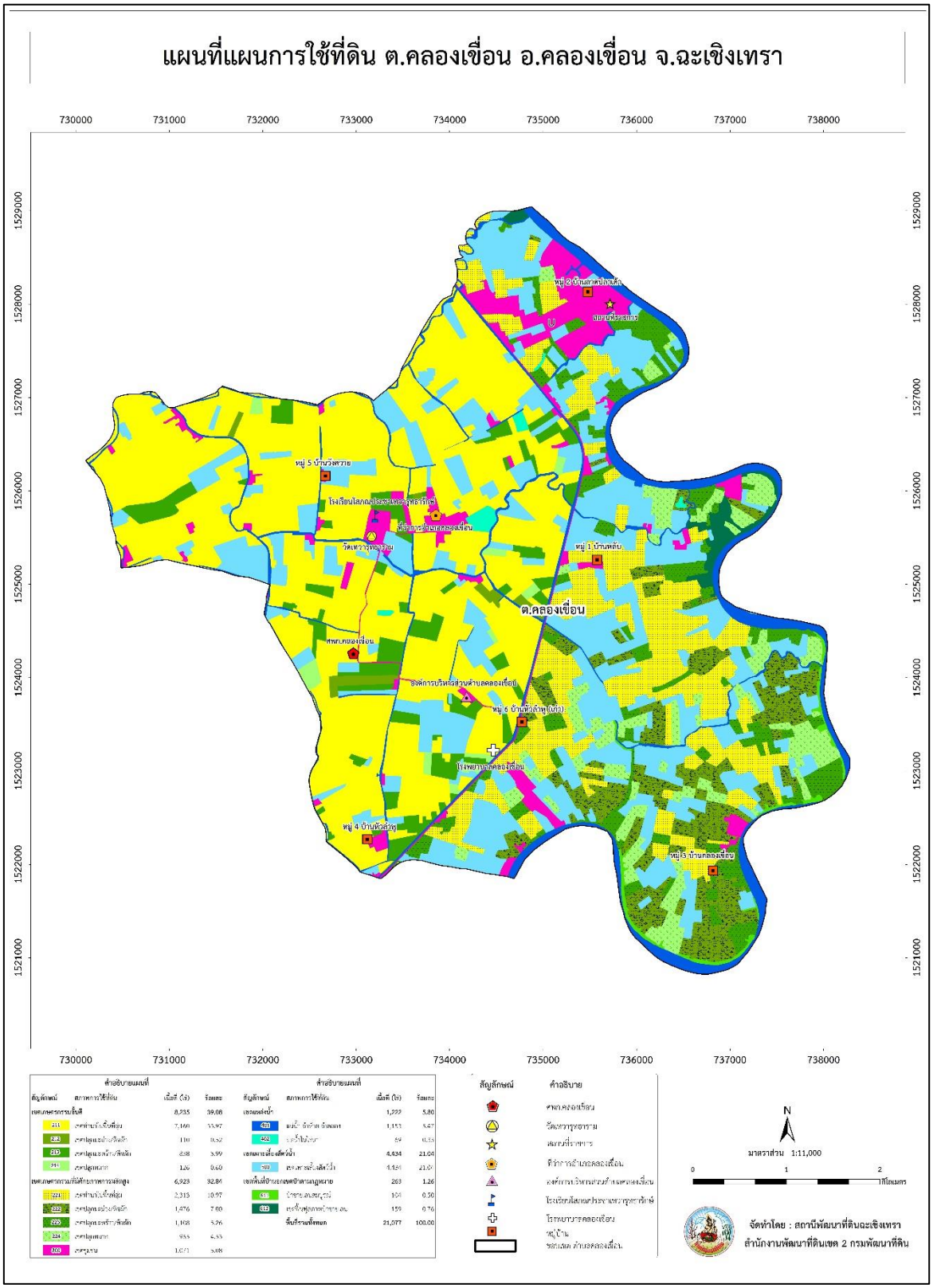

รูปที่ 6-1 แผนการใช้ที่ดิน ตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันของตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา มีรายละเอียดดังนี้

ในพื้นที่นา เขตเกษตรพัฒนา จะทำนาปีในช่วงเดือนมิถุนายน - กันยายน เว้นช่วงระยะเวลา 1 เดือน เพื่อเริ่มทำนาปรังในช่วงเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวแล้วเสร็จ จึงทำการปลูกปอเทือง เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน ในช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน

ในพื้นที่นา เขตเกษตรก้าวหน้า จะทำนาปีในช่วงเดือนมิถุนายน - กันยายน เว้นช่วงระยะเวลา 1 เดือน เพื่อเริ่มทำนาปรังในช่วงเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวแล้วเสร็จ จึงทำการปลูกปอเทือง เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน ในช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน แต่นา ในเขตเกษตรก้าวหน้า ไม่สามารถบังคับน้ำได้ในช่วงเดือนพฤศจิกายน – กุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงฤดูกาลทำนาปรัง เนื่องจากติดอยู่กับแม่น้ำบางปะกง จึงไม่สามารถควบคุมปริมาณน้ำเค็มได้ อาจจะทำให้ผลผลิตเสียหาย

ส่วนในพื้นที่ที่ปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น

มะพร้าวและหมาก จะสามารถปลูกได้ทั้งปี และจะมีผลผลิตตลอดปี

มะม่วง จะสามารถปลูกได้ตลอดปี และจะทำการตัดแต่งกิ่งมะม่วงในช่วงเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม เพื่อให้มะม่วงมีการสะสมอาหาร เพื่อเตรียมความพร้อมในการออกผลผลิตในฤดูกาลถัดไปช่วงเดือน ธันวาคม - มกราคม

ส่วนในพื้นที่ที่ทำเกษตรผสมผสาน ปลูกผัก คะน้า กวางตุ้ง ผักบุ้งจีน ประมง เช่น กุ้ง ปลา ปศุสัตว์ เช่น โค ไก่ สุกร สามารถทำได้ตลอดทั้งปี

ตารางที่ 6-3 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

เดือน / ระบบเกษตร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย	ธ.ค.
นา เขตเกษตรกรรมชั้นดี	พันธุ์ข้าวกข49 กข57 กข79 และปทุมธานี 1		ปลูกปอเทือง			นาปี พันธุ์ กข49 กข57 กข79 และปทุมธานี 1				ช่วงพักนา	นาปรัง พ.ย.-กพ.	
นา เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	พันธุ์ข้าวกข49 กข57 กข79 และปทุมธานี 1		ปลูกปอเทือง			นาปี พันธุ์ กข49 กข57 กข79 และปทุมธานี 1				ช่วงพักนา	นาปรัง พ.ย.-กพ.	
ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	มะพร้าว,มะม่วง,หมาก											
เกษตรผสมผสาน	ปลูกผักคะน้า กวางตุ้ง ผักบุ้งจีน ประมง เช่น กุ้ง ปลา ปศุสัตว์ เช่น โค ไก่ สุกร											

6.6 การจัดการความเสี่ยง (Risk management)

ความเสี่ยงทางด้านการเกษตรในตำบลคลองเขื่อน

6.6.1 การผลิต ปัจจุบัน ตำบลคลองเขื่อนปลูกข้าวเป็นหลัก ดินเป็นกรดจัด ถึงแม้ว่าเกษตรกรจะมีการจัดการดินตามคำแนะนำของกรมพัฒนาที่ดิน แต่ยังมีเกษตรกรบางรายที่ยังไม่ได้รับองค์ความรู้ จึงจำเป็นต้องมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ ผ่านศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินประจำตำบล อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ลักษณะการทำนาของเกษตรกรบางรายไม่เคยมีการปรับรูปแปลงนาให้สม่ำเสมอ ทำให้ผลผลิตข้าวที่ได้ไม่เต็มศักยภาพ จึงควรมีการปรับรูปแปลงนาลักษณะที่ 1 บนคันนาสามารถปลูกพืชเสริมรายได้ เช่น มะพร้าว และหมาก เป็นต้น ส่วนปัญหาดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เกิดจากดินเป็นกรด ธาตุอาหารพืชที่สำคัญบางชนิดอยู่ในรูปที่พืชไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ จำเป็นต้องปรับสภาพดินให้มีความเป็นกลาง ร่วมกับการปลูกพืชปุ๋ยสด ได้แก่ ปอเทือง เพื่อไถกลบ เพิ่มธาตุไนโตรเจน และเป็นอินทรีย์วัตถุปรับโครงสร้างดิน

6.6.2 การตลาด จากภาวะความผันผวนของราคาผลิตผลทางการเกษตร ทำให้สินค้าเกษตรราคาตกต่ำ เกษตรกรในตำบลคลองเขื่อนจึงรวมกลุ่มเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างความสามารถในการต่อรองราคาลดความเสี่ยงด้านการตลาด นอกจากนี้เกษตรกรยังมองถึงการผลิต สินค้าเกษตรแบบปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์ในอนาคต เพื่อความปลอดภัยทางด้านอาหาร และสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรต่อไป

6.6.3 นโยบายภาครัฐ ด้วยนโยบายรัฐที่ต้องการลดพื้นที่ปลูกข้าวที่ไม่เหมาะสมของประเทศไทย สำหรับพื้นที่ที่ปลูกข้าวของตำบลคลองเขื่อนนั้นอยู่ในพื้นที่เหมาะสมปานกลางถึงสูง เกษตรกรร่วมกลุ่มกันผลิตข้าวมีการบริหารจัดการในรูปของแปลงใหญ่ข้าว (Big farm) นอกจากนี้ยังมีแปลงใหญ่มะพร้าว และการส่งเสริมจากภาครัฐเพื่อสนับสนุนชุมนวัตรวิถีและการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทำให้เกษตรกรสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง

6.6.4 เทคโนโลยี การพัฒนาประเทศภายนโนบาย ไทยแลนด์ 4.0 ทำให้มีการใช้เทคโนโลยีในภาคการเกษตรมากยิ่งขึ้น ซึ่งเกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความต้องการเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่สามารถช่วยทุ่นแรงและลดต้นทุนในการผลิต ทดแทนแรงงานภาคการเกษตรที่มีอยู่จำกัดและอายุมาก

6.6.5 การเงิน เกษตรกรในตำบลคลองเขื่อนส่วนใหญ่เป็นหนี้ ธกส. การปลูกพืชหลากหลาย เกษตรผสมผสาน ช่วยลดความเสี่ยงทางด้านราคา นอกจากนี้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตควบคู่กับการลดต้นทุนจะทำให้สภาวะการเงินของเกษตรกรคล่องตัวขึ้น อย่างไรก็ตามการขยายองค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้เกิดความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

6.6.6 ตัวเกษตรกร เกษตรกรในพื้นที่ตำบลคลองเขื่อนส่วนใหญ่อายุมาก มีประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในการทำการเกษตร ไม่ว่าจะเป็น การทำนา การผลิตมะม่วง มะพร้าว และเลี้ยงสัตว์น้ำ ในอนาคตหากหมดยุคของบุคคลเหล่านี้ องค์ความรู้อาจจะสูญหายไปด้วย ดังนั้น การสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ จึงมีความสำคัญ

6.6.7 สภาพภูมิอากาศ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลกและของประเทศไทย ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการผลิตภาคการเกษตร ดังนั้น การสร้างแหล่งกักเก็บน้ำสำรอง บ่อน้ำในไร่นา เพื่อลดความเสี่ยงในการขาดแคลนน้ำจึงมีความจำเป็น

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2563 และแผนล่วงหน้าปี 2564-2565

1.2 นำ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อนไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเขื่อน เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

1.3 สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดฉะเชิงเทรา เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายการมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

7.2.1 จำนวนกิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินดำเนินการในตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

7.2.2 จำนวนโครงการวิจัยร่วมกับส่วนราชการอื่นในตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

รายละเอียดดังตารางที่ 7-1 และ 7-2

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2563

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตเกษตรกรรม		
1.1 เขตเกษตรกรรมชั้นดี	1. การปรับปรุงคุณภาพดิน	
1.1.1 เขตทำนาในพื้นที่ลุ่ม	- ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตในพื้นที่ดินเปรี้ยว	6,000 บาท
1.1.2 เขตปลูกมะม่วง/พืชผัก	2. ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	8,760 บาท
1.1.3 เขตปลูกมะพร้าว/พืชผัก	- ผลิตหญ้าแฝกเพื่อแจกจ่าย	
1.13 เขตปลูกหมาก	3. ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	24,500 บาท
2.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	4. พัฒนาเกษตรกรกลุ่มเดิมเข้มแข็ง ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี (ครัวไทยสู่ครัวโลก)	24,500 บาท
2.1.1 เขตทำนาในพื้นที่ลุ่ม	5. ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	
2.1.2 เขตปลูกมะม่วง/พืชผัก	6. ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ผลิตน้ำหมักชีวภาพ	2,250 บาท
2.1.3 เขตปลูกมะพร้าว/พืชผัก	7. พัฒนาแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำ	1,000 บาท
2.1.3 เขตปลูกหมาก	8. ฟื้นฟูนากุ้งร้าง	-
		-

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน และหน่วยงานที่สนับสนุนในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน	กิจกรรมของหน่วยงานที่สนับสนุน
1. เขตเกษตรกรรม **1.1 เขตเกษตรกรรมชั้นดี** **1.1.1 เขตทำนาในพื้นที่ลุ่ม**	ลดต้นทุนการผลิต/เพิ่มมูลค่าสินค้า/เกษตรปลอดภัย 1.1 ปรับปรุงคุณภาพดิน - ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตในพื้นที่ดินเปรี้ยว (ปูนมาร์ล/โดโลไมท์) - รณรงค์การไถกลบตอซังพืช - เก็บตัวอย่างดินเพื่อวิเคราะห์หาธาตุอาหาร - ส่งเสริมปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ 1.2 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร - ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)ปรับปรุงบำรุงดิน	1.1 จัดหาตลาดสินค้าเกษตร เพื่อให้เกษตรกรสามารถกำหนดราคาเองได้ (พาณิชย์จังหวัด) 1.2 จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการแปรรูปข้าวและการออกแบบเรื่องการบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า (กรมพัฒนาชุมชน) 1.3 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าวต้านทานโรค/แมลง (กรมการข้าว) 1.4 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัด ศัตรูข้าว และการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน และหน่วยงานที่สนับสนุนในเขตการใช้ที่ดิน (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน	กิจกรรมของหน่วยงานที่สนับสนุน
1.1.2 เขตปลูกมะม่วง/พืชผัก **1.1.3 เขตปลูกมะพร้าว/พืชผัก**	1.1 ปรับปรุงคุณภาพดิน - ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตในพื้นที่ดินเปรี้ยว (ปูนมาร์ล/โดโลไมท์) - เก็บตัวอย่างดินเพื่อวิเคราะห์หาธาตุอาหาร - ส่งเสริมปุ๋ยหมัก 1.2 ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายหน้าดิน - ปลูกหญ้าแฝกป้องกันการพังทลายบนคันดิน 1.3 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	1.1 จัดหาตลาดสินค้าเกษตร เพื่อให้เกษตรกรสามารถกำหนดราคาเองได้ (พาณิชย์จังหวัด) 1.2 จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการแปรรูปมะม่วงและการออกแบบเรื่องการบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า (กรมพัฒนาชุมชน) 1.3 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์มะพร้าว,มะม่วง ต้านทานโรค/แมลง (กรมส่งเสริมการเกษตร) 1.4 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูมะพร้าว,มะม่วง และการจัดการโรค/แมลง (กรมส่งเสริมการเกษตร) 1.5 สนับสนุนพันธุ์มะม่วง พันธุ์มะพร้าว และเมล็ดพันธุ์ผัก (กรมส่งเสริมการเกษตร)

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน และหน่วยงานที่สนับสนุนในเขตการใช้ที่ดิน (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน	กิจกรรมของหน่วยงานที่สนับสนุน
1.1.3 เขตปลูกหมาก	1. ปรับปรุงคุณภาพดิน - ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตในพื้นที่ดินเปรี้ยว (ปูนมาร์ล/โดโลไมท์) - เก็บตัวอย่างดินเพื่อวิเคราะห์หาธาตุอาหาร - ส่งเสริมปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ	1. สนับสนุนไม้ยืนต้น (กรมส่งเสริมการเกษตร)

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน และหน่วยงานที่สนับสนุนในเขตการใช้ที่ดิน (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน	กิจกรรมของหน่วยงานที่สนับสนุน
2.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง **2.1.1 เขตทำนาในพื้นที่ลุ่ม**	1.1 ปรับปรุงคุณภาพดิน - ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตในพื้นที่ดินเปรี้ยว (ปูนมาร์ล/โดโลไมท์) - รณรงค์การไถกลบตอซังพืช - เก็บตัวอย่างดินเพื่อวิเคราะห์หาธาตุอาหาร - ส่งเสริมปุ๋ยหมัก - ส่งเสริมการใช้น้ำหมักชีวภาพ 1.2 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร - ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง) ปรับปรุงบำรุงดิน	1.1 จัดหาตลาดสินค้าเกษตร เพื่อให้เกษตรกรสามารถกำหนดราคาเองได้ (พาณิชย์จังหวัด) 1.2 จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการแปรรูปข้าวและการออกแบบเรื่องการบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า (กรมพัฒนาชุมชน) 1.3 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าวต้านทานโรค/แมลง (กรมการข้าว) 1.4 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าว และการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน และหน่วยงานที่สนับสนุนในเขตการใช้ที่ดิน (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน	กิจกรรมของหน่วยงานที่สนับสนุน
2.1.2 เขตปลูกมะม่วง/พืชผัก **2.1.3 เขตปลูกมะพร้าว/พืชผัก**	1.1 ปรับปรุงคุณภาพดิน - ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตในพื้นที่ดินเปรี้ยว (ปูนมาร์ล/โดโลไมท์) - เก็บตัวอย่างดินเพื่อวิเคราะห์หาธาตุอาหาร - ส่งเสริมปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ 1.2 ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายหน้าดิน - ปลูกหญ้าแฝกป้องกันการพังทลายบนคันดิน 1.3 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 1.4. สนับสนุนสระน้ำในไร่นา 1,260 ลูกบาศก์เมตร	1.1 จัดหาตลาดสินค้าเกษตร เพื่อให้เกษตรกรสามารถกำหนดราคาเองได้ (พาณิชย์จังหวัด) 1.2 จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการแปรรูปมะม่วงและการออกแบบเรื่องการบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า (กรมพัฒนาชุมชน) 1.3 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์มะพร้าว,มะม่วง ต้านทานโรค/แมลง (กรมส่งเสริมการเกษตร) 1.4 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูมะพร้าว,มะม่วง และการจัดการโรค/แมลง (กรมส่งเสริมการเกษตร) 1.5 สนับสนุนพันธุ์มะม่วง พันธุ์มะพร้าว และเมล็ดพันธุ์ผัก (กรมส่งเสริมการเกษตร)

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน และหน่วยงานที่สนับสนุนในเขตการใช้ที่ดิน (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน	กิจกรรมของหน่วยงานที่สนับสนุน
2.1.3 เขตปลูกหมาก	1. ปรับปรุงคุณภาพดิน - ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตในพื้นที่ดินเปรี้ยว (ปูนมาร์ล/โดโลไมท์) - เก็บตัวอย่างดินเพื่อวิเคราะห์หาธาตุอาหาร - ส่งเสริมปุ๋ยหมัก - ส่งเสริมการใช้น้ำหมักชีวภาพ 2. สนับสนุนสระน้ำในไร่นา 1,260 ลูกบาศก์เมตร	1. สนับสนุนไม้ยืนต้น (กรมส่งเสริมการเกษตร)

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน และหน่วยงานที่สนับสนุนในเขตการใช้ที่ดิน (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน	กิจกรรมของหน่วยงานที่สนับสนุน
3. เขตชุมชน	-	1. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายน้ำประปา ตรวจสอบคุณภาพน้ำก่อนส่งไปใช้ยังหมู่บ้านต่าง ๆ (การประปาส่วนภูมิภาค/องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเขื่อน)
4. เขตแหล่งน้ำ	-	1.1 จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการบริหารจัดการน้ำในฤดูแล้ง (กรมชลประทาน) 1.2 เจาะบ่อบาดาล ขุดลอกบ่อสาธารณะ วางระบบท่อส่งน้ำ (กรมทรัพยากรน้ำ/กรมชลประทาน)
5. เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	ส่งเสริม สนับสนุนให้เกษตรกรผลิตน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้บำบัดน้ำเสียในบ่อปลา/บ่อกุ้ง	1.1 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการลดต้นทุนการผลิต (พาณิชย์จังหวัด) 1.2 จัดรวมกลุ่มเกษตร เพื่อให้มีอำนาจในต่อรองราคา (กรมพัฒนาชุมชน) 1.3 ส่งเสริมการอบรมเรื่องการแปรรูปกุ้งให้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น (กรมประมง)
6. เขตพื้นที่ป่านอกเขตตามกฎหมาย	-	1.1 ส่งเสริม สนับสนุนประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม ความเชื่อด้านการอนุรักษ์ ในการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลน 1.1 ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (กรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

ตารางที่ 7-3 กิจกรรมที่ดำเนินการในตำบลคลองเขื่อน อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2562 และแผนการดำเนินงานปี 2563-2565 สถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2

ที่	กิจกรรมหลัก	รายละเอียดของกิจกรรม	หน่วยนับ	ปี 2562		ปี 2563		ปี 2564		ปี 2565		หมายเหตุ
				เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)	เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)	เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)	เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)	
	งบปกติ											
1	การพัฒนาหมอดินอาสา	- อบรมหมอดินอาสาประจำอำเภอ	ราย	1	-	1	-	1	-	1	-	
	และหมอดินน้อย	- อบรมหมอดินอาสาประจำตำบล	ราย	1	2,000	1	2,000	1	2,000	1	2,000	
		- อบรมหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน	ราย	6	2,100	6	2,100	6	2,100	6	2,100	
2	ปรับปรุงคุณภาพดิน	ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตพืชในพื้นที่ดินเปรี้ยว	ไร่	340	5,100	400	6,000	400	6,000	400	6,000	
3	ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้าง	ผลิตหญ้าแฝกเพื่อแจกจ่าย	กล้า	10,000	7,300	12,000	8,760	14,000	10,220	15,000	10,950	
	พังทลายของดิน											
4	ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์	พัฒนาเกษตรกรของกลุ่มเดิมเข้มแข็ง	กลุ่ม	4	19,600	5	24,500	6	29,400	7	34,300	
	ลดการใช้สารเคมี	ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้	ราย	40		50		60		70		
	ทางการเกษตร	สารเคมี (ครัวไทยสู่ครัวโลก)	ไร่	400		500		600		700		
		ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	ไร่	100	1,500	150	2,250	250	3,750	300	4,500	

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

ที่	กิจกรรมหลัก	รายละเอียดของกิจกรรม	หน่วยนับ	ปี 2562		ปี 2563		ปี 2564		ปี 2565		หมายเหตุ
				เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)	เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)	เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)	เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)	
5	คลินิกเกษตรเคลื่อนที่	ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	125	625	200	1,000	250	1,250	300	1,500	
		ผลิตน้ำหมักชีวภาพ	ขวด	250	1,250	300	1,750	450	2,250	550	2,750	
6	ฟื้นฟูนากุ้งร้าง	ปรับรูปแปลงนา แบบที่ 2						500	10,000,000	500	10,000,000	
	งบบูรณาการ											
1	โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่	ถ่ายทอดองค์ความรู้เกษตรทฤษฎีใหม่และสนับสนุนปัจจัย	ราย	17	17,510	20	20,600	25	25,750	30	30,900	
	งบพัฒนาจังหวัด											
1	โครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรและสถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงปี 2562	-เก็บตัวอย่างดินเพื่อวิเคราะห์หาธาตุอาหาร	ตัวอย่าง	30	4,500	40	6,000	50	7,500	60	9,000	
		-ส่งเสริมปุ๋ยหมัก	กิโลกรัม	15,000	51,000	2,000	6,800	3,000	10,200	4,000	13,600	
		-ส่งเสริมการใช้น้ำหมักชีวภาพ	ลิตร	3,600	54,000	4,000	6,000	4,500	6,750	5,000	7,500	

เอกสารอ้างอิง

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2561. **สถิติภูมิอากาศสถานีตรวจอากาศอำเภอคลองเขื่อน (ปี 2532 - 2561).** (ไฟล์ข้อมูล).

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2561. **แผนที่ดิน ระดับชุดดิน จังหวัดฉะเชิงเทรา มาตราส่วน 1 : 25,000.** (ไฟล์ข้อมูล).

กองนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2561. **ข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดฉะเชิงเทรา.** (ไฟล์ข้อมูล).

สำนักงานประมงอำเภอคลองเขื่อน. 2561. **ข้อมูลการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตำบลคลองเขื่อน.** (ไฟล์ข้อมูล).

สำนักงานปศุสัตว์อำเภอคลองเขื่อน. 2561. **ข้อมูลจำนวนสัตว์เลี้ยงตำบลคลองเขื่อน.** (ไฟล์ข้อมูล).

สำนักงานเกษตรอำเภอคลองเขื่อน**.** 2561. **ข้อมูลการปลูกพืช.** (ไฟล์ข้อมูล).

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2561. **สถิติภูมิอากาศประเทศไทย ปี 2530-2561.** (ไฟล์ข้อมูล).

สำนักพัฒนาอุตุนิยมวิทยา. 2561. **ปริมาณน้ำฝน**. กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเขื่อน. 2561**. แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พศ. 2561-2564).** แหล่งที่มา: http://www.khlongkhuean.go.th/default.php?modules=porder&data=detail&Id=143, 7 มิถุนายน 2562.

สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา. 2561. **แผนพัฒนาจังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ. 2561 – 2564 (2561: 130).** แหล่งที่มา: http://www.chachoengsao.go.th/ccoprovince/index.php/2016-02-15-05-53-54/2016-02-15-07-54-35/2016-06-17-08-56-06/1543-4-2561-2564-2562, 7 มิถุนายน 2562.

กรมพัฒนาที่ดิน.2557. **ดิน นิยามและความหมาย.** แหล่งที่มา: https://www.ldd.go.th/ofsweb/thaisoil/p2.htm, 22 มิถุนายน 2562.

ศันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรฟัก. 2562. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด.** กรมพัฒนาที่ดิน. กรุงเทพฯ.

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. **วารสารชัยพัฒนา.** 2542. ประจำเดือนสิงหาคม.

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. 2561. **แผนการใช้ประโยชน์ในที่ดินภาพรวม.** (ไฟล์ข้อมูล).

Kristensen P. (2004). **DPSIR (Driver-Pressure-State-Impact-Responses Framework).** Retrieved June 24, 2019, from https://www.researchgate.net/figure/The-DPSIR-assessment-framework-Kristensen-2004_fig1_257673484

ภาคผนวกที่ 1
เขตการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน
และกิจกรรมตามภารกิจกรมพัฒนาที่ดินที่สนับสนุน

ตารางภาคผนวก เขตการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน และกิจกรรมตามภารกิจกรมพัฒนาที่ดินที่สนับสนุน

เขตการใช้ที่ดิน	PRA		การจัดการ/ข้อเสนอแนะ	กิจกรรม	หน่วยงาน
	ปัญหา	ความต้องการ			
1. เขตเกษตรกรรม **1.1 เขตเกษตรพัฒนา**					
1.1.1 เขตทำนา	1.ดินเป็นกรดจัด/ดินเปรี้ยว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	1.1 ต้องการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ปูนมาร์ล, โดโลไมท์ ให้เพียงพอต่อความต้องการ 1.2 พืชปุ๋ยสด 1.3 เจ้าหน้าที่ตรวจติดตามวิเคราะห์ดินเพื่อทราบธาตุอาหารพืชในดิน	1.1 ให้คำแนะนำเรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรียวัตถุและธาตุอาหารในดิน	1.1 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน 1.1.1 สนับสนุนการจัดทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยอินทรีย์ และ สารชีวภาพ 1.1.2 ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด (ถั่วพร้า ปอเทือง) 1.1.3 รณรงค์งดเผาฟางตอซังพืช 1.1.4 ส่งเสริมการปลูกพืชหมุนเวียน 1.1.5 รณรงค์การไถกลบตอซังพืช	สพด.
	2. ราคาผลผลิตข้าวตกต่ำ	2.1 ปรับปรุงคุณภาพของผลผลิตให้ได้ราคาสูงขึ้น 2.2 ให้พาณิชย์จังหวัดชดเชยรายละ 15 ไร่ๆละ 1,500 บาท	2.1 แปรรูปผลผลิต 2.2 จัดหาตลาดเกษตร 2.3 ผลิตสินค้าปลอดภัยเพื่อยกระดับราคา	2.1 จัดหาตลาดสินค้าเกษตร เพื่อให้เกษตรกรสามารถกำหนดราคาเองได้ 2.2 จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการแปรรูปข้าวและการออกแบบเรื่องการบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า 2.3 ส่งเสริมการทำเกษตรปลอดภัยลดการใช้สารเคมีส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์	พาณิชย์จังหวัด/กรมพัฒนาชุมชน/ กษ./พด.

ตารางภาคผนวก เขตการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน และกิจกรรมตามภารกิจกรมพัฒนาที่ดินที่สนับสนุน (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	PRA		การจัดการ/ข้อเสนอแนะ	กิจกรรม	หน่วยงาน
	ปัญหา	ความต้องการ			
	3 ต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากปุ๋ยเคมีและยากำจัดวัชพืช/แมลงดอกเบี้ยสูง	3.1 ลดต้นทุนการผลิต 3.2 ต้องการลดดอกเบี้ยจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เป็นระยะ ๆ	3.1 ตรวจวิเคราะห์ดินและแนะนำการใส่ปุ๋ยเคมี ตามค่าวิเคราะห์ดิน 3.2 แนะนำให้ใช้ application ต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการจัดการดินตามค่าวิเคราะห์ 3.3 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร 3.4 แนะนำพันธุ์พืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ 3.5 แนะนำให้รวมกลุ่มเกษตรติดต่อธกส.	3.1 ถ่ายทอดความรู้ด้านการเก็บตัวอย่างดินเพื่อตรวจวิเคราะห์ 3.2 ถ่ายทอดความรู้ด้านการใช้โปรแกรมปุ๋ยรายแปลง 3.3 สาธิตการใช้สารอินทรีย์ทดแทนการใช้สารเคมีทางการเกษตร 3.3.1 สาธิตการทำปุ๋ยหมัก และปุ๋ยอินทรีย์ และสารชีวภาพ 3.3.2 สาธิตและส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสด (โสนอัฟริกัน ถั่วพร้า ปอเทือง) 3.3.3 ส่งเสริมการไถกลบตอซังพืช 3.4 ประสานงานกลุ่มเกษตรกร เพื่อรวบรวมเอกสารเพื่อยื่นข้อเสนอต่อธนาคาร	สพด./ ธกส./ กสก./ กรมพัฒนาชุมชน
	4 ขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตร	4.1 ต้องการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ 4.2 เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อทดแทนแรงงานคน	4.1 ปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิดให้คนรุ่นใหม่ในพื้นที่ 4.2 ใช้ระบบการทำการเกษตรแบบแม่นยำ	4.1 จัดอบรบถ่ายทอดความรู้เรื่องการเกษตรให้กับคนรุ่นใหม่เพื่อให้กับมาทำการเกษตร 4.2 งานวิจัยและทดสอบการใช้เทคโนโลยีในการทำการเกษตรทดแทนแรงงานคน	

ตารางภาคผนวก เขตการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน และกิจกรรมตามภารกิจกรมพัฒนาที่ดินที่สนับสนุน (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	PRA		การจัดการ/ข้อเสนอแนะ	กิจกรรม	หน่วยงาน
	ปัญหา	ความต้องการ			
	5 พบปัญหาการระบาดของแมลงศัตรูพืช ได้แก่ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยไฟ และพบเชื้อราในข้าว	กำจัดโรคและแมลงที่พบในพื้นที่	5.1 ให้คำแนะนำด้านการกำจัดโรค/แมลง 5.2 เพิ่มองค์ความรู้ให้เกษตรกรด้านการกำจัดโรค/แมลง ด้วยการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการอบรมถ่ายทอดความรู้	5.1 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว ต้านทานโรค/แมลง 5.2 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกัน กำจัด ศัตรูข้าว และการจัดการโรค/แมลง	กสก./กวก./กข.
	6 ขาดแคลนเทคโนโลยีด้านการเกษตร	6.1 รถตีนตะขาบฉีดสารชีวภัณฑ์ 6.2 โดรนพ่นสารชีวภัณฑ์ 6.3 รถสำหรับเกี่ยวข้าว	6.1 ค้นหาข้อมูลเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ	6.1 จัดกิจกรรมส่งเสริมการขายจากหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้อง ให้มีราคาพิเศษสำหรับเกษตรกร 6.2 เสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดหางบประมาณในการจัดซื้อ	ธกส./อบจ./กรมพัฒนาชุมน

ตารางภาคผนวก เขตการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน และกิจกรรมตามภารกิจกรมพัฒนาที่ดินที่สนับสนุน (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	PRA		การจัดการ/ข้อเสนอแนะ	กิจกรรม	หน่วยงาน
	ปัญหา	ความต้องการ			
	7 พบปัญหาน้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝน	7.1 แนวทางป้องกันน้ำท่วม 7.2 กรมชลประทานผันน้ำไปทางทิศตะวันออก (ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา)	7.1 ทำร่องน้ำเพื่อการระบายน้ำออก 7.2 แนะนำทำคันดินเพื่อป้องกันน้ำท่วม	7.1 งานอนุรักษ์ดินและน้ำ 7.1.1 การปรับรูปแปลงนา ลักษณะที่ 2 และปรับรูปแปลงนาลักษณะที่ 3 7.1.2 ขุดลอกแหล่งน้ำ 7.1.3 ปลูกหญ้าแฝกป้องกันการพังทลายบนคันดิน 7.1.4 ทำทางลำเลียงน้ำในไร่นา 7.1.5 สนับสนุนการทำคันดิน ป้องกันน้ำท่วม	สพด./ชป.
1.1.2 เขตปลูกไม้ผล มะม่วง มะพร้าว /พืชผัก	1.ดินเป็นกรดจัด/ดินเปรี้ยว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	1.1 ต้องการสนับสนุนปัจจัยการผลิตปูนมาร์ล, โดโลไมท์ ให้เพียงพอต่อความต้องการ 1.2 พืชปุ๋ยสด 1.3 มีเจ้าหน้าที่ตรวจติดตามวิเคราะห์ดิน	1.1 ให้คำแนะนำเรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรียวัตถุและธาตุอาหารทางดิน	1.1 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน 1.1.1 สนับสนุนการจัดทำปุ๋ยหมัก และปุ๋ยอินทรีย์ และสารชีวภาพ 1.1.2 ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด (โสนอัฟริกัน, ปอเทือง) 1.1.3 ส่งเสริมการปลูกพืชหมุนเวียน	สพด.

ตารางภาคผนวก เขตการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน และกิจกรรมตามภารกิจกรมพัฒนาที่ดินที่สนับสนุน (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	PRA		การจัดการ/ข้อเสนอแนะ	กิจกรรม	หน่วยงาน
	ปัญหา	ความต้องการ			
	2. ราคาผลผลิตมะม่วงตกต่ำ	2.1 เพิ่มผลผลิตให้มีราคาสูงขึ้น 2.2 ควบคุมการนำเข้ามะม่วงและตรวจสอบสารพิษในมะม่วงก่อนนำเข้า	2.1 แปรรูปผลผลิต 2.2 จัดหาตลาดเกษตร	2.1 จัดหาตลาดสินค้าเกษตร เพื่อให้เกษตรกรสามารถกำหนดราคาเองได้ 2.2 จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการแปรรูปมะม่วง และการออกแบบเรื่องการบรรจุภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่า	พาณิชย์จังหวัด/กรมพัฒนาชุมชน
	3. ต้นทุนการผลิตสูงเนื่องจากปุ๋ยเคมีและยากำจัดวัชพืช/แมลง ดอกเบี้ยสูง ขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตร ต้องการเกษตรกรรุ่นใหม่	3.1 ลดต้นทุนการผลิต 3.2. ต้องการลดดอกเบี้ยจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ เป็นระยะ ๆ 3.3.ต้องการเกษตรกรรุ่นใหม่	3.1 ตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อดูธาตุอาหาร ในดินและแนะนำ การใส่ปุ๋ยเคมี ตามค่าวิเคราะห์ดิน 3.2 แนะนำการใช้โปรแกรมปุ๋ยราย แปลงเพื่อรับคำแนะนำการจัดการปุ๋ยเคมี จำเพาะเป็นรายแปลง	3.1 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการเก็บตัวอย่างดินเพื่อ ตรวจวิเคราะห์ และการใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าการวิเคราะห์ดิน 3.2 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการใช้โปรแกรมปุ๋ยรายแปลง 3.3 จัดอบรม สนับสนุนการใช้สารอินทรีย์ทดแทนการใช้สารเคมีทางการเกษตร	

ตารางภาคผนวก เขตการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน และกิจกรรมตามภารกิจกรมพัฒนาที่ดินที่สนับสนุน (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	PRA		การจัดการ/ข้อเสนอแนะ	กิจกรรม	หน่วยงาน
	ปัญหา	ความต้องการ			
			3.3 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร 3.4 แนะนำพันธุ์พืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ 3.5 แนะนำให้รวมกลุ่มเกษตรติดต่อธกส. 3.6 ปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิดให้คนรุ่นใหม่ในพื้นที่	3.3.1 สนับสนุนการจัดทำปุ๋ยหมัก และปุ๋ยอินทรีย์ และสารชีวภาพ 3.3.2 ส่งเสริมการปลูกปุ๋ยพืชสด (โสนอัฟริกัน, ปอเทือง) 3.4 ประสานงานกลุ่มเกษตรกร เพื่อรวบรวมเอกสารเพื่อยื่นข้อเสนอต่อธนาคาร 3.5 จัดอบรบถ่ายทอดความรู้เรื่องการเกษตรให้กับคนรุ่นใหม่ เพื่อให้กับมาทำการเกษตร	สพด./ ธกส./ กสก./ กรมพัฒนาชุมชน
	4 พบปัญหาการระบาดของแมลงศัตรูพืช ได้แก่ ด้วงมะพร้าว, แมลงดำหนาม	4.1 กำจัดโรคและแมลงที่พบในพื้นที่	4.1 ให้คำแนะนำด้านการกำจัดโรค/แมลง 4.2 เพิ่มองค์ความรู้ให้เกษตรกรด้านการกำจัดโรค/แมลง ด้วยการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการอบรมถ่ายทอดความรู้	4.1 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์มะพร้าว ต้านทานโรค/แมลง 4.2 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกัน กำจัดศัตรูมะพร้าว และการจัดการโรค/แมลง	กสก./กวก.

ตารางภาคผนวก เขตการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน และกิจกรรมตามภารกิจกรมพัฒนาที่ดินที่สนับสนุน (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	PRA		การจัดการ/ข้อเสนอแนะ	กิจกรรม	หน่วยงาน
	ปัญหา	ความต้องการ			
1.1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น	1.ดินเป็นกรดจัด/ดินเปรี้ยว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	1.1 ต้องการสนับสนุนปัจจัยการผลิตปูนมาร์ล, โดโลไมท์ ให้เพียงพอต่อความต้องการ 1.2 พืชปุ๋ยสด 1.3 มีเจ้าหน้าที่ตรวจติดตามวิเคราะห์ดิน เพื่อดูธาตุอาหารในดิน	1.1 ให้คำแนะนำเรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรียวัตถุและธาตุอาหาร ทางดิน	1.1 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน 1.1.1 สนับสนุนการจัดทำปุ๋ยหมัก และปุ๋ยอินทรีย์ และ สารชีวภาพ 1.1.2 ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด (โสนอัฟริกัน, ปอเทือง) 1.1.3 รณรงค์งดเผาฟางตอซังพืช 1.1.4 ส่งเสริมการปลูกพืชหมุนเวียน 1.1.5 ส่งเสริมการไถกลบตอซังพืช	สพด.
2.1 เขตเกษตรก้าวหน้า					
2.1.1 เขตทำนา	1.ดินเป็นกรดจัด/ดินเปรี้ยว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	1.1 ต้องการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ปูนมาร์ล, โดโลไมท์ ให้เพียงพอต่อความต้องการ 1.2 พืชปุ๋ยสด 1.3 มีเจ้าหน้าที่ตรวจติดตามวิเคราะห์ดิน เพื่อดูธาตุอาหารในดิน	1.1 ให้คำแนะนำเรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรียวัตถุและธาตุอาหารทางดิน	1.1 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน 1.1.1 สนับสนุนการจัดทำปุ๋ยหมัก และปุ๋ยอินทรีย์ และ สารชีวภาพ 1.1.2 ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด (โสนอัฟริกัน, ปอเทือง) 1.1.3 รณรงค์งดเผาฟางตอซังพืช 1.1.4 ส่งเสริมการปลูกพืชหมุนเวียน	สพด.

ตารางภาคผนวก เขตการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน และกิจกรรมตามภารกิจกรมพัฒนาที่ดินที่สนับสนุน (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	PRA		การจัดการ/ข้อเสนอแนะ	กิจกรรม	หน่วยงาน
	ปัญหา	ความต้องการ			
				1.1.5 ส่งเสริมการไถกลบตอซังพืช	
	2 ราคาผลผลิตข้าวตกต่ำ	2.1 เพิ่มผลผลิตให้มีราคาสูงขึ้น 2.2 ให้พาณิชย์จังหวัดชดเชยรายละ 15 ไร่ ๆ ละ 1,500 บาท	2.1 แปรรูปผลผลิต 2.2 จัดหาตลาดเกษตร	2.1 จัดหาตลาดสินค้าเกษตร เพื่อให้เกษตรกรสามารถกำหนดราคาเองได้ 2.2 จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการแปรรูปข้าวและการออกแบบเรื่องการบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า	พาณิชย์จังหวัด/ กรมพัฒนาชุมชน
	3. ต้นทุนการผลิตสูงเนื่องจากปุ๋ยเคมีและยากำจัดวัชพืช/แมลง ดอกเบี้ยสูง ขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตร ต้องการเกษตรกรรุ่นใหม่	3.1 ลดต้นทุนการผลิต 3.2. ต้องการลดดอกเบี้ยจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ เป็นระยะ ๆ 3.3.ต้องการเกษตรกรรุ่นใหม่	3.1 ตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อดูธาตุอาหาร ในดินและแนะนำการใส่ปุ๋ยเคมี ตามค่าวิเคราะห์ดิน 3.2 แนะนำการใช้โปรแกรมปุ๋ยรายแปลง เพื่อรับคำแนะนำการจัดการปุ๋ยเคมี จำเพาะเป็นรายแปลง 3.3 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร	3.1 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการเก็บตัวอย่างดินเพื่อ ตรวจวิเคราะห์ และการใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าการวิเคราะห์ดิน 3.2 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการใช้โปรแกรมปุ๋ยรายแปลง 3.3 จัดอบรม สนับสนุนการใช้สารอินทรีย์ทดแทนการใช้สารเคมีทางการเกษตร 3.3.1 สนับสนุนการจัดทำปุ๋ยหมัก และปุ๋ยอินทรีย์ และสารชีวภาพ	สพด. ธกส./ กสก./ กรมพัฒนาชุมชน

ตารางภาคผนวก เขตการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน และกิจกรรมตามภารกิจกรมพัฒนาที่ดินที่สนับสนุน (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	PRA		การจัดการ/ข้อเสนอแนะ	กิจกรรม	หน่วยงาน
	ปัญหา	ความต้องการ			
			3.3 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร 3.4 แนะนำพันธุ์พืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ 3.5 แนะนำให้รวมกลุ่มเกษตรติดต่อธกส. 3.6 ปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิดให้คนรุ่นใหม่ในพื้นที่	3.3.1 สนับสนุนการจัดทำปุ๋ยหมัก และปุ๋ยอินทรีย์ และสารชีวภาพ 3.3.2 ส่งเสริมการปลูกปุ๋ยพืชสด (โสนอัฟริกัน, ปอเทือง) 3.4 ประสานงานกลุ่มเกษตรกร เพื่อรวบรวมเอกสารเพื่อยื่นข้อเสนอต่อธนาคาร 3.5 จัดอบรบถ่ายทอดความรู้เรื่องการเกษตรให้กับคนรุ่นใหม่ เพื่อให้กับมาทำการเกษตร	สพด. ธกส./ กสก./ กรมพัฒนาชุมชน
	4 พบปัญหาการระบาดของแมลงศัตรูพืช ได้แก่ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยไฟ และพบเชื้อราในข้าว	4 กำจัดโรคและแมลงที่พบในพื้นที่	4.1 ให้คำแนะนำด้านการกำจัดโรค/แมลง 4.2 เพิ่มองค์ความรู้ให้เกษตรกรด้านการกำจัดโรค/แมลง ด้วยการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการอบรมถ่ายทอดความรู้	4.1 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว ต้านทานโรค/แมลง 4.2 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกัน กำจัดศัตรูข้าว และการจัดการโรค/แมลง	กสก./กวก. /กข.

ตารางภาคผนวก การใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน และกิจกรรมตามภารกิจกรมพัฒนาที่ดินที่สนับสนุน (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	PRA		การจัดการ/ข้อเสนอแนะ	กิจกรรม	หน่วยงาน
	ปัญหา	ความต้องการ			
	5 ขาดแคลนเทคโนโลยีด้านการเกษตร	5.1 รถตีนตะขาบ สารชีวภัณฑ์ 5.2 โดรนพ่นสารชีวภัณฑ์ 5.3 รถสำหรับเกี่ยวข้าว	5.1 ค้นหาข้อมูลเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ	5.1 จัดกิจกรรมส่งเสริมการขายจากหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้อง ให้มีราคาพิเศษสำหรับเกษตรกร 5.2 เสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดหางบประมาณในการจัดซื้อ	ธกส./อบจ./กรมพัฒนาชุมน
	6 พบปัญหาน้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝน	6.1 แนวทางป้องกันน้ำท่วม 6.2 กรมชลประทานผันน้ำไปทางทิศตะวันออก (ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา)	6.1 ทำร่องน้ำเพื่อการระบายน้ำออก 6.2 แนะนำทำคันดินเพื่อป้องกันน้ำท่วม	6.1 งานอนุรักษ์ดินและน้ำ 6.1.1 การปรับรูปแปลงนา ลักษณะที่ 2 และปรับรูปแปลงนาลักษณะที่ 3 6.1.2 ขุดลอกแหล่งน้ำ 6.1.3 ปลูกหญ้าแฝกป้องกันการพังทลายบนคันดิน 6.1.4 ทำทางลำเลียงน้ำในไร่นา 6.1.5 สนับสนุนการทำคันดิน ป้องกันน้ำท่วม	สพด./ชป.

ตารางภาคผนวก เขตการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน และกิจกรรมตามภารกิจกรมพัฒนาที่ดินที่สนับสนุน (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	PRA		การจัดการ/ข้อเสนอแนะ	กิจกรรม	หน่วยงาน
	ปัญหา	ความต้องการ			
2.1.2 เขตปลูกไม้ผล มะม่วง มะพร้าว /พืชผัก	1.ดินเป็นกรดจัด/ดินเปรี้ยว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	1.1 ต้องการสนับสนุนปัจจัยการผลิตปูนมาร์ล, โดโลไมท์ ให้เพียงพอต่อความต้องการ 1.2 พืชปุ๋ยสด 1.3 มีเจ้าหน้าที่ตรวจติดตามวิเคราะห์ดินเพื่อดูธาตุอาหารในดิน	1.1 ให้คำแนะนำเรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรียวัตถุและธาตุอาหารทางดิน	1.1 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน 1.1.1 สนับสนุนการจัดทำปุ๋ยหมัก และปุ๋ยอินทรีย์ และสารชีวภาพ 1.1.2 ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด (โสนอัฟริกัน, ปอเทือง) 1.1.3 ส่งเสริมการปลูกพืชหมุนเวียน	สพด.
	2 ราคาผลผลิตมะม่วงตกต่ำ	2.1 เพิ่มผลผลิตให้มีราคาสูงขึ้น 2.2 ควบคุมการนำเข้ามะม่วงและตรวจสอบสารพิษในมะม่วงก่อนำเข้า	2.1 แปรรูปผลผลิต 2.2 จัดหาตลาดเกษตร	2.1 จัดหาตลาดสินค้าเกษตรเพื่อให้เกษตรกรสามารถกำหนดราคาเองได้ 2.2 จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการแปรรูปมะม่วง และการออกแบบเรื่องการบรรจุภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่า	พาณิชย์จังหวัด/กรมพัฒนาชุมชน

ตารางภาคผนวก เขตการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน และกิจกรรมตามภารกิจกรมพัฒนาที่ดินที่สนับสนุน (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	PRA		การจัดการ/ข้อเสนอแนะ	กิจกรรม	หน่วยงาน
	ปัญหา	ความต้องการ			
	3 ต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากปุ๋ยเคมีและยากำจัดวัชพืช/แมลง ดอกเบี้ยสูง ขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตร ต้องการเกษตรกรรุ่นใหม่	3.1 ลดต้นทุนการผลิต 3.2 ต้องการลดดอกเบี้ยจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เป็นระยะ ๆ 3.3 ต้องการเกษตรกรรุ่นใหม่	3.1 ตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อดูธาตุอาหาร ในดินและแนะนำการใส่ปุ๋ยเคมี ตามค่าวิเคราะห์ดิน 3.2 แนะนำการใช้โปรแกรมปุ๋ยรายแปลง เพื่อรับคำแนะนำการจัดการปุ๋ยเคมี จำเพาะเป็นรายแปลง 3.3 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร 3.4 แนะนำพันธุ์พืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ 3.5 แนะนำให้รวมกลุ่มเกษตรติดต่อธกส. 3.6 ปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิดให้คนรุ่นใหม่ในพื้นที่	3.1 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการเก็บตัวอย่างดินเพื่อ ตรวจวิเคราะห์ และการใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าการวิเคราะห์ดิน 3.2 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการใช้โปรแกรมปุ๋ยรายแปลง 3.3 จัดอบรม สนับสนุนการใช้สารอินทรีย์ทดแทนการใช้สารเคมีทางการเกษตร 3.3.1 สนับสนุนการจัดทำปุ๋ยหมัก และปุ๋ยอินทรีย์ และสารชีวภาพ 3.3.2 ส่งเสริมการปลูกปุ๋ยพืชสด (โสนอัฟริกัน,ปอเทือง) 3.3.3 ส่งเสริมการไถกลบตอซังพืช 3.4 ประสานงานกลุ่มเกษตรกร เพื่อรวบรวมเอกสารเพื่อยื่นข้อเสนอต่อธนาคาร 3.5 จัดอบรบถ่ายทอดความรู้เรื่องการเกษตรให้กับคนรุ่นใหม่ เพื่อให้กับมาทำการเกษตร	สพด./ ธกส./ กสก./ กรมพัฒนาชุมชน

ตารางภาคผนวก เขตการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน และกิจกรรมตามภารกิจกรมพัฒนาที่ดินที่สนับสนุน (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	PRA		การจัดการ/ข้อเสนอแนะ	กิจกรรม	หน่วยงาน
	ปัญหา	ความต้องการ			
	4 พบปัญหาการระบาดของแมลงศัตรูพืช ได้แก่ ด้วงมะพร้าว, แมลงดำหนาม	4 กำจัดโรคและแมลงที่พบในพื้นที่	4.1 ให้คำแนะนำด้านการกำจัดโรค/แมลง 4.2 เพิ่มองค์ความรู้ให้เกษตรกรด้านการกำจัดโรค/แมลง ด้วยการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการอบรมถ่ายทอดความรู้	4.1 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์มะพร้าว ต้านทานโรค/แมลง 4.2 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกัน กำจัดศัตรูมะพร้าว และการจัดการโรค/แมลง	กสก./กวก.
2.1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น	1. ดินเป็นกรดจัด/ดินเปรี้ยว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	1.1 ต้องการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ปูนมาร์ล ,โดโลไมท์ ให้เพียงพอต่อความต้องการ 1.2 พืชปุ๋ยสด 1.3 มีเจ้าหน้าที่ตรวจติดตามวิเคราะห์ดิน เพื่อดูธาตุอาหารในดิน	1.1 ให้คำแนะนำเรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรียวัตถุและธาตุอาหารทางดิน	1.1 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน 1.1.1 สนับสนุนการจัดทำาปุ๋ยหมักและปุ๋ยอินทรีย์ และ สารชีวภาพ 1.1.2 ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด (โสนอัฟริกัน, ปอเทือง) 1.1.3 รณรงค์งดเผาฟางตอซังพืช 1.1.4 ส่งเสริมการปลูกพืชหมุนเวียน	สพด.

ตารางภาคผนวก เขตการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน และกิจกรรมตามภารกิจกรมพัฒนาที่ดินที่สนับสนุน (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	PRA		การจัดการ/ข้อเสนอแนะ	กิจกรรม	หน่วยงาน
	ปัญหา	ความต้องการ			
				1.1.5 ส่งเสริมการไถกลบตอซังพืช	
3 เขตชุมชน	1 น้ำประปามีความเค็ม	1 ตรวจสอบคุณภาพน้ำประปา	1 ตรวจสอบวิเคราะห์คุณภาพน้ำก่อนส่งไปยังหมู่บ้านต่าง ๆ	1. ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายน้ำประปา ตรวจสอบคุณภาพน้ำก่อนส่งไปใช้ยังหมู่บ้านต่าง ๆ	กปภ./อบต.
4 เขตแหล่งน้ำ	1 ปัญหาภัยแล้ง น้ำน้อย ไม่พอใช้ในภาคการเกษตร	1.1 ต้องการมีน้ำใช้ให้เพียงพอต่อภาคการเกษตร 1.2 เจาะบ่อบาดาล 1.3 ขุดลอกบ่อสาธารณะ 1.4 วางระบบท่อ 1.5 ขอสนับสนุนเรื่องการให้น้ำด้วยระบบ (Sprinker) กลุ่มแปลงใหญ่มะม่วง	1.1 จัดหาแหล่งน้ำในพื้นที่นอกเขตชลประทาน 1.2 เสนอแนะให้กรมชลประทานวางระบบท่อนอกเขตชลประทาน 1.3 เสนอแนะให้ทางอบต. ขุดลอกบ่อสาธารณะ	1.1 สนับสนุนสระน้ำในไร่นา (บ่อจิ๋ว) 1,260 ม.3 ในพื้นที่นอกเขตชลประทาน 1.2 จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการบริหารจัดการน้ำในฤดูแล้ง	สพด./ชป./

ตารางภาคผนวก เขตการใช้ที่ดินตำบลคลองเขื่อน และกิจกรรมตามภารกิจกรมพัฒนาที่ดินที่สนับสนุน (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	PRA		การจัดการ/ข้อเสนอแนะ	กิจกรรม	หน่วยงาน
	ปัญหา	ความต้องการ			
5 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	1 ราคาผลผลิตกุ้งตกต่ำ ต้นทุนสูง	1.1 ต้องการชดเชยรายละ 10 ไร่ ไร่ๆละ 5,000 บาท 1.2 ลดภาษีน้ำมันลง 1.3 ควบคุมคุณภาพอาหารกุ้ง 1.4 ต้องการแม่พันธุ์กุ้งคุณภาพดี	1.1 ตรวจวิเคราะห์คุณภาพของกุ้ง 1.2 แนะนำพันธุ์กุ้งให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่	1.1 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการลดต้นทุนการผลิต 1.2 จัดรวมกลุ่มเกษตร เพื่อให้มีอำนาจในต่อรองราค 1.3 ส่งเสริมการอบรมเรื่องการแปรรูปกุ้งให้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น	พาณิชย์จังหวัด/กรมประมง/กรมพัฒนาชุมชน